

**ПРОТИВ ЛАЖНОГ
ЈЕДИНСТВА**

СВЕТОСАВСКА КЊИЖЕВНА ЗАЈЕДНИЦА

Издан 4.8.2020.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

ДР АЛЕКСАНДАР КАЛОМИРОС

КЊИГА 2

УРЕДНИК АЛЕКСАНДАР РАДОЛКОВИЋ

Технички уредник:

НЕНАД КРИЧКА

ПРОТИВ ЛАЖНОГ ЈЕДИНСТВА

Предговор и превод:

СРБОЉУБ МИЛЕТИЋ

БЕОГРАД

1994

ПРЕВЕДЕНО СА:

Alexander Kalomirov: "Against False Union"
Published by St. Nectarios Press
Seattle, Washington

Рецензент:

Данило (Крстић)
евангелическој баптистичкој цркви

ПРЕДГОВОР

Пред вама је превод књиге за коју би се можда пре очекивало да је објављена у некој „зилотској”, строго православној средини, а не у земљи која је и географски, а и по свом духовном устројству и водећем секуларизму веома удаљена од традиционалног Православља - Америци.

Моралну и материјалну подршку за штампање ове књиге Др. Каломирош је добио од издавача, грчке православне парохије Св. Нектарија у Сијатлу, Вашингтон, која и сама светли својим духовним животом као жижак у мраку духовне неозбиљности наших дана.

„Од своје појаве 1967. године, књига Александра Каломироса *Противу лажног јединства*, била је широко поздрављена. Подједнако, православни и неправославни су упућивали на њу наводећи посебно њена поглавља о еклесиологији, спасењу и учешћу Саборне Православне Цркве у Светском савету цркава” - каже се у издавачевом предговору другог издања. Књига овакве врсте је увек добродошла у православном свету јер и поред многих дела савремених православних богослова, западни теолози далеко предњаче у броју радова на теме којима се она бави. Они својим радовима о хришћанству у савременом свету представљају просто изазов, или, како Оци кажу „искушење”, за нас, наследнике православног Предања.

Православље се данас шири и преноси у Западне земље у којима је друго устројство духа и где долази до сукоба Источног и Западног Предања, где постоји стална опасност од сумњивих компромиса у вери и рационалистичког схватања православне Вере. У том превирању „многи тзв. 'православни' са задовољством узимају учешће у расправама између Католика и Протестаната у којима слепац води слепца”, каже Каломирос, и додаје: „Какав је став (оваквих, пр. пр.) 'православних' када се суоче са дебатама Запада? Осећање инфериорности и дезоријентације обузима наше 'теологе' који стоје узбуђени и одушевљени пред сложеношћу аргумента њихових западних колега...”!

Али, нису сви православни имали комплексе пред Западом и његовим чудовиштем од цивилизације која је готово већ успела потпuno да се наметне читавом свету. Боже, сачувай! Навешћемо само имена неких од водећих православних богослова који су са великим храброшћу у љубави сведочили универзалну православну Христову истину пред кнезовима овога света и њиховим слугама, а то су: прот. Др. Александар Шмеман, Епископ Калистос Вер, Митрополит Антоније Блум и многи други. Такође, међу нама, Србима, су заблистале две велике звезде чија се светлост прострла до крајњих граница свих четири страна света. О њима, као о васељенским Оцима Православља сам слушао од православних Грка, Руса, Енглеза, Немаца, Американаца, па све до Аустралијанаца и Но-возеланђана. Готово сва њихова дела су ништа друго него супротстављање Духа Божијег духу овога света, и борба не против људи „неко противу духову злобе испод неба”, као на пр. у предивним делима Вл. Николаја „Изнад Истока и Запада” и оца Јустина Пойовића, „Православна Црква и Екуменизам”. Ево шта блажени ава Јустин Ђелијски каже о светом Владици Николају Жичком:

„Појтресно ридање равноајосполног Владике над Европом:

- Ај, браћо моја, осамнаести век је отац деветнаестог века, а деветнаести век је отац двадесетог века. Отац се био веома задужио. Син није отплатио дугове свога оца него се још већма задужио и дуг је пао на унука. Отац је био заражен тешком болешћу, а син није исцелио гадну болест свога оца на себи него ју је још више позледио и болест је отишла и ударила по унуку троструком јачином. Унук, то је двадесети век у коме ми живимо!”

„Осамнаести век је значио бунући пропашту цркве и свештенства римског йонијифекса. Деветнаести век је значио бунући пропашту Бога. Двадесети век значи савез са ђаволом. Дугови су њорасли и болести се њогоршала. А Господ је рекао да ћосећује грехе ошаца чак до ћрећег и чећвртиог колена. Не видиће ли како је Господ ћосећио унуке због греха дедова европских? Не видиће ли шибу на унуцима због нейлађених дугова ђедова?” (Архим. Ј. Поповић, Православна Црква и Екуменизам, Солун 1974. стр 204)

Али, какви то ветрови дивљају светском позорницом, крајем овог, двадесетог века?

Прикривени или отворени, али у сваком случају подмукли, интернационалистички покрети нуде људима шарену лажу уједињења народа, држава, економија, цркава, религија и т.д., којима се сладе локални помодари „космополитства” неспособни да разликују црно од белог. Не само појединцима, већ се и читавим народима бескрупнозно пљачка систем вредности и намеће им се нови „универзални” материјалистички, у коме свака истина вреди онолико за колико се може уновчiti. „Нови” кнез и идол овога света се више не скрива у тами. Његово име је **Прогрес**. Пред њим се мора срушити у прах и пепео све што му се нађе на путу. Његово свештенство је моћно и утицајно **користољубље**, а религија увек „млади”, „нови” и „савремени” **модернизам**.

Колико је само појмова прихваћено (или можда наметнуто) људима, и тако рећи без провере ушло у нашу свест? Ја сам се родио и одрастао разумевајући да је „хуманизам” нешто што у име человека и човечности подржава све позитивне вредности прихваћене и установљене у људском друштву; што се не сукобљава са вредностима прихваћеним од већине човечанства и наслеђеним кроз векове. Међутим, када сам прочитao основна начела и крајње циљеве хуманиста и њихових друштава, у души сам пожалио због своје наивности и подмукле злоупотребе овог појма, јер барјактари који га промовишу по свету имају сасвим друге, а врло често и супротне принципе не само од мојих личних, већ и оних које су читави народи вековима сматрали светим. И све то, у име чега?

Слична ствар је и са Екуменизмом, који се различито схвата у различитим срединама. Код нас се он схвата као међусобно зближавање и неговање „брастких”, добрих односа међу „црквама” или „верским заједницама”.

У скорије време се све више сусрећемо са појмовима као што су „Светски савет цркава”, „Екуменски покрет”, „јединство хришћана” и многим другим који извире из „друштвене етике” на коју се свело читаво хришћанско наслеђе у многим западним земљама. Ови појмови се „на мала врата” увлаче у наш живот а да нисмо имали поштenu прилику да их вреднујемо и проценимо са свог личног или друштвеног, народног, историјског, верског и животног стаповишта.

Књига Др. Александра Каломироса је његов допринос изнalaжењу правих одговора, са становишта православног Предања, на ова и друга питања која нам модерни (т.ј. модернистички) свет поставља, а на која су православни дужни да дају озбиљан и трезвен одговор.

Писац сматра да не може претерати у наглашавању да **снага и суштина Православља леже управо у чистоти његове Истине и у чистоти срца у коме се она огледа**, и да су Оци кроз векове управо то највише истицали.

„Аутор ове књиге је млад. Али, 'нека нико не пренре његову младост!'. Склопио сам са њим духовно познанство док је студирао медицину у Швајцарској. У то време смо издавали часопис 'Киботор' (Барка). Тада ми је написао писмо о неком сатијанском чланку од једног римокатолика у новинама "Le Courier", затраживши да заштитимо наше Православље од замки јеретика. После тога, написао ми је много писма која су увек била информативна и корисна и имала слатки мирис дубоке вере и љубави према нашем светом Предању. Због тога сам угорно захтевao од њега да оширије написе о предметима којих се дошицао у својим писмима. Такође сам тражио његову сагласност да се то штампа као књига, знајући његову скромност. На крају, он се сложио и ова мала књижица је прва коју је послao издавачу, Г. Александру Парадимићу, који се са задовољством понудио да је штампа.” - каже Фотије Контоглу у своме предговору ове књиге.

Иако по струци лекар, Др. Каломирос има дар од Бога за Богословље које извире из срца у коме гори пламен Вере, сачуван неугасив кроз православно Предање светих Отаца још од самог извора, Господа нашег Исуса Христа, као што и Он сам сведочи: „Који у мене вјерује, као што Писмо рече, из утробе његове потећиће рјеке воде живе. А ово рече о Духу кога требаше да приме

они који вјерују у име Његово...!”(Јн.7,38-39.) Дух Божији даје човеку живу делатну веру, док дух овога света са задовољством толерише интелектуалистичку веру и својим пријатељима назива оне који једино умом хоће да проникну у законе неба, а срцем и душом, у пракси поштују једино законе земаљског тржишта.

Свет воли 'теологе' хладног срца и са њима увек нађе заједнички језик. Каломирос говори језиком православног ума који неподмитиво жуди за чистотом срца и Вере, што свет не воли, и због тога ће се многима ова књига учинити груба, нетрпељива, ускогруда, заостала, фанатична или шта све не, јер се у наше лице мерно време правим хришћанима сматрају само они у чијим срцима не гори пламен Вере. „Јер ће доћи вријеме када здраве науке неће подносиti, него ће по својим жељама окупити себи учитеље да их чешу по ушима; и одвратиће уши своје од истине...!”(Друга Тим. 4,3.) Јер ће људи бити самољубиви, хвалисави, гордељиви, безосећајни, непомирљиви, неуздржљиви, напрасити, надувени, више сластољубиви него богољубиви, који имају изглед побожности, а сile су се њезине одрекли. И клони се ових. Но ти стоји у томе што си научио и што си се ујерио, знајући од кога си се научио!”(Друга Тим. 3,2-5 и 14.)

Александар Каломирос управо ревнује да у „име ученичко” сачува оно што му је предано, чему се научио, страхујући да не изгуби и не запрља чисто наслеђе у чију се истинитост дубоко, срцем и душом (не само умом) уверио.

За крај, додаћу и превод писма Др. Каломироса његовом пријатељу, Фотију Контоглу, које само по себи довољно говори о свом аутору:

„Хвала ти на љубазним речима. Оне су за мене љодришка која ми је јако по потребна. Овде, где живим, не познајем никога ко мисли овако и ко ме разуме. Немам никаквих расправа са атеистима и незаинтересованима. Па оне, побожни гледају на мене са нейоверјем и сумњом. Једино када читам Оце и Жижија свеих налазим утешу. Понекада се тлашиш да сам можда ја у заблуди. Шта год ја сматрам значајним, свако други сматра неважним; ис то тако, ис то ја сматрам привијалним, сви други, атеисти и побожни, сматрају важним.

Шта више, захваљујем ти на упозорењу у вези охолосији. По овоме знам да си искрени пријатељ. Моли се за мене да не паднем у

гордости. У сваком случају, морао бих бити веома глупак ако се тако нешто додогоди. Ја видим веома јасно да сам све што сам написао нозајмио од Оца. Нишића није моје. Због тога их и браним са таквим жаром. Јуче сам говорио мојој жени да много људи немају што има о стварима о којима пишем, али они њима живе. А ја знам све ово, и оне га не живим. Због тога, много пиша, док сам пишао, хтео сам да пресетам, али сам настављао да пишем јер, макар на тај начин, био сам у стању да сакућим своје мисли у Богу, иако је моје срце осетило смрзнуће.

Са љубављу у Христу,
Александар

О Св. Илији 1990. год.
Србољуб Милетић

ГЛАВА ПРВА

Сведочанства западних учитеља не признајем, нити прихватам. Представљам да су они покврени, јер у стварима православне вере не може бити компромиса.
(Св. Марко Ефески)

1. МИР БЕЗ ИСТИНЕ

Трагично искуство последњих поколења је донело свету јаку жеђ за миром. Сада се мир сматра за добро веће од многих идеала за које су људи раније са радошћу проливали своју крв. Овоме веома доприноси чињеница да рат често није оно што је био у прошлости – сукоб између неправде и правде, него је постао сукоб без смисла, између неправде и неправде. Искуство лажи и лицемерства које су различите партије употребљавале да се покажу правичне у очима својих присталица, довело је до тога да људи изгубе веру у постојање правде и да не успевају да виде пред собом ништа што би било вредно одбране. Тако се рат, у било ком облику, чини као нешто потпуно апсурдано.

Ово противљење једног дела човечанства било каквом сукобу би било достојно дивљења, када би било плод духовног здравља. Када би неправда, мржња и лаж престале да постоје, онда би мир био испуњење људске среће. Јединство би било природни, а не вештачки резултат. Али, примећује се нешто сасвим различито. Данас, када свако говори о миру и јединству, самољубље и мржња,

лаж и неправда, славољубље и похлепа су на свом врхунцу. Сви - свако на свој начин - говоре о љубави према човеку, љубави према човечанству. Али, никада није постојало веће лицемерство од ове, такозване љубави. Јубав према нечим теоретском, умишљеном, као што је појам „човечанство”, је такође теоретска и умишљена. Нема везе са љубављу према поједином човеку кога имамо пред собом. Ова љубав према одређеној личности, када постоји, јесте једина стварна љубав. Она је љубав према нашем ближњем коју Христос тражи.

Овај поједини човек са својом несавршеностју и слабошћу, уместо да је вољен, омрзнут је у наше време више него у било које друге. Не само да је омрзнут, него је осуђиван и понижаван и сматран за „ствар” без неке посебне вредности, средство за постицање „виших циљева”, део масе. Они, који највише говоре о љубави према човеку и човечанству, о миру и јединству, управо су ти који mrзе свог ближњег, свој познаника највише. Они воле човека - производ своје маште, они не воле стварног човека. Ово обожавање идола „човека” је у ствари самодопадање, уживање у самом себи.

Било би наивно стога, да неко верује да пацифистичко расположење које карактерише човечанство данас, произилази из љубави. Ове речи о љубави су лицемерство и самообмана. Жеља за миром произилази из губитка идеала, из страха и из љубави према удодности. То је жеља да нас оставе на миру да уживамо земаљска добра. То је заједничка сарадња ради достизања добра које појединачне особе не би могле задобити. Она је свеопшти плод нечега што је постало страст целе земље: телесност и материјализам. То је производ потребе.

Мир о коме говори свет је безусловна капитулација свега добrog, светог и великог, диктатура ускогрудости, осредњости и млачости. То је брисање личности појединца и народа, мармелада од компромиса и калкулација, море лицемерства, равнодушности према истини и издајство свега што је свето.

Рат је ужасна ствар, резултат људског пада, и нико нема намеру да га хвали. Али мир за који се свет ценка је нешто бескрајно страшије. Грозница је врло непријатна ствар, али бар показује да организам реагује на нешто што му је страно. Мир који хоће да успоставе, није, на несрећу, онај који долази од победе над злом, него онај који долази од пораза. Одсуство грознице у мртвом организму...

На крају, мир коме људи теже је не само мир оружја, но и мир савести. Они хоће да помире добро са злим, правду са неправдом, врлину са грехом, истину са лажи, да би задобили лажни мир савести.

2. НИЈЕ БИЛО ДЕЉЕЊА

Такозвани хришћани играју значајну улогу у светском напору за мир. Са паролом „јединство хришћана” они одлазе на пијацу где ће истина бити продана.

Некада су хришћани имали веру и били спремни да умру за њу. Данас се њихова ревност за истину охладила. Почели су да је сматрају за нешто другоразредно. За њих су разлике међу црквама, због којих су се у ранијим временима мученици са радошћу жртвовали, Оци били прогнани и верни сакаћени - неважне и недостојне помена.

Већина њих су болесни и непоправиви сентименталисти који мисле да је Христова религија само етички систем који се бави људским односима. Други теже политичким циљевима и мрачним интересима. Сви они заједно зидају Град Антихристов. Они траже јединство, а равнодушни су према истини; траже спољашње зблжење игноришући унутрашње размирице; они траже слово, а равнодушни су према духу.

Како је могуће да се они надају да оно што није успело у првим вековима папског раскола успе сада, када су се разлике у догмама и менталитету, кроз векове, прошириле и од увала постале провалије?

Сама чињеница да говоре о јединству „цркава” показује да је њихова замисао потпуно антихришћанска. Они тиме признају да је ЈЕДНА, СВЕТА, САБОРНА И АПОСТОЛСКА ЦРКВА коју исповедамо у свом Символу вере, престала да постоји; да је била „распарчана” у многе „цркве” које више нису саборне, то јест, католичанске, оне више не садрже целу благодат и истину, као помесне православне цркве, него имају већи или мањи део благодати. Сходно томе, они мисле да истина више не постоји на земљи и да је Христос дошао узалуд. Јер је у збрци од истине и лажи немогуће поново открити истину коју је Христос дошао да сведочи. Отуда је и немогуће поново открити Христа који је Сам Истина.

Али онда, зашто је Христос рекао да ће бити са нама до краја света? „И ево, ја сам са вама у све дане до свршетка века.” Зашто је Он рекао да ће Дух Свети водити до пуноте истине и да врата паклена неће одолети Цркви?

Ако би Црква била подељена, и имала потребу за јединством - значи да јесте подељена, а онда све што је Христос обећао испада лаж! Али, сачувай нас боже од таквог светосрђа! Црква живи и живеће до краја света неподељена и неповређена, према обећању Господњем. Сви који говоре о „јединству цркава” једноставно по-ричу Христа и Његову Цркву Православну.

Када један православни Патријарх прихвати учешће Православне Цркве у протестантском Светском савету цркава као једне од многих „цркава”, шта друго он чини него јавно исповеда, као Протестанти, постојање многих цркава и стога поделу једне, свете, саборне и апостолске Цркве! Шта друго чини, до одбације Христа. Званично. ти православни представници не одричу се да је њихова Црква једина права, али често немају храбrosti да кажу јавно.

Али, у својим профаним напорима, ови људи наводе црквене литургијске текстове и самога Христа као свога савезника. Заиста, Христос се мolio за своје ученике да „сви буду једно” и Црква се мoli на свакој Литургији „за јединство свих”.

Али ове речи не значе да се Црква мoli да хришћани једног дана буду уједињени заједничким компромисима у њиховој вери. Оне не упућују на тражење компромисних решења којима би се разноименити елементи ујединили. Оне немају никакве везе са савезничким протоколима, или уговорима, или споразумима, као на пример између разних нација, који су потписани после многих преговора. Не, ове речи не значе ништа од тога. Црква се не мoli Богу да се различити, супротни елементи уједине, него да сви људи буду ЈЕДНО. Другим речима, да сви приме истину са великим скрушеностшћу и смирено клекну пред Црквом и буду убројени у њене чланове. Да схвате заблуду у којој су живели и пожуре ка светlosti и истини, то јест, Цркви. Ово је заштга се Црква мoli. Тачно то заштга се она такођe мoli на Литургији св. Василија Великог: „Врати (Господе) оне у заблуди и присаједини их Твојој Саборној и Апостолској Цркви”. Само оваква молитва и жеља произилази из истинске љубави, зато што тежи да исцели болесне, а не да их обмане.

3. ПОНУДА, НЕ ДИСКУСИЈА

Понеко наиван међу православнима мисли да се ово зближавање не догађа ради јединства, но са циљем просвећења и мисије међу неправославнима. „Ово је”, кажу они, „манифестација љубави према нашој браћи. Ако се ми затворимо у своје љуштуре”, они често кажу, „ако не присуствујемо међународним конференцијама и не шаљемо посматраче на папском синоду итд., како ће онда западњаци познавати Православну цркву и шта би их онда привукло њој?”

Али, како би западњаци били научени да је Православна црква једина истинита Црква, када је виде да општи са лажним „црквама” као једнака са једнакима? Неће ли они мислити зато, да је Православље исто што и други - релативно и делимично? Или, да ли је разумно да се неко нада да ће овакви сабори фанатичних алхемичара и пастора у мантилима икада бити у стању да препознају истину? Они само ласкају православљу са циљем да га превуку на своју страну. Када би они имали искрену жељу да упознају Православље, не би им требала заседања и конференције. Они би отишли да пију директно са извора православних Отаца и Светитеља.

Не! Најбољи начин да убедиш друге у истину јесте да и сам верујеш у њу. Немој дискутовати о њој, него је исповедај. Заседања и конференције расправљају о њој, а то је издајство, јер у оваквим случајевима се не ради о саветовању и карању јеретика, но о дискусији са „црквама”. Христос не тражи оне који ће да расправљају, но оне који ће да исповедају. Истина којој нас је Он научио није таква да се о њој може дискутовати. На разним екуменским конференцијама дискусија узима облик трговине где се размењују компромиси у стварима вере да би се дошло до коначне сагласности. Под таквим околностима. чак и само присуство православних на екуменској конференцији је издајство Христа. То је издајство Христа неверницима за тридесет сребрњака, јер присуствујући, православни признају да се о њиховој вери може расправљати и дозвоњавају се претпоставке да ће и они чинити компромисе уз одговарајућу размену.

Када би, уместо овога, сви они који данас говоре о јединству исповедали Православље као једину и апсолутну истину и одбацили сваки званични и незванични црквени контакт са јеретицима, не бојећи се да их именују као такве, онда би се њихов глас чуо много

дање; и што је још важније, био би поштован и наводио на размишљање. Док је сада њихов глас, глас компромиса, глас који не покреће никога, глас који дубоко унутра нико не поштује.

Оци нису улазили у дискусије са јеретицима. Они су исповедали истину и побијали њихова тврђења без угlaђености и комплиментата. Никада нису постигли међусобно разумевање са јеретичким „црквама”. Њихов разговор је увек био јаван, са гледишта спасења и васпитања душа. Православна црква није никада разговарала са јеретичким „црквама”. То никада није била дискусија Цркве са црквама, него дијалог између Цркве и душа које су изгубиле свој пут. Црква не дискутује, зато што она не тражи. Она једноставно даје - зато што она има све од Бога.

4. СПАСЕЊЕ ОД СВЕТА

Зашто се наши хришћани тако лако покрећу проповедима о јединству цркава? Уместо да буду ревносни у преношењу истине овом свету коме она тако много недостаје, они се наслажују карамелом о миру, важући да виде има ли више ствари које раздвајају или које уједињују хришћане. То је зато што они сами не познају истину. Већина њих су чланови друштвено - хришћанских организација и братства и од малена су катехизирани у неком етичкофилозофском систему са хришћанским премазом, што их је довело до тога да верују да је циљ хришћанства да постигне мирољубиву коегзистенцију људи у духу љубави. Вечност и Божанска визија су врло далеки за све хришћане и врло често од никаквог интереса. Већина њих, будући екстровертни, усмерени спољашњем, су људи од акције који су дошли у хришћанство да би нашли организовани и руковођени *modus vivendi*, начин живота, као добри и часни грађани на овој земљи. За овакве људе Бог је Велики Слуга њихових личних интереса, а вечни живот је добар, али срећом слаба нада за обновљење.

Проповеди о јединству узму лако корена у хришћанима као што су ови. Заиста, како би било добро да се круг наших поштених и моралних људи прошири на цео свет. Могли би да обацљамо послове без страха да ћемо бити преварени; могли би да имамо добре и мирољубиве односе а да никада не будемо у опасности од прогона или борбе. Што се тиче истине, „Шта је истина”? Ми сви

верујемо у Христа и то је довољно. Осим тога, свет се данас суочава са тешким временима. Хришћани се морају ујединити брзо да би се супротставили комунизму, на пример. Они постављају питање - „Ко ће водити и ко ће спасити савремени свет?” - „Само једна, уједињена Хришћанска црква”, њихов је одговор.

Христос није постао човек да би спасао овај свет који лежи у покварености. Он је дошао да спасе вернике Његове од света, да их извуче из врсте злих, да их уједини са Собом и да их обожи благодаћу и са њима спасе свет који пати. Свет иде стазом смрти. Прати кнеза овога света, Божијег непријатеља. „Не молим се за свет, него за оне који си ми дао!” (Јн. 17, 9). Међутим, ови компромисни људи узимају део од овога света и жртвују драгуље хришћанске вере и живота због те ћаволске странке која никада неће бити спасена. Није Христос тај који тражи „јединство цркава”, него свет. Христос не тражи уједињење лажи са истином, него је свет тај који хоће да простируши истину, да је учини релативном и парцијалном. Због тога се дешава да се, када се поведе дискусија о уједињењу цркава, види да је она одушевљено подржавана од људи који никада раније нису били заинтересовани за религиозне ствари. Уједињење у лажи је најбољи начин неутрализације хришћанства који је ћаволска странка изумела. То је почетак разводњавања хришћанства и његовог подчињавања политичким ћевовима; то је претварање хришћанства у слугу интереса овога света.

Са овим лажним јединством, Хришћанство може добити више светске моћи, али ће изгубити сву своју духовну снагу, управо оно што смета свету. Зар се то није већ догодило у Римокатоличкој цркви? Папистичка жеђ за светском моћи је учинила да се спусте до утабаних стаза политичких махинација, са којих су се појавили као оруђе великих политичких центара.

Сви они који говоре о јединству, нису разумели разлог Христовог доласка на свет. Они мисле да је Он дошао да проповеда неку вештачку моралну поуку, попут њихове, и да нас научи како да живимо на овој земљи као добри грађани. Они сално понављају да људи морају да следују Христов закон тако да Царство Божије може коначно да дође на ову земљу. Неки говоре о „хришћанској Грчкој”, други о „хришћанским демократијама”, или о „хришћанским краљевинама” и нико од њих не увиђа колико њихова очекивања подсећају на очекивања Јевреја који су хтели да Месија буде земаљски цар.

Они не желе Христа какав Он јесте; они не желе Христа који је одбио да се покори ћаволским искушењима у пустињи. Они хоће Христа који би им се потчинио. Они желе Христа који хоће земаљско царство, Христа који би претворио камење у хлебове да би се људи наситили, Христа који би преплавио свет чудесима која изазивају страхопоштовање и принуђују људе да се покоре.

Другим речима, ови људи не чекају Христа, но антихриста. До другог доласка Христос ће остати скроман и сакривен, далеко од земаљских сила и удобности, не приморавајући никога да га следи, тражећи једино оне који би Му се приближили и опонашали Га у скромности и повучености, не очекујући ништа земаљско.

Хришћани који говоре о „Божијој нацији”, „хришћанској Грчкој”, „светском Хришћанству” и „уједињењу цркава” не желе таквог Христа. Као и Велики Инквизитор Достојевског, они су спремни да баце Христа на ломачу зато што Он омета њихове планове које су годинама упорно гајили. „Ти си дошао и учио нас Хришћанству које је нехумано и тешко”, каже Инквизитор Христу, „и ми смо се трудили много векова да га учинимо хуманом религијом. И сада, када смо успели, ти си дошао да поквариш наш много-вековни труд. Али неће ти успети. Сутра ћу наредити да те спале на ломачи као јеретика.”

Да, људи хоће Христа који ће говорити о овом животу а не о другом, Христа који ће понудити задовољства овога живота а не будућег. Они не желе богатство које се не може извагати и додирнути, но богатство које је опипљиво овде и сада. Они га не желе као владара будућег века, него садашњег.

Зато они не мари шта ће се десити са истином када се ускомешане и такозване хришћанске цркве уједине после хиљаду и једног компромиса. Зато се они не интересују шта ће остати од живота у Христу после инвазије на чисто тло Православља од стране мноштва религијских варвара. Истина их не интересује, нити живот у духу и благодати. Њих једино интересује земаљска моћ коју даје уједињење и владавина светом под једним мишљењем.

Ови људи хоће да се зову хришћани а да то заиста не буду. Већина њих мисле да су истински хришћани зато што не знају шта је Хришћанство, а мешају га са философским учењем и „светским теоријама” - да употребимо њихов омиљени израз. У стварности, они су следбеници Антихриста као и већина Јевреја у Христово време.

Јевреји су чекали Месију вековима и када је Он дошао само мањина Га је прихватила, а већина предала Римљанима на Крст. А зашто? Зато што Христос није био оно што су они чекали. Зато нису били у стању да препознају Месију у Његовој Личности. Они су чекали земаљског цара, светског освајача. Они су чекали некога ко би потчинио све народе на свету под ноге народу јудејском, ко би присилио све владаре света да му се поклоне и служе му, још би дао моћ и славу својим следбеницима.

Када су га видели сиромашног и скромног, кротког и пуног мира, Њега, који није нудио земаљска добра но говорио о небеском царству, и не само то, него је чак тражио од њих да се одрекну земаљског и опипљивог, да би ослобођени могли достићи небеско и недодириво, они су закључили да Он није за њих. Он није Месија кога су чекали, него управо супротно. Он, који је одбио да претвори камење у хлебове да би се наситили, који није хтео да порази гомилу својом моћи и није се сложио да потчини земаљска царства није био одговарајући вођа за њих. Због тога су Га се одрекли и почели да чекају другог. И они га још увек чекају. Заједно са Јеврејима су и милиони људи који такође чекају јеврејског Месију и већина њих се зове хришћанима. А немају појма да чекају лажног Месију као и Јевреји.

5. АНТИХРИСТ

Трагедија је у томе што ће Месија кога Јевреји чекају, доћи. Чули смо из уста самог Христа и Његових апостола и записано је у књигама Новога Завета. Месија Јевреја ће доћи. Он ће дати само земни хлеб који је Христос одбио да да и заједно са њим сва материјална добра која Он није хтео дати. Он ће их преплавити знацима и чудесима којима ће се људи до краја света дивити и којих ће се бојати и они ће пузећи пасти пред његове ноге. Он ће ујединити све народе и расе и сва царства света у једну државу. Он ће бити по срцу књижевника и фарисеја - по срцу сваког племена „јеврејског”. Да, јеврејски Месија ће доћи. Он ће бити оно што Христос није и неће бити оно што Христос јесте. Он ће бити Антихрист (Противник Христа).

„Децо, последње је време и као што чусте да ће доћи Антихрист...” (Јн. 2, 18).

„Али вас молимо, браћо, у погледу доласка нашега Господа Иисуса Христа и нашега сабрања у Њему. Не дајте се лако поколебати умом, нити уплашити, ни духом, ни речју, ни посланицом - тобоже нашом - као да је већ настao дан Христов. Да вас нико не превари ни на који начин, јер неће доћи док најпре не дође отпадништво и не појави се човек безакоња, син погибли, који се противи и преузноси изнад свега што се зове Бог или светиња, тако да ће сам сести у храм Божији као Бог, тврдећи за себе да је Бог. Зар не памтите да сам ово казивао још кад сам био код вас? И сад знате шта га задржава да се не јави до у своје време. Јер тајна безакоња већ дејствује, само док се уклони онај који сад задржава. И тада ће се јавити безаконик, којега ће Господ Иисус убити дахом уста својих и уништити појавом свога присуства; онога је долазак по дејству сатанину са сваком силом и знацима и чудесима лажним и са сваком преваром неправде међу онима који пропадају, зато што не примише љубав истине да би се спасли. И зато ће им Бог послати силу обмане, да верују лажи; да буду осуђени сви који не вероваше истини, него заволеше неправду” (II Сол. 2, 1-12).

Антихрист се неће појавити у историји на страшан и шокирајући начин којим би га сви препознали, нити ће имати одвратан изглед, нити ће пак, чинити неморалне ствари. Он ће доћи на такав начин, да ће само неколицина схватити ко је он. Он ће доћи после дуге прирпеме, кроз векове, која је почела још у прве, Христове дане и која се наставља појачано напредујући у наше дане. Човечанство ће видети у његовој личности свог великог добротвора.

Толико много векова отпадништва су обрађивали човечанство и прирпемали га да га прихвати. Човечанство га чека као свога идеалног вођу. Сав развој историје води Антихристу.

6. ТАЈНА БЕЗАКОЊА

Католицизам је дозволио да светски дух храни хришћанство Запада. Презаситио је хришћанску мисао рационализмом и паганским начином размишљања античких Грка. Коначно, са непогрешивошћу Папе, Католицизам је увео механички елеменат у однос између Бога и човека, учећи да је Бог обећао да говори кроз уста грешних и охолих људи, какви су били многи од Папа. Хуманизам и Ренесанса су били круна скретања западног света ка идолатрији. Они су заиста били манифестација човековог разочарања

кривотвореним хришћанством. Данас је хуманизам постао религијом епохе, проповеданом на жалост чак и од такозваних хришћана под етикетом „хеленско - хришћанске“ цивилизације.

Протестантизам је довео папистички рационализам до његових екстремних закључака. Протестантизам је одбацио светост Цркве и њено руковођење Светим Духом, зато што није видео ни светост нити истину у „Цркви“ Запада. Тако је укинуо Традицију и оставил своје вернике без критеријума за истину и лаж, одстрањујући благодат Божију из њеног царства заувек.

Од протестантизма, више није било далеко до атеизма и материјализма. Многе философије су почеле да претендују на позицију хришћанске вере у људским умовима и на крају је наука освојила свет. Имала је посебну моћ придобијања маса, јер су њена достигнућа на пољу технологије изазивала чуђење и одушевљење маса, које, немајући духовни критеријум, постају лак плен материјализма. Наука је дала свету лажни осећај знања. Могла би да промени своје погледе и теорије сваког момента, али сваки пут би ови погледи и теорије имали светост доказанога знања; а то утиче на људске умове на магичан начин.

На крају, када је човечанство, спустивши се оваквим степеницима, било поробљено страстима материјализма, проглајао је комунизам. Када су људи дошли дотле да верују да је једино стварно добро новац, било је природно да захтевају његову равномерну расподелу од влада које су биле равнодушне према патњама сиромашних људи. Овај захтев је испунио душе мржњом и пакошћу и учинио их још несрћнијим, отварајући непремостиве поноре међу људима и водећи многе до Каиновске мржње. (Ово никако не значи да праведна расподела новца није обавеза, и то основна, сваке владе.) Тако је започео рат између капитализма и комунизма, иако су они у ствари два братска система, подједнако и материјалистичка и обожаваоци новца, подељена једино сопственим интересима и борбом око расподеле. Програм обоице је да претворе камење у хлебове, да уједине свет под својим утицајем и да запреасте свет својим достигнућима која човек није могао ни да замисли. Тако је човечанство постепено дошло до спољне капије антихристовог царства. Дошло је до тачке када не само да има вољу, већ и могућност да одговори позитивно на кушања Луцифера. Још мало, и све што је потребно јесте да антихрист лично преузме врховно вођство светске државе, да рашичи са глађу и сиромаштвом заувек. Да снабде људе изобилно материјалним добрима, тако да у њиховим срцима, пуним задовољства и удобности, не буде више места за Бога.

7. УЈЕДИЊЕЊЕ РЕЛИГИЈА

Када узмемо у обзир све ово, схватимо да у човечанству, које не интересује ништа друго осим свог властитог мира у коме нема никакве светиње,ничега светог, осим властитих материјалистичких интереса; да у свету користољубивих људи, који сматрају сваку дискусију о истини за непотребно наклапање, уједињење цркава не само да није тешко, већ насупрот, оно је неизбежно. Шта више, усуђујем се да кажем да не само да је уједињење такозваних хришћанских цркава неизбежно, већ и уједињење свих религија упоште.

У својој држави, антихрист неће трпети неслогу; он неће толерисати религије и њихове сваје око верских питања. Он ће седети у храму Божијем као Бог и сви људи на земљи ће га обожавати, јер „дана му би власт над сваким родом и народом и језиком и племеном. И поклониши му се сви они који живе на земљи, чије име није записано у књизи живота” (Откр. 13,7-8.) За ове људе, „чија имена нису записана у књизи живота”, постојаће само једна религија, религија антихриста.

Већ сада постоје примери религија које претендују да обухватају све друге; оне су претече религије антихриста. Једна таква религија је и Слободно зидарство - масонерија. Већ је пригрљена од стране прогресивнијих светских вођа. Својим синкRETизmom, уједињавањем и изједначавањем, може да помири, у главама будала, све религијске супротности човечанства и да превазиђе све препреке и тешкоће уједињења са којима би се разне цркве суочиле. Уопште, какав је разлог за чињење толиког напора да се пронађу прихватљива решења за доктматске и друге разлике између различитих вероисповести, па тек онда за разлике између религија? Зашто неби одмах напредовали директно ка уједињењу свих религија у неку врсту масонерије?

Схвативши ово, већина данашњих верских вођа, бар међу „највећима” и „најважнијима”, је потрчала (будући прогресивна) да постану масони, што их не спречава да и даље носе своје одежде и да служе своје литургије. Али, пошто лаици још нису потпуно спремни, неопходно је да ови задрже своје улоге и постигну уједињење цркава прво, па тек онда уједињење религија.

8. ПОГЛЕД У ПРОШЛОСТ

Овако би, према томе, изгледао развој догађаја у не тако далекој будућности. Зато се Господ пита да ли ће наћи иједног верника када поново дође на земљу: „...Али, Син Човечији када дође, хоће ли наћи веру на земљи?” (Лк. 18,8.)

Поглед у прошлост ће нас научити много о правцу у којем су се црквене ствари одвијале и у којем ће се одвијати.

Тежње византијских императора да се уједине са заблуделим папством, биле су срећом отсечене држањем народа и падом Византије под Турке. Али, чим је грчки народ опет нашао своју слободу, стара искушења су закуцала поново на врата. У почетку су истинити Грци, људи народа и традиције, одолевали струји европеизације. Али они су били неписмени и иако су лили своју крв за слободу своје Отаџбине, били су брзо гурнути у страну од новодошлих школованих људи, који су, уз своју уображеност коју полу-наученост даје, имали и власт суда Краља Ото-а. „Они су понизили Отаџбину и веру која је сада уздрмана од неверника. У време турске окупације ни један камен са старијих цркава није био нарушен. Али ови обмањивачи су ујединили своје интересе са окуженим фанариотима и сличним зараженима у Европи и покварили су наше манастире и цркве, једне укаљавши а друге претворивши у штале. Напатили смо се овога зла од многих таквих свештеника, лаика, војника и политичара. Иако смо проливали своју крв, у опасности смо да изгубимо своју Отаџбину и своју религију.” (Macriyannis, Memories, p. 398)

Ови полуобразовани интелектуалци презиру грчки народ страшћу петоколонаша. Они омаловажавају свој језик, обичаје, понашање и духовно устројство. Употребили су сва могућа расположива средства да искваре истину своје вере и да накалеме секуларизам и рационализам на свето дрво Православља које је за тако много векова остало неоскрнављено од варварских освајача. Да би погодили Цркву у срце, они су циљали на њене манастире. Неке су затворили, другима су конфисковали имовину, а некима су послали такве „прогресивне” игумане, који су их распустили лакше него икакав државни двосекли мач.

Без својих манастира и епископа, поробљена државом, Црква је постала небрањени виноград. Васпитање нације је, отето из руку

Цркве, пало у руке хуманистичке државе, која и поред свег свог лицемерства о Хеленско - хришћанској цивилизацији, остаје потпуно паганска. Све се почело прилагођавати укусу "pouveau riche", и провинцијског Атинског друштва.

Црквено богослужење је почело да слаби и постаје нешто сасвим светско. Црквена музика је почела да се европеизира и дегенерише у позоришну, четворогласну хармонију. Иконе су почеле да изгледају сувише строге и ружне у очима жена из више класе, које су хтели „слатког Исуса”, пуног попустљивости за њихова сагрешења, неспособног да изазове страхопоштовање. Браде и дуга коса свештеника су почели да им сметају, и свештенство, осетљиво на захтеве савремене публике, је почело да се дотерује. Једноставно и освећено мало кандило, са својом покажнички скрушеном атмосфером, замењено је Едисоновом сијалицом, што је учинило да црква подсећа на царску салу, пригодну за венчања и званичне појаве владајуће класе.

Али, то није било све. Не само основно и средње, већ такође и више образовање је одузето из руку Цркве. Тако, богослови, будући свештеници и јерарси, нису више били рађани у недрима Цркве - њихове природне мајке - већ у недрима државних универзитета, пуних рационалистичког смрада и духовне плиткости, без икакве могућности да окuse тајанствену светињу живота у Христу, који једино даје истините богослове. И тако су проклијали као бршљан у Цркви богослови који су напунили своје умове многим философским теоријама протестантског или римског порекла, док им у срцима недостаје живот Православља.

Ови људи нису били у стању да виде понор који дели Источну Цркву од Западних „цркава”. Они су то сматрали само питањем доктормских формул, а не за ствар живота и суштине. За њих је живот у Христу само низ емотивних стања и етичких поступака, као и за западњаке. Откровење (унутрашње виђење) Бога, живо искуство присуства Христовог и унутарње пребивање Духа Светог, т.ј. обитавање истине у човековом срцу, су непознати за њих. Када говоре о истини, они мисле на некакву препарiranу, осушену до гму. За њих, као и за западњаке, догма је посебан свет интелектуалних формул, доволно оптерећујућа, а чију вредност, након расцепа између живота и вере, нису у стању да цене.

И тако је сам темељ, на коме су чак и наши најдобронамернији богослови намеравали да граде одбрану свога Православља, поква-

рен до сржи. Застрашујуће је када се узме у обзир да је цео савремени грчки религиозни живот изграђен на овим основама. Некада се народна побожност ширила из манастира који су били духовни бедеми и вође; док је у краљевини Грчкој, побожност доспела да буде заснована на теолозима, лаицима или свештеницима, какве смо управо описали. Ови теолози су, опонашајући западне примере, организовали братства и хришћанска друштва, и узели проповед и веронуку у своје руке. Док је раније побожност у једном месту имала као свој центар локални манастир и свештеника Цркве, хришћанин из места А се није ни на који начин разликовао од хришћанина у месту Б јер су сви били деца исте Православне Цркве. Сада су теолози организовали групе; и сада у једном истом месту имамо хришћане групе А и хришћане групе Б, увек супарнике и неповерљиве, подељене - а да ни једна страна не разуме у чему су њихове разлике. Али, упркос нетрпељивости и подељености међу њима, групе се слажу да, што се тиче западњака, „има више ствари које нас приближавају, него раздвајају” и „морамо обратити више пажње на ствари које нас уједињују, него на оне које нас деле”. Другим речима, они сматрају јединство и љубав према њиховој западној „браћи” (коју никада нису видели ни упознали) лакшима од љубави према својим земљацима и ближњима које виђају сваки дан и познају. Као што смо рекли, данас се људи труде за људску љубав, за апстрактну љубав човечанства, у исто време не будући у стању да воле свога ближњег.

9. ПИТАЊЕ СТАРОГ КАЛЕНДАРА

У овој атмосфери погоршања, изненада је дошао, после притиска од стране државе, први званични корак Грчке Цркве према папи: увођење папског календара.

Нажалост, мало је њих разумело значај предмета „старог календара”, како је случај назван. Многи приписују отпор старокалендараца ускогрудости, ограниченошти необразованих, што је још један показатељ дубоког презира који уображени образовани негују према неукима. Али, да би се ови необразовани одупрли као што јесу, морали су, ако ништа друго, имати религиозну ревност и духовну бригу која је недостајала масама равнодушних, који су, не познајући праву природу проблема, пошли за већином јерархије.

Ниједан од просвећених теолога или њихових следбеника није показао макар наговештај бола над расцепом у Грчкој Цркви, нити је иједан покушао да одговори на болна запомагања многих хиљада верних. Већина је била на њиховој страни; бројност им је увек давала осећај сигурности. У ствари, они чак нису имали ни број на својој страни. Јер, иако је било само неколико хиљада старокалендараца, а неколико милиона следбеника новог календара - сумњиво је дали је међу њима било и пар хиљада истинитих верника. Они су се само подругљиво осмехивали на ове просте нове исповеднике Православља, говорећи да они одбијају да поправе свој нетачни календар због сујеверја.

Али, проблем није лежао у томе. Они су били неправедни у оптуживању старокалендараца што се боре око календара. Ствар није била у томе: који је од два календара тачан? Позната је чињеница да су оба календара нетачна. Нити су старокалендарци инсистирали на старом календару, нити су новокалендарци увели нови календар из разлога астрономске тачности. Разлог за одлуку да се нови календар уведе у Грчкој није био ни астрономски ни богословски. Једноставно, била је то једна од многих предаја јерархије побољшавањем државом, своме господару, који је то тражио од њих да би олакшао своје пословне трансакције.

Разлог за одбијање старокалендараца да се повинују је био врло богословски и извирао је из дубоке црквене свести. У ствари, литургијско јединство Цркве је ризиковано у корист политичких интереса. Промену календара је следило нарушавање литургијског склада између Грчке Цркве и осталих Православних Цркава које чувају стари календар до данас. И не само да је ствар у нескладу литургијског живота воинствујуће Цркве - већ је и хармонија литургијског живота између воинствујуће и торжествујуће Цркве такође нарушена.

Када у Грчкој црквена звона зову верне да славе Божић и појци радосно певају: „Христос раждајетса, славите”, милиони наше православне браће широм света и на Светој Гори су још у посту предстојећег доласка Спаситељевог; и они не чују звона нити певају са нама радосне Божићне песме.

Може ли неко да замисли ишта горе за Цркву од овог прекида литургијског склада који нас отуђује духовно не само од других православних, већ и од свих православних који су нам претходили, од торжествујуће Цркве оних који су уснули у Христу и од светитеља који су славили и служили литургију по старом календару који смо ми одбацили?

Нашим Оцима је требало много труда и много синода да се уведе тај празнични календар - и све то да би се постигла литургијска хармонија међу Хришћанским црквама, јер ова хармонија и склад изражавају унутрашње литургијско јединство Цркве. То је оно што видљиво чини Цркву једном, упркос мноштву помесних цркава. Црква није учињена једном на начин на који папа мисли, строгом дисциплином и послушношћу претпостављеној хијерархији на чијем је врху једна особа која тврди да замењује Христа на земљи, него је Црква учињена једном, светом тајном причешћа Телом и Крви Христове. Свака црква где се служи света литургија и где су верни сакупљени „на једно место” садржи потпуни лик Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве. Оно што чини да се једна парохија укључује у једно тело са свим осталим парохијама, и једна епархија у једно тело са свим осталим епархијама, јесте света тајна причешћа свију, Телом и Крвљу Христовом у Светом Духу и истини.

Јединство Цркве је стога, тајанствена свеза која се остварује на светој литургији причешћем верних Телом и Крвљу Христовом. Хришћани су једно тело, како они који живе на земљи данас, тако и они који су живели пре нас у ранијим вековима, као и они који ће живети у годинама које ће тек доћи, јер имају заједнички корен - Тело Христово. „Ми, будући многи, један смо хлеб, једно тело, јер се причешћујемо једним хлебом.”

Јединство Цркве зато, није административно, дисциплинско или организационо, већ литургијско. Због тога је празнични календар толико важан. Јединство које извире из свете литургије, једне Вере и једног крштења престаје да се види споља када постоји литургијска анархија. Облик и речи литургије су прописани да би све цркве славиле Бога на исти начин. Тако и богослужбене књиге за сваки месец (*минеји*) садрже дневне тропаре који славе светитеља тога дана и црквене песме за сваки празник. На тај начин, никакав несклад не нарушава литургијску хармонију. Чак су и музика и иконографија, које се називају литургијском уметношћу, прописане на сличан начин тако да ни један иконограф или појац не може да слика икону или пева по својој машти, већ је присиљен да прилагоди своју личну вештину и способност образцима најстрожијег духовног реализма. Слично томе, календар празника је био прописан да ни један свештеник неби могао да прославља празнике

када он то хоће, него да постоји потпуна заједница у молитви међу свим вернима на земљи.

Због тога, оно што ради уметник који слика црквене иконе према свом укусу омаловажавајући Традицију, и што ради појац који разара литургијску хармонију певајући театрално уместо да поје, то су такође урадили и Грчки јерарси, квareћи литургијску хармонију Православне Цркве, одлучујући да следе различити календар празника у Грчкој од оног којег друге православне цркве и Света Гора Атонска прати. Тако, на Светој гори они славе различитог светитеља и певају друге химне од оних у Солуну; Преображење Господње се слави једнога дана у Атини, а другога у Јерусалиму, Синају и Москви.

Трагедију овог несклада је тешко схватити у овој земљи (Грчкој, на пр.) због удаљености. Али је болно уочљиво неком ко отптује у Европу и види како у суседству једног истог града Руси славе један празник а Грци други, или чује звона грчке цркве како позивају верне, док звона руске цркве ћуте. И онда се неко пита дали су обе цркве православне.

дали су обе цркве православне.

У Грчкој није схваћено колико је озбиљан био компромис са стихијама овога света и колико је снажан ударац за Цркву било одбацивање старог календара у корист новога. Ако је неколицина и разумела, нису имали снаге да употребе свој углед и објаве истину. Нико од светских мудраца или моћника није нашао речи да протестује. Тако је још једном потврђено да „Што је лудо пред светом, оно изабра Бог да посрами мудре; и што је слабо пред светом, оно изабра Бог да посрами јаке”(1. Кор. 1,27.), јер, пошто су мудри ћутали, неуки верни су се подигли. И они нису „говорили лудости, као луди светски мудраци”. Они нису прибегли астрономским теоријама и математичким калкулацијама, већ су говорили у име Предања, које сматрају за нешто свето што нико не може да погази у корист науке која стално одбацује сопствене теорије, или у корист политичких или економских интереса земље.

корист политичких или економских интереса. Али, „следбеници мудраца овога света сматрају Божије ученике за луде“. Тако, од почетка до данас, они сматрају старокалендарце за будале, верске фанатике, сујеверне, и т.д. и радују се свом знању које их ставља изнад оваквих „ситничара“, који праве проблеме из „ничега“.

10. ПАРАЊЕ

Када почнете да сматрате један елеменат Предања тривијалним, онда ћете првом приликом сматрати такође тривијалним и било шта друго што вам се не свиђа у Традицији. То се дододило са иконографијом, црквеним песништвом, то се дододило и са изгледом свештеника. Сада мантије изгледају сувише прне за њих, као што им се браде и коса чине сувише дугим. Хоће да ставе музичке инструменте у цркве. Они хоће да уклоне столове дуж црквених зидова и поставе удобне клупе. Они грде монаштво, клеветају монахе, одузимају манастирска имања, настављају систематску пропаганду противу монаштва. Они превиђају каноне који забрањују заједничко молење са јеретицима, иду на њихове конференције и моле се заједно са њима. Њих не интересује мишљење народа приликом избора владика и свештеника. Они скраћују Литургију и избацују делове богослужења „да се људи не би уморили“. Другим речима, они мењају православне обичаје према укусу пропадајућег друштва које је пуно обожавања телесности и материјализма.

На овај начин платно Традиције почиње да се пара, и нико не зна где ће се зауставити и да ли ће се уопште зауставити. Осим тога, ово парење иде тако лако данас јер има одобрење од света, од утицајних и од образованих. Учени нарочито сматрају својом чашњу да се не слажу са Оцима Цркве, већ са неким великим научником, професором протестантске теологије, или са извесним језуитским професором који је чувен у Европи, и сл.

професором који је чувен у Европи, и сл.

Како да онда Православна Традиција и Вера не буде изневерена, фалсификована? И како, под таквим условима, да не дискутујемо о јединству цркава и да га не сматрамо нечим што лако може бити постигнуто? Да ли је онда тешко за једну „Православну“ цркву, која је попримила исти менталитет и исту нарав као Западне „цркве“, да се уједини са њима? Да ли је далеко дан када ћемо отићи недељом у цркву и чути свештеника како се моли: „И за Оца нашега Папу Римскога“? Да ли ће ико реаговати ако се таква ствар додогоди? Или ће се свима чинити природно то што смо коначно пребродили све разлике које раздвајају Исток од Запада?

11. БОГ СЕ НЕ ДА ПРЕВАРИТИ

Нека сви који олако говоре о јединству цркава схвате да је јединство Цркве тајанствени дар Божијег присуства. То није ствар о којој би се одлучивало на конференцијама, већ нешто што или постоји или не постоји. Никаква људска одлука не може принудити Бога.

Наравно, споља можемо постићи јединство и сви могу да прогласе - Протестанти, Католици и Православни - да смо сада најзад једна црква; и ми можемо да помињемо Папу Римског и Римски Папа може да помиње Цариградског Патријарха. Ако се сви сложимо око „минимума истине”, око једног поједностављеног „Вјеруј” и ако изгладимо још неколико питања, може доћи до јединства. То би био легално и спољашње вредан систем, али би то био систем који нема везе са Христовом Црквом, чак и ако по спољашњем изгледу подсећа на Цркву. „Бог се не да преварити”. Када услови за Његово присуство не постоје у људима, Он и не долази међу њих.

Христова Црква није никада била људски систем. Црква је рођена, а не направљена. Јудске дискусије могу да сачине нешто чemu могу да дају име „Црква”. Али ова фабрикација би била нешто без живота. Жива Црква неће имати везе са тим. Она ће постојати негде далеко од свих ових фабрикација, непромењена, пуна истине и светlosti, чиста од сваке компромисне лажи, са Светим Духом који је обухвата и осветљава као сунчева светлост њене кораке, водећи је до „пunoћe истине”.

Она неће зависити ни од броја истинитих хришћана, па чак ако их буде само шака. Они ће бити носиоци Предања које неће бити нешто што су они једноставно научили, већ нешто чиме они живе и имају његово животно искуство. Хришћани живе у Предању као у природној средини, као што рибе живе у води.

Нека сви, који заиста траже Господа, престану да причају о јединству „цркава”. Црква не признаје уједињење јер она није никада ни била разједињена. Јуди је напуштају, чак и ако и даље задрже многе од њених спољних знакова. Нека се сви који траже Господа врате Цркви и нека се понизе тако да могу да уђу, јер су њена врата мала, и треба се сагнути врло ниско да би се прошло кроз њих.

12. НЕПОГРЕШИВИ КРИТЕРИЈУМ

Али, у хаосу и лицемерству савременог света, није лако распознати Христову Цркву и приближити јој се, јер није доста за цркву само да носи назив „Православна” да би то и била буквално. Нажалост, отпадништво постоји чак и под , споља гледано, православним мантијама, православним куполама и међу православним верницима. Али, то није ништа ново; Црква га је познавала још од својих првих корака, само је сада достигло неочекиване димензије.

Морамо научити да разликујемо Цркву иза спољног изгледа. Што се тиче изгледа, споља, у Православној Цркви преовлађују неред и забуна. Свако - образован или необразован, верник или неверник - има свој властити поглед на Хришћанство и Православље, и фанатично брани своје мишљење. У оваквој олуји је немогуће наћи прави пут без компаса. Али, има један непогрешиви критеријум: настављање Традиције или, другачије речено, продолжетак Предања. Где год је Предање сачувано живо и чисто без прекида од времена Апостола, колико год верних - владика, свештеника или верника - живе Предањем и преносе га, ту је Православна Црква, и они сачињавају Тело Христово. Сви други, свештеници или цивили, који желе да се зову православни а да не прате у свему живо Предање минулих векова, јесу уљези; они су куколь на њиви Христовој.

Данас има много кукоља а врло мало класја жита, али је њива - Божија њива, и упркос разном кукољу, пшеница остаје иста из генерације у генерацију, од семена до семена, иста као и прва пшеница коју је Свети Дух посејао на истој божанској њиви на дан Педесетнице. Ово живо Предање није никада било прекинуто, јер смо из самих Христових уста чули обећање да је „ни врата паклена неће надвладати”, а уста Божија не лажу. Они који траже Предање Хришћанске Цркве првих векова, или векова пре велике шизме да би га нашли и следили, признају да су изгубили његов континуитет. Али, они га никада неће наћи, без обзира на то колико напредују у својим истраживањима, јер је Предање нешто живо и преноси се као што се преноси живот, од живога бића на живо биће. Није нешто што би се открило научним студијама, или интелектуално изучавало.

13. СКРИВЕНО, АЛИ ЖИВО

Ови милиони кукоља који су изникли у недрима Православне Цркве у скорање време, донели су са собом светски дух, тако да ниједна Православна Црква није била у стању да задржи своја спољашња обележја непромењена. Чак и старокалендарци, који су се држали тако добrog правца по питању календара, у случају иконографије јасно носе мрље издајства Традиције. Ова чињеница је заједнички грех свих Православних цркава у последње време.

Срећом, до сада, сва ова одступања од Предања која смо описали, нису одсекла Православне цркве од њиховог корена. Стабло остаје живо и успева да напредује упркос свим „украсима“ које су му додали. Православне цркве нису увенуле као што се то дододило са „црквама“ Запада. Ако само стресете прашину коју је светски дух посую по њима, наћи ћете свеже листове извornog Предања. Предање није никада престало да живи и буде на снази у Православљу. Још увек постоје калуђери који живе православно монашки. Још постоје искрени и прави богослови који нису укаљали истину, него је одржавају чистом и сјајном, далеко од сваког туђинског мешања. Постоје још и прави појди и истинити носиоци Православне Традиције у иконографији. Још има свештеника, као оних старих, посвећених њиховој светој дужности, којима њихов стални додир са Богом не дозвољава да се забрињавају око својих дугих брада и црних мантија, већ чини да ове ствари зраче светошћу. Још увек има једноставних људи који су достојни виђења великих чуда.

Истинито Предање, дакле - живот, духовно искуство, и учење Апостола и Светих Отаца свих векова, ови трагови Духа Светог у срцима хришћана - постоје и настављају да живе међу живима без икаквог прекида од апостолских времена. Постоји стална хармонија у свим делима православних свих времена до данас, писана и неписана; и ово је златно правило којим свако мора да мери своје мисли и дела, да би видео да ли је он унутар или изван Православља. Спољни знаци могу да дају утисак да је континуитет покварен или прекинут, али ако погледамо мало даље, видећемо да Предање још увек цвета и освежава оне који га траже.

Предање постоји и наставиће да постоји све до kraja света. Али сваки дан који пролази чини његово откриће све тежим. Сваки дан додаје све више „украса“ на дрво Православља, тако да се људи збуњују и не знају где лежи истина.

14. БАРКА

Једног дана, пре или касније, нико не зна тачно када, „цркве“ и религије ће се ујединити. У том хаосу лажи ће чак и изабрани бити у опсаности да изгубе свој пут. То ће бити доба Антихриста.

Како и када ће Антихрист доћи, нико не може да каже. Не зна се ни колико њих ће бити у стању да га препознају, јер ће он доћи као добротвор човечанства. За сада можемо са сигурношћу рећи само једну ствар: сви ови покрети према уједињењу нација и цркава, сви ови компромиси и сво ово униформисање човечанства постепено чињено под парним ваљком технолошке културе, припрема пут за долазак Антихриста.

Овакав развој човечанства, према критеријуму света је диван. Али, према хришћанском критеријуму он води ка уништењу.

Ово не изненађује и не плаши хришћане. Они знају да је свет сам себе осудио. Зато Христос није хтео да се моли за свет. „Не молим се за свет“. Кнез овога света је ђаво и он је „човекоубица од почетка“.

Смрт ће затећи свет на врхунцу његове славе, на врхунцу његове самообмане, на самиту куле вавилонске, када ће човек бити у зениту свога старог покушаја да постане бог својом личном моћи, без Бога. Када Син Човечији дође, наћи ће човека у пуној слави своје сатанске опседнутости.

Бог не тражи од хришћана да спасу свет. Сваки покушај од стране хришћана да промене смрт у којем се свет сада креће био би узалудан и смешан. Свет је брод који тоне и он тоне зато што му је сама структура покварена. Бог не тражи од хришћана да спасу брод, већ да спасу колико год могу бродоломника.

Нова Нојева барка, Христова Црква, плови близу места бродолома. Свако ко хоће да се спасе од воде мора да потражи уточиште у њој. Али, да би нашао уточиште, човек мора да се одрекне света, не толико географски, колико суштински. „Зато, изађите из њихове средине и одвојте се, говори Господ, и не дохватајте се нечистог, и ја ћу вас примити“. (2.Кор.6,17.)

Али, овде почињу тешкоће. Како можемо да оставимо свет, када је цео наш живот везан за њега? Међутим, циљ ове књиге није да одговори на ово питање. Одговор се може наћи у Светом Писму

и код Отаца. Осим тога, цео живот у Христу је борба за слободу од света, од „Египта” страсти, и за склониште у лађи Цркве.

Када доба Антихриста буде долазило, чак и лађа Цркве ће се тешко разликовати. Многи ће рећи, „Где, Христос је овде” или „Тамо је Христос”, али ће то бити лажни пророци. Званично ће било шта бити прихваћено за Цркву. Мало по мало ће се напустити признице Вере, и растопити у неописивој, уједињујућој мармелади, која ће сатанском вештином задржати већину спољашњих знакова Цркве. Овде и онде ће мале групе верних са понеким свештеником још увек сачувати живим истинито Предање.

Али, ко ће бити у стању да препозна Цркву Христову у овим малим групама верних, којима ће недостајати сав светски сјај? Ипак, на крају времена, Једна, Света, Саборна и Апостолска Црква ће бити управо ове заборављене и наизглед неуједињене мале парохије, које можда неће ни знати једна за другу, али ће бити уједињене између себе тајанственом везом Тела и Крви Господње, у Духу Светом, заједничком Традицијом коју ће сачувати непрекинутом.

У те дане ће чак и изабрани бити у опасности од завођења. Човеку треба много храбрости да би се одвојио са неколицином и ишао противу светских струја, увек исмеван од „паметних” и малтретиран од јаких. Много мудрости треба да би се распознала истина управо тамо где цео свет види бесмислицу и глупост. Осим тога, следбеници лажи ће имати чудо на њиховој страни; чуда која је ћаво тражио од Христа у пустини, знаке и чудеса лажних пророка и лажног христа. „Јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци и показаће знаке велике и чудеса да би преварили, ако буде могуће, и изабране”. (Мт. 24,24.) Колико њих ће моћи да пронађе пут када сви светионици буду заводили? Тада, „ко претрпи до краја биће спашен”.

15. МАСКЕ

За сада, нека сви који хоће да живе близу Христа, пожуре да стекну опрезност да би унапред препознали лажне пророке и лажне христосе, и нека носе окlop вере како би били у стању да их непобедиво нападну.

Јер, наше доба је лукаво доба, у коме је лаж маскирана и отров се нуди превучен шећером, када су путеви пуни замки и добро прикривених рупа. Кога год изглед буде преварио, тај ће бити изгубљен.

Морамо научити да разликујемо Цркву од света, јер је судбина Цркве различита од судбине света. Морамо имати неповерења пре-ма свету толико колико имамо поверења у Цркву; толико мржње пре-ма свету (не пре-ма људима, већ пре-ма свету), колико имамо љубави пре-ма Цркви; толико пессимизма за свет, колико оптимизма за Цркву.

Свет је табор, менталитет и намера оних који су одбацили Божију понуду, који су окренули леђа када им је Он говорио, који су се одвојили од Њега заувек. Ови људи су радије изабрали смрт него живот. Они нису кажњени, као што ни демони нису кажњени, јер им нико не жели ништа нажао. Они су добровољно изабрали смрт, својом сагласношћу су одлучили да буду непријатељи Божији и да стоје далеко од Њега.

Овај избор се чини у животу, независно од времена и места, у дубини срца, и он је неопозив ако нема покајања. Слобода дели духовна бића у два тabora. Има две врсте људи, као што има и две врсте анђела: пријатеља Божијих и непријатеља Божијих.

Слобода не лежи толико у личним радњама, колико у целоку-пном настројењу и расположењу человека, у крајњем позитивном или негативном одговору на Божији позив. Више слободе лежи у укупном правцу човековог живота, него у његовим детаљима.

Детаљи могу да варају; они могу да учине да књижевници и фарисеји изгледају као пријатељи Божији, а да разбојник, блудница, Митар или Савле (Павле) изгледају као Његови непријатељи.

Морамо бити у стању да препознамо праве пријатеље и непријатеље Божије испод маске лицемерства и слабости.

Ми живимо у добу када су се маске лицемерства умножиле и достигле запањујући степен савршенства. Из часа у час смо у опасности да будемо преварени од људи који су, док носе маске пријатеља Божијих, у ствари Његови непријатељи.

Такви су и они који говоре о јединству цркава. Они су најопаснији непријатељи Цркве, лажни проповедници Јеванђеља.

Непријатељи који се појављују без маске - атеисти, материјалисти, комунисти - не могу да преваре никога. Они су ти који могу убити тело, али не могу наудити души. Али други, „православни”, било патријарси, епископи, вође хришћанских организација, теолози и професори теологије, сви који говоре о лицемерној хришћанској љубави према нашој „браћи” јеретицима и шире поруке јединства, сви ови маскирани, можда не дијају тело, али сигурно убијају душу. Због тога, борба са њима мора бити непопустљива.

ГЛАВА ДРУГА

16. САВРЕМЕНО ИДОЛОПОКОНСТВО

А сада, да погледамо какви су ти Европљани са којима хоће да нас уједине у једну државу и Цркву.

Застрашујућа противречност карактерише Европљане: супротност између унутрашњег и спољашњег човека. Европљанин изгледа као да је једно, док је у ствари нешто друго. Он живи и креће се у лажи компромиса. Његова целокупна култура је збирка уобичајених лажи којима се он прилагодио. Он је крајње себичан (егоцентричан), док се у исто време понаша потпуно, и готово претерано љубазно.

У „неразвијеним“ земљама, где људима недостају финесе европске културе, мање - више свако изражава свој унутрашњи свет са извесном једноставношћу и слободом коју не можете наћи у Европи. Њихов начин је груб али су људи искренији. У Европи се ово сматра недостатком културе и духовног развоја.

На овај начин се стална игра лицемерства почела сматрати културом - културом бело окречених гробова пуних смрада; културом у којој је спољашњост чаше увек чиста ради изгледа пред људима.

Али, као што се и догађа са фарисејима, стална лаж у којој живе их не чини ни мало болјима. Уместо тога, њихова спољашња савршеност их чини сигурнима у своју надмоћност. Најзначајнија особина Европљана је њихова сујета. Они гледају са висине на све људе које сматрају некултурним и неразвијеним.

Известан број њих могу и да буду забринути за потребе других људи, група, или народа, посебно неразвијених, према којима гаје саосећања, али дубоко унутра, они се брину за друге као што се природњак брине за инсекте. Осећања која они гаје за друге људе су слабија од љубави коју они осећају према својим псима.

Они цене своју цивилизацију исто толико високо колико и саме себе. Имајући критичке умове они не прихватају ништа без испитивања и на то су поносни. Они сматрају све вредности за релативне, чак и оне које и сами прихватају и воде наизглед дубоке расправе о свему у шта је човечанство икада веровало.

Њихов уобичајени став је у ствари позиција добро утврђених агностика који су вољни да се сложе са било чим што им кажете, под условом наравно, да ви разумете да нема начина да им докажете то што говорите, и зато их то оставља ни врућим ни хладним.

Има само једна ствар у коју ови агностици никада и не помисле да посумњају, а то је вредност њихове цивилизације. За њих, никада није било цивилизације развијеније од њихове. Може да буде оштре критике на рачун одређених културних проблема, па чак и великих неслагања око детаља, али исправност општег правца њихове културе није никада била довођена у питање.

Цивилизација Европе се заснива на религији, али на религији коју нико неће да именује као такву јер она не обожава једног или више богова, већ обожава човека.

Религија античких Грка и њихове цивилизације није била ништа друго него обожавање човека. То што је цивилизација старе Грчке нашла на тако добар пријем у срцима Европљана, се може потпуно приписати овом унутрашњем сродству.

Као и стари Грци, Европљани обожавају човеков разум, његове страсти, снаге и слабости његове душе - једном речју, они су учинили човека средиштем, мерилом и сврхом свих ствари. Култура Европе произилази из човека, постоји ради човека и има своје оправдање у човеку.

Може доћи до несугласица у начину постизања побољшања човечијег живота, може бити разлика у начину обожавања човека, различитих закључака извучених из човечијег мерила; али за све и увек, човек је центар око кога се све окреће, извор њиховог надахнућа и циљ њихових акција.

Ово је Европљанин. Коју год религију он мислио да има, дубоко унутра, његова религија је обожавање идола „човека”. Европљанин више не види лик Божији у човеку: он једино види свој лик.

Другим речима, религија Европе је у ствари стара религија човечанства, оног које је одвојило човека од Бога. Божија намера је да обожжи човека. Али човек, преварен од ћавола, мисли да може постати бог без благодати свога Творца, на своју властиту иницијативу и само својим моћима. Он је пожурио да једе са дрвета знања пре него што је довољно сазрео за такву храну.

Резултат је био да су се његове очи отвориле да позна добро и зло, да види своју телесну и духовну голотињу, и био је згранут. Није више могао да поднесе да се суочи са својим Господом и Богом и побегао је да се сакрије од Његовог лица. Схватио је да је велики понор створен између њега и Творца. Тада је милостиви Отац проглео први узрок разарања, ћавола - „змију стару” - и по својој бескрајној љубави чак обећао спасење: „И још мећем непријатељство између тебе (змије) и жене (Пресвете Богородице), и између сјемена твојега и сјемена њезина (Христа); оно ће ти на главу стајати а ти ћеш га за пету уједати”. (Постање 3,15.) Да човек не би вечно живео у таквим условима духовне смрти, Он га је истерао из Раја, „да не пружи руке своје и узбере и с дрвета живота не окуси, те довијека живи.” (Постање 3,22.) Тако је из свог саосећања и љубави Бог дозволио телесну смрт и пропадање, које је као и духовна смрт било резултат прекида општења са извором живота, тако да човек не би носио кроз векове своју духовну смрт, несрећу и голотињу. И човек је, будући растављен од Бога и живећи у сталној стварности смрти, постао роб греху и ћаволу.

Због тога је, као реакција на искуство својег ништавила, човек почeo да обожава човека, проглашавајући га за бога; вративши се у ствари древној мисли да је људска душа део божанске природе, другим речима, да је божанска по суштини и зато нема потребе за Богом.

Ова унутрашња вольја човека да верује у своју сопствену божанственост, заједно са његовом потчињеношћу демонским силама, јесте основа сваке врсте идолопоклонства.

Религија Европе није ништа друго него то првобитно идолопоклонство у модерном облику. Папство, протестантизам, хуманизам, атеизам, демократија, фашизам, капитализам, комунизам и било шта друго европско, су само изрази тог истог хуманистичког духа.

Цивилизација Европе је ништа друго него резултат човечијег кошмарног и упорног покушаја да постави свој трон изнад Божијег

трана. Ништа друго него подизање нове Вавилонске куле; понекад може настати збрка око начина градње, али циљ увек остаје исти за све заинтересоване.

Идеал европљанина је исти као и идеал Луцифера. Дубоко унутра, то је исти презир доброте Божије, иста увреда Његове љубави, иста побуна и отуђење од Његовог промисла, иста незахвалност, исти усамљени пут који, уместо да води горе као што човек мисли, води доле у провалију и смрт.

17. СА КРСТОМ КАО ЗАСТАВОМ

Стварна религија Европе је прикривена и само носи маску хришћанства.

За цео свет, Европа је хришћанска земља. Ђаво је заиста лукав по превасходству и његова дела имају најтрагичније последице за човечанство.

Највеће зло које је икада спопало свет је имало крст као стег. Аристотелство западних богослова и њихових следбеника до идолопоклоничке рационалистичке мисли древне Грчке, преобрађај теологије у философију, изневеравање вере, папство, жеђ за влашћу и светском моћи, Крсташи, мешање религије и политици, Инквизиција, мисије које су се доказале као претходнице колонизаторских сила, освајања, ратови, систематско цеђење животних сокова народа, оргије, проневере, понижавања и тираније, су се догађали у име Распетога.

У светlostи овог трагичног погоршавања религије је било природно да атеизам и протестантизам изникну као тежња ка избављењу и оздрављењу.

Треба приметити да атеизам који се појавио у Европи није само равнодушност, агностицизам или једноставно епикурејско расположење. Атеизам у Европи није ни академско оповргавање. Он је снажна мржња према хришћанском Богу, онаквом каквим су га упознали у Европи; он је јака страст, богохуљење, огорчење људске душе.

На православном хришћанском Истоку, од времена Константина Великог до Грчке револуције, овакве епидемије се никада нису појавиле. Народи Истока су упознали потпуно другачијег Бога

од онога кога знају народи Запада; због тога га никада нису порицали без обзира колико били грешни. Први атеисти су дошли у Грчку из Европе. Њихово порицање, без правог познавања, било је уперено противу религије какву су упознали у Европи. Њихов атеизам је био одгајан издајом хришћанске вере и грешкама хришћана које су се дододиле на Западу.

Слично томе, Протестантизам може да изгледа као посебна јерес, али у ствари, он је настао као одбацување Римокатолицизма. Протестантизам никада није имао религијску основу. Напротив, он јесте и био је религијско порицање. Оно чиме се он правда јесте постојање Римокатолицизма. Када би Римокатолицизма нестало, Протестантизам би изгубио разлог за постојање.

18. ПУТ КА САЗНАЊУ

Данас, атеизам као и Протестантизам може бити окренут против Православља. Ово насиље се заснива на обмана. Они се гнушају Православља јер га посматрају својим сопственим мерилима, властитим менталитетом. Они га виде као варијанту Римокатолицизма. Ово није због лошег расположења са њихове стране, већ због потпуне неспособности да расуђују другим стандардима и да размишљају другачијим менталитетима.

Римокатолицизам, Протестантизам и атеизам су на истом нивоу. Они су изданици истог менталитета. Сва три су философски системи, изданици рационализма, т.ј. претпоставке да је људски разум основа извесности, мерило истине и пут знања.

Православље је на потпуно другом нивоу. Православни имају други менталитет. Они сматрају философију ћор-сокаком који никада није водио человека ка извесности, истини и знању. Они поштују људски разум као нико други и никада га не злоупотребљавају. Они га узимају као један од корисних чинилаца у откривању лажи и грешака, али га не прихватају као способног да да човеку сигурност, извесност, да просвећује истином и да води ка знању.

Знање је виђење Бога и Његових створења у срцу очишћеном Божијом благодаћу, борбом и молитвом човека. „Блажени су чисти срцем, јер ће Бога видети.“

Истина није низ објашњења него Бог лично, Који се стварно јавио у личности Христа који је рекао: „Ја сам Истина”.

Извесност није ствар складности разума; она је дубоко уверење срца. Човеку долази након унутарњег виђења праћеног топлином Божије благодати. Интелектуална хармонија која је резултат логичког реда ствари није никада пропраћена оваквим уверењем.

Философија се одликује концептуализацијом. Људски разум не може да прихвати реалност онаквом каква она јесте. Он је прво претвори у појмове, символе са којима онда оперише. Међутим, символи су само одговарајући изрази, појмови о стварности. Појмови су далеко од реалности као слика рибе од живе рибе.

Философска истина је низ појмова и представа. Овакви символи имају једну велику предност: они су разумљиви. Изрезани су по човечијој мери и задовољавају разум. Али, они такође имају и велики недостатак: немају везе са живом стварношћу.

Жива стварност је несместива у категорије људског разума. Она стоји изнад разума. Философија је покушај претварања надразумског у разумско. Али ово је фалсификаторски, варљиви процес. Због тога Православље не прихвата философију као пут ка сазнању.

Једијни пут ка знању је чистота срца. Само она дозвољава обитавање Свете Троице у човеку. Искључиво на овај начин је Бог и сва Његова твар познана а да није замишљена, концептуализована. Он је познат онакав какав заиста јесте, иако не постаје схватљив нити умањен да би се сместио у тесне оквире људског разума. На тај начин се човечији ум, живећи и не разумевајући, сјединује са живим и несхватљивим Богом. Знање је живи додир човека са Творцем и Његовом творевином у међусобној љубави.

Искуство знања је нешто што се не може изразити људским речима. Када је Апостол Павле сазнао, рекао је да је чуо речи неисказане - нешто што је човеку немогуће да изрази.

Такво је и дубље Хришћанско богословље - неизрециво. Догме су помоћни обрасци. Оне уствари нису знање; оне су водиље и заштита од грешака. Човек може да има знање а да и не познаје догме, такође, он може да познаје и прихвата све догме а да нема знање. Због тога су, иза потврдног богословља догми, Оци поставили дубоку тајну одречног богословља где ни једна дефиниција није прикладна, где разум ћути и престаје да дела, где срце отвара своја

врата да прими Великог Госта „Који стоји на вратима и куџа”, и где ум види Онога Који Јесте.

Нека нико не мисли да је ово истинито само када је у питању надразумско знање као покрет Бога ка човеку. Човек својим разумом не може имати право знање о ичму и он не може да буде сигуран у ишта - нити у себе, свет, па чак ни у најобичније ствари.

Искрено, ко је икада чекао да чује Декартову изреку: „Мислим, дакле, постојим”, да би био сигуран да заиста постоји? Ко је чекао на философе да докажу да је свет око нас стваран да би веровао да то заиста јесте? Осим тога, доказ о томе никада није постојао нити ће постојати и они који се баве философијом то добро знају. Нико никада није био у стању да стварно докаже својим разумом да наше мисли и ми сами, као и свет око нас, нису машта. Па чак ако би неко и успео да пружи разумне чињенице, такав логички доказ не би уверио никога.

Ако смо сигури да постојимо и да наши пријатељи нису само уобразиља наше маште, то није због философских доказа већ због унутарњег знања и унутарње свести која нам даје сигурност и уверење о свему и без силогизама и доказа.

Ово је природно знање. Знање срца а не мозга. Оно је чврста основа за сваку мисао. Разум може да гради на њему без страха да ће се срушити. Без њега, разум зида на песку.

Ово природно знање је то које води човека путем Еванђеља и оспособљава га да разликује истину од лажи, добро од зла. Оно је први корак који уздиже човека ка Божијем престолу. Када се човек својом слободном вољом успне на први степеник природног знања, онда се сам Бог сагре и дарује га небеским знањем тајни „које није слободно човеку говорити”.

Проповед апостола, Отаца и пророка, Еванђеље и саме Христове речи су упућене човечијем природном знању. То је област догми и потврдног богословља. То су јасле у којима је рођена вера.

Почетак вере је способност срца да схвати да истина говори кроз малу књигу звану Еванђеље, да на то заједничко место - Цркву сиромашних и верних, Бог нисходи и ту пребива. Када страх обузме човека што је ступио на тле које је рука Божија поставила, када се загледа у широко и огромно море, тада његове очи почну да лију сузе - сузе покајања, љубави, радости, и он почиње да осећа прва миловања неизрецивих тајни.

Природно знање постоји у свима, али није код свих једнаке чистоте. Љубав према задовољствима има моћ да га помрачи. Страсти су као магла и зато само мали број људи налази пут до истине. Колико људи се изгубило у лавиринту философије тражећи мало светла које никада неће угледати?

У тој замршености није важно да ли је неко хришћанин или атеист, протестант или римокатолик, платониста или аристотеловац. На свима њима постоји један заједнички знак распознавања - тама. Ко год уђе у пећину рационализма, престаје да види. И какав год ограђен он носио, сви добијају исту тамну боју. У својим дискусијама они разумеју један другога врло добро јер имају заједничке претпоставке, претпоставке tame. Њима је немогуће да разумеју оне који нису у лавиринту и који виде светлост. Без обзира шта им они споља говоре, они разумеју све само својим претпоставкама и не могу да виде на који начин други могу да буду у предности.

19. ЗАПАДНЕ ШКОЛЕ

Расправа, која је почела пре неколико векова на Западу, се води зачујућом лакоћом јер учесници, мада имају различите по гледе, припадају истој школи.

Веома је тешко европљанима, посебно протестантима, атеистима и равнодушним према религији, да схвате колико дубоко је њихов менталитет обележен печатом папства и да разумеју да су њихови одречни судови одређени одговарајућим позицијама паписта.

Папство је било велики васпитач Запада. Научило их је првим словима и увело у рационализам који је преко Рима наследило од старе Грчке.

Рационализам је био душа свих јереси које су ратовале противу Хришћанства. Све богословске битке су вођене противу њега. Јерес је и одбијање надразумног и покушај да се оно претвори у нешто разумно. То је порицање живе стварности и прихватање појма, само зато што је појам нешто разумљиво, док жива стварност није.

Западна Црква је била проткана рационализмом далеко пре расцепа. Папство и различите јереси које сада красе Римску „Цркву” су имали рационализам за оца. Из њега су рођени и расли су мало по мало кроз векове.

Удаљеност Рима и слабе везе су допринеле чињеници да прва отступања нису била откривена у почетку. Студенти историје могу да виде да је за хришћанство Запад увек био духовно провинцијски. Готово сва духовна и богословска питања су рођена на Истоку и њихова решења су такође нађена тамо. На Истоку, хришћани су били под сталним духовним напоном. Све јеретичке струје су прошле туда и духовне борбе су се тамо одиграле. Западњаци су живели у срећи; били су „резервисти” и „позадина” Хришћанства.

Болести Истока су биле акутне - онакве какве стварају антитела и имунитет. У међувремену, на Западу је почело хронично обобљење, онакво какво полако али сигурно води у смрт.

Рационализам доноси собом самообману; самообмана доноси отуђење; отуђење расте са светском моћи. У време када је више него икада Западу требала духовна помоћ и вођство са Истока, појавио се расцеп, застрашујући у свачијим очима.

За то време, у свом напору да христијанизира народе Европе који су још увек били варвари, Латинска Црква је, уместо да их уздигне на тешке висине хришћанске вере и живота, покушала да представи хришћанство као нешто лако што пружа задовољства, надајући се да ће тако варваре брже привести Христу. Тако је уместо да подигне варваре, понизила Цркву. Разврстала је њено учење, систематизовала га и учинила академским, разумљивијим за варварске умове. На овај начин је почела да шири рационализам и кривотворење Хришћанске Вере. Од Тајне и живота у Духу Светом, Хришћанство је постало етичко-философски систем који је касније најбоље изражен у „Summa Theologica” од Томе Аквинског.

Они који су касније одбацили Римокатолицизам, примили су своју културу од њега. У њој су одрасли и она их је научила како да мисле и философирају: протестанти, хуманисти, атеисти - целе серије европских философа - свих који су дипломирали у школи Римокатолицизма. Због тога сви они говоре истим језиком, језиком рационализма; и због тога они, упркос свим различитостима разумеју једни друге тако добро.

20. ЗАСТРАШУЈУЋЕ ТАЈНЕ

Дискусија између Ромокатолика и атеиста је могућа јер они говоре са истог философског становишта, чињеницама истог порекла. Али дискусија између атеиста и православних је немогућа, јер

Православље говори језиком који је потпуно неразумљив за атеизам. Православље разуме језик атеизма врло добро, али ако би оно говорило истим језиком, престало би да буде Православље.

Узмимо на пример дискусију о човечијој природи. Римокатолицизам верује да се човек састоји од душе и тела. Атеизам не прихвата постојање душе и учи да човек једино има тело.

Ово одрицање атеиста је уствари одговор на римокатоличко виђење човека. У покушају да изразе дубоку тајну људске природе на једноставни начин, римокатолици позајмљују грчке идеје о телу и души које су биле лако разумљиве. Дали су дефиницију тела и дефиницију душе на потпуно разумљив начин. Као и стари Грци, они су описали душу као независну, самопостојећу суштину, која првенствено чини човека; понизили су тело до нивоа непотребног терета који, као што су и Грци веровали, заробљава душу и спречава је да се слободно развија.

На овај начин је тајна човечијег постојања срозана на наивни ниво философске дефиниције. Ту је атеизам њу нашао и почeo да води јавне расправе пошто се и сам крећe на нивоу философских дефиниција. Тако је почела бескрајна дискусија философско-научним аргументима која ће трајати до kraja света и нећe успети да докажe ништа јер тражи доказ у чисто разумској области а не у ономе што је превазилази. Разум има вредност једино као помоћно средство; сам за себе не води ни знању нити извесности.

Како онда Православље може да узме учешће у детињасто наивној дискусији а да се не спусти на исти ниво наиве? Православље одбија да да философске дефиниције о томе шта је човек и шта је тело или душа. Оно зна да је човек више од онога што је очигледно, и оно такођe добро зна да не може да опише ни да дефинише душу, нити је у стању да сматра тело или материју за нешто што је потпуно разумљиво људском уму. Колико год људски разум анализира ствари, он може једино да разуме симболе које сам ствара, а не суштину.

Ево шта Св. Григорије Ниски каже о човеку: „Стварање човека је било величанствено, чудесно и необјашњиво, осликавало је многе скривене тајне самога Бога”.

Православље употребљава речи „душа”, „тело”, „творевина”, „дух”, а да не подразумева увек исте ствари под истим изразима. Оно се служи речима преузетим из људског речника да би се изразило, али никада не затвара у уске оквире људских појмова целу

тајну која чак ни анђелима није доступна. Оно не пристаје на поделу човека на херметички изоловане коморе тела и душе, или, као неки модерни јеретици, тела, душе и духа. Не придаје само минималан значај телу, већ често говори о њему као о целој људској природи: „И Реч постаде тело”.

Али ово за сада није наша тема. Православље је духовно искуство, живот у Богу, низ личних, суштинских додира а не систем људских закључчака. Његови закључци постоје и они су најлогичнији, али су само помоћна средства. Основа не лежи на закључцима и философским испитивањима већ на живом искуству божанске енергије у чистим срцима светитеља. Како онда атеизам може да води дискусију са њим?

21. СВЕТЛОСТ

Да, постојали су православни - по имени - који су улазили у расправе са атеистима и философима уопште. Научници из разних хришћанских организација су покушавали да докажу годинама да наука такођe прихвата постојање Бога, али упркос свим њиховим дискусијама, успели су једино да покажу колико је велико њихово поштовање према науци и философији и њихово непознавање Православља. Будући живи примери европеизације којој смо подвргнути у својој земљи (Грчкој), они нису били у стању да исцрпе довољно снаге из Православља да би оповргли било коју, и сваку философију. И поред свег свог теоретског Православља они остају прави западњаци.

Православни су у стању да докажу логички фолософима да философија, ако жели да остане рационална, може да заврши једино у агностицизму - одрицању сваког знања. Свака њена друга тврдња би била нерационална. То је отуда, што иако изгледа да философија произилази из разума она се ипак заснива на имагинацији.

Само је један пут ка знању, једини који је Бог показао кроз векове. То није пут логичких појмова већ пут живота, јер истина није систем фолософских теорија већ лично постојање: „Ја сам Пут, Истина и Живот”!

Да би неко ишао овим путем није довољно да каже или само верује да је хришћанин. „Неће свако ко ми каже 'Господе, Господе' ући у Царство Небеско”. Нешто друго је потребно: хришћанинова борба целога живота, која очишћава срце и чини човека достојним да прими просвећење од Духа Светога. Све моралне и подвижничке борбе хришћанства имају за циљ чистоту срца, да би се Света Троица настанила у човеку. „Ако ме неко љуби, реч моју држаће, и Отац мој љубиће њега; и њему ћемо доћи и у њему ћемо се настанити.” (Јн.14,23.)

Ова непосредна заједница са Светом Троицом, овај додир са Божанством, Божије откровење, је у ствари знање. Само оно просвећује човека. Даје му да разуме шта је Бог и Његова творевина. Омогућава човеку да продре у суштину ствари и види шта је он сам, иза појава и философских дефиниција.

У светлу овога знања, шта философи и атеисти могу да кажу? Хоће ли га порицати? Могу. Слеп човек, који никада није видео светлост, наравно, може да пориче да светло постоји, али ово порицање нема никакву тежину за било кога ко види.

Не може се доказати постојање светла слепом човеку, али, ако је слепи човек нарави он ће веровати и пожуриће да падне ничице пред Христом, молећи га да му да очињи вид. Ако му не верује, остаће слеп заувек и нико никада неће бити у стању да га натера да разуме величину његовог недостатка.

Ово је однос православних према философима, однос некога ко види према некоме ко је слеп. И као што није могуће за некога ко види да води расправу са слепим о лепотама земље, бојама и светlostи, тако је немогуће православном да говори о величанствености знања са философом.

Знање је нешто што се мора најпре окусити да би се разумело. Нико не може да говори или да разуме оно што му говорите без одговарајућих предуслова.

Да ли онда сваки дијалог православних са рационалистима треба да се прекине? Наравно да не. Дијалог ће се наставити толико дуго, докле год слепи и они који виде живе заједно. Слеп ће увек говорити као слепи, једино, они који виде не би требали да говоре као слепи, иначе, како би онда слепи постали свесни свога слепила? Они који виде морају да наставе да говоре као људи који виде, чак и ако вероватно неће бити схваћени. Бар ће на овај начин моћи да разумеју један другога, и ко зна, можда ће неко од слепих чувши разумети да без очију нико не може видети светлост.

22. СПАСЕЊЕ

Многи, такозвани православни, са великим задовољством узимају учешће у дискусијама између римокатолика и протестаната, у којима слепац води слепца.

Узмимо, на пример, питање оправдања: т.ј. да ли вера или добра дела спасавају човека?

Римокатолици уче да се човек спасава бројем и квалитетом добрих дела које ће показати на крају живота. За искесно време папе су чак прогласиле да су добра дела светитеља много већа него што је било потребно за њихово спасење и да заслуге које преостају могу да буду расподељене грешницима ако ови плате одређену цену.

Одбацијући став римокатолика, протестанти уче да добра дела не стварају заслуге и да се „човек не оправдава делима закона”, него га само вера спасава.

Расправа траје већ вековима, непрекидном разменом све већег броја образложења која не уверавају никога, већ се врте у зачараном кругу човекоцентричних појмова који су врло карактеристични за рационализам.

Какав је став православних када се суоче са оваквим расправама Запада? Осећање инфериорности и дезоријентације обузима наше теологе који стоје узбуђени, дивећи се сложености аргумента њихових западних колега, не знајући шта да кажу. У себи, они прекоревају Православље што није заузело јасан став према овом проблему. Неки од њих се придржују римокатолицизма уз неколико ограђивања; други покушавају да помире два различита погледа. Апостоли и Оци им уопште не помажу, они изгледају као да противрече једни другима па чак и сами себи.

Заиста, колика је тама у коју рационализам води човека! Како рационалисти могу да разумеју Апостоле и Оце, када Апостоли и Оци, који нису били рационалисти, говоре језиком непознатим за рационалисте?

За рационалисте, Свето Писмо, најјаснија књига на свету, је пуно противуречности. За њих, свака реч и сваки израз има предодређено значење. Или је апостол Павле у праву када учи да се човек оправдава вером, или апостол Јаков који пише: „Каква је корист браћа моја, ако ко рече да има веру а дела нема. Зар га може вера спасити? ...И ђаволи верују и дрхте.” (Јак. 2,14-19.) Због тога су многи

протестанти рекли за Јаковљеву посланицу да је као „трице” и да није вредна да се уброји у књиге Новога Завета. Али чак и апостол Павле изгледа као да противречи сам себи када на једном месту говори о оправдању вером а на другом о надокнади „свакоме по његовим делима”. Због тога су неки протестанти почели да говоре о „два оправдања”.

Мисао Апостола и Отаца је тако јасна и једноставна, али се у рукама рационалиста испуни маглом и тамом јер они хоће да хришћанство буде систем. А систем не трпи супротности. Све мора бити на свом месту, правилно поређано. У њиховој ограниченој мисли свака супротност је у исто време и противречност. Али, стварност је пуна супротности. Тек када човек почне да прихвата супротности онаквима какве оне јесу, без покушаја да их изглади, он се приближује истини.

Православни треба да славе Бога јер се овакви проблеми никада нису појавили у Православној Цркви. Расправа о оправдању човека која се води вековима на Западу је без икаквог смисла и садржаја. Спасење се не даје као награда за неко добро које је човек постигао, било вером или делима. Спасење није награда, нити је проклетство казна. Овакав појам, као и сви рационалистички појмови, јесте човекоцентричан. То је пренос у духовни свет онога што се догађа у свакодневном животу човека у друштву у коме се добре речи и дела награђују а лоше кажњавају законима које је човек прогласио.

Као и стари Грци, Запад је створио Бога сличног човеку. Они га виде као судију који суди и кажњава према постојећим законима. Али Божија правда нема у себи правничког или осветољубивог значаја. Бог не кажњава да би задовољио своју властиту правду. Овакав појам је потпуно нехришћански. Бог не кажњава никога; он једино прекорева као што отац кори сина да би га васпитао. Чак и Генна (пакао) није место мучења већ самоизгиантства, далеко од Божијег присуства. То је стање самовољног слепила, место где сунчеви зраци никада не долазе. Бог је праведан, то јест добар, и због тога Њему нема места или заједнице са неправеднима, т.ј. рђавима. То није зато што Бог не жели да се приближи грешницима, већ зато што зли људи одбацују праведност Божију и не желе да буду у заједници са Њим. „Он никада није непријатељски расположен, него смо ми. Бог никада није одбојан.” (Св. Јован Златоуст, Омилија 9. на 2. Кор.)

Спасење, исто као и знање, је ствар заједнице са Богом. Вера и дела, врлине и трудови, су средства која отварају врата нашег срца ка Богу. Оно што доноси спасење нису дела, нити вера, нити врлине, ни трудови, ни све ово заједно. Неко може да има све ово а да не буде у заједници са Светим Духом, нити да буде обитавалиште Свете Троице. Спасење, као и знање, јесте оживотворавање човека благодаћу Божијом и виђење - гледање Бога, чега се удостојавају чиста срца још у овом животу према мери њихове чистоте. Спасење није награда изнуђена од Бога трудовима и радом, који су могли уопште да не очисте срце, нити је оно награда за интелектуалну веру, која је могла да уопште не промени човеков живот.

23. ВЕЛИКИ ПОНОР

Католицизам, Протестантизам и атеизам, као и све друге философије, говоре истим језиком. Једни разумеју разлоге других и упркос свим противуречности могу да опште међу собом. Али, велики понор дели Православље од свих ових система јер је оно нешто суштински различито.

Сва погрешна веровања Запада и исушивање његове духовности имају рационализам за основни узрок. Европљани суде о небеским стварима земаљским мерилима и живе своју религију по узору и виђењу овога живота. Може се набројати толико мноштво примера којима би се испуниле многе књиге. Али два примера која смо поменули (тајна човека и спасења) су довольна да се схвати да разлика између Цркве Истока и оних на Западу није само у одлика-ма, већ у суштини.

Чак, да претпоставимо да постоји наклоност код дела Запада да се приближи и живи православно - што се не показује, осим, можда у случају Старокатолика - ова наклоност им не би помогнућила да разумеју и живе православно. Толико много векова отпадништва нису прошли а да не оставе печат на души ових људи. Овај печат је тако дубок да га ништа осим благодати Божије не би могло избрисати, а и тада једино из кротких срца.

Последњих година су многи у Европи узели име „Православни” и били крштени у Православној Цркви, али је врло мало њих заиста постало православно. Већина њих је прихватила Право-

славље интелектуално, очарани богатством знања које оно пружа и задивљени новим познањем Хришћанства које премошћава празнине остављене у њиховим умовима од стране осакаћеног хришћанства Запада. Али пре него што су уопште примили прво Причешће и пре него што су пролили иједну сузу због својих грехова, пре него што су кроз унутрашњу борбу у тишини и труду тражили благодат Христову, сматрали су својом првом дужношћу да поучавају Православне у Православљу. Саблажњени незнањем и несналажењем Православних у теоретским питањима у којима су они блистали, они су презрели, потценили Православне народе који су, иако у незнању, живели Православљем својих отаца и били спремни да умру за њега. Али Бог не пребива у поносним умовима. Њихова теоретска спрема није била у стању да их сачува од грешака, и као када слепац води слепца, они упадају у јаму јереси одводећи такође и друге за собом, или се враћају „као пас на своју бљувотину”, својим прећашњим светским путевима.

Да би неко разумео светитеље и Оце Цркве, није доволно само да их чита. Светитељи су говорили и писали тек пошто су живели Божијим тајнама и лично их искусили. Да би их неко разумео, он такође мора да уз напредује до извесног степена упућености у Божије тајне, лично их окусивши, омиришавши и видевши. Свете Оце можете читати и постати врло добро упућени у њихова дела „разумским” знањем, а да уопште нисте окусили то што су пробали светитељи који су писали такве књиге кроз своје лично искуство. Да би суштински разумели светитеље, а не само интелектуално, морате имати прикладно искуство у свему о чему они говоре; морали бисте окусити, бар делимично, исте ствари које и они. Морали бисте живети у жаркој средини Православља, узрасти у њој. Морали бисте окусити бар мало од вежбања, напора и борбе за хришћанско савршенство. Морали бисте се сагнути врло ниско да би сте ушли кроз уску врата која воде у Царство Небеско. Морате постати смирени и кротки, ослобођени терета таштине људских вредности и одлепити своје срце од онога што људи сматрају великим и вредним поштовања. Морате пролити сузе због таштине у којој сте живели, сузе дубоке понизности пред Богом да би вас Он избавио из tame и ниспослао зраке Светога Духа у ваше срце.

Читав нови свет мора да се роди у западњаковом срцу да би он разумео ишта од Православља. Како може неко, ко је од колевке удисао суви ваздух рационализма и научио да обожава људску му-

дрост као идола, бити смирен и постати једноставан и кротак као дете? Како може неко ко је научен да стреми за стварима које се сматрају „високе и вредне по човеку” а „гнусне пред Богом”, и ко је научен да сматра окретање према унутрашњем човеку за „зурење у пупак”, бити спасен од трња светских брига? Како може онај, који је научен да сматра сујету за вредност, да лије сузе због таштине живота?

Шта су Римокатолицизам или Протестантизам заиста урадили да заштите свет од немилосрдног вртлога у који је пао? Зар није баш религија Запада била та која је послала човека да трчи без даха да би достигао све оно што је Христос прогласио сујетним? Монаштво, срце религије, од стране Римокатолицизма и Протестантизма је или напуштено или изменено у утилитаристичке (користољубиве) редове који су, било преко своје делатности или своје мисли, узели себи за задатак да служе земаљском благостању људи и светској мудrosti која је „пред Богом лудост”. Учинили су да политика буде област хришћанског делокруга, уздрмавши царства и проливајући крв да би освојили власт и богатство. Употребили су мисионаре као мамац да би покорили обожење народе нечовечном влашћу Европе. Тежили су за задовољствима и удобношћу учени да је богатство дар Божији. Дали су Хришћанству користољубиву, друштвену сврху, проузрокујући да људи верују да је Христос био учитељ морала који се највише бринуо о уредном функционисању друштва, да је Црква превасходно чувар људских закона и надзорник њихове примене. Створили су узор фарисејског хришћанина, добrog грађанина, који мисли да је на домаку савршенства јер никада није повредио никога, или зато што је поклонио новац човекољубивим организацијама.

Како може да се појави скроман човек, који тражи просвећење одозго, из цивилизације којом влада тежња за људском удобношћу и сатански понос због победа и достигнућа њене науке?

Како се може човек који претражује дубине свога срца да би нашао унутра, у тишини и миру своје „ризице”, „драгоцену зрно бисера”, појавити из цивилизације коју одликује непрестани немир у трагању и бризи за спољашње?

Тако нешто би било једнако највећем чуду.

Ако је укус Православља тако тешка ствар за једног западњака, како ће тек целокупна Римокатоличка „Црква” или све Протестантске „цркве” заједно да га задобију? Милиони људи на

Западу чак и не знају да Православље постоји. Како је онда могуће да се после једне или више конференција представника разних „пркава” постигне колективно враћање истини душа које су ходале у тами већ вековима?

Да ли можда они који говоре о јединству цркава мисле да имају посла са политичким питањима у којима владари нација воде своје потчињене као целину у рат или мир? Људи не долазе Христу и Његовој Цркви у великом масама. Они долазе као слободне личности.

Али, хајде да претпоставимо да Папа изненада одлучи да постане православан и да доведе све римокатолике у Православље. Уз такву спољашњу промену, да ли би иједан од милиона римокатолика заиста постао православан? Чак и када би сви они имали најбоље намере да упамте и поверију све што учи Православље, не би били у стању да предузму ни један корак према њему, јер Православље није само систем доктрина или низ обичаја, него нешто много дубље и суштинскије. Оно је целокупна настројеност живота и мишљења. Православље је дух, дух Предања који не може да се добије из књига него се преноси од живога живоме, од оца сину, од мајке ћерки, од брата брату, од пријатеља пријатељу, од свештеника свештенику, од монаха монаху, од духовног оца духовном детету, „не преко мастила и папира, већ од уста до уста”, од душе до душе. И све ово у живљењу Светим Тајнама Цркве, временом, мало по мало, постепеним развитком живога бића.

Али, они који говоре о јединству нису наивни. Они добро знају да римокатолици, као ни протестанти, никада неће постати православни као целина. Но, то њих и не брине. Њих не интересује враћање изгубљених оваца стаду Христовом. Они рачунају на нагодбу и задовољавају се вештачким споразумом. Осим тога, они су већ дуже време престали да буду православни. Они се не секирају за истину и за живот у Христу. У њима већ ради тајна антихриста и они немају мира док се не оствари.

24. ОТПАДНИШТВО

О, несрећни Грчки народе! Ти, који си дао толико Отаца и Светитеља Цркви Христовој, који си просветио толико варвара и учинио их децом Божијом, ти који си исквасио ово камење сумаса

покажања и скрушености из којих је процветала башта Православља, ти који си својим молитвама довоје Бога да хода овом земљом, зашто сада са узбуђењем окрећеш своје очи онамо одакле сунце никада није излазило? Ти, који си од давнина био слуга Божији, зашто сада услужно падаш на колена пред слугама Луцифера?

Зар си толико поражен знацима и чудесима прогреса да си спреман да паднеш ничице и обожаваш тог блиставог и празног идола? Зар не видиш таму иза ватромета? Зар не видиш очај смрти иза вештачког осмеха? Зар не видиш како се сиромаштво крије иза краљевског изгледа?

Чему си позавидео? Папској моћи? Јеси ли заборавио Божанску моћ која ти је дала да сачуваш своју Веру неискварену до данас?

Шта си пожелео? Знање? Да, треба да желиш знање, јер оно почиње опасно да ти недостаје. Али, тамо где га тражиш оно не постоји; само замена за знање се може тамо наћи: академски филозофи и академски теолози. Они ће ти само напунити stomak а да те не нахране јер немају живота у себи, они су мртва слова. Они проучавају сенкаме ствари. Они не проучавају Бога и Његова створења већ идеје о Богу и Његовим створењима, испитују појмове нашега мозга.

Али, ако желиш лак живот, ако те Европа привлачи обећавајући ти удобности и телесна задовољства, онда иди тамо. Она ће ти сигурно дати то задовољство и удобност. Али, заједно са њима, даће ти празнину и смрт, духовну и вечну смрт коју она данас осећа.

25. САБРАЊЕ КУЛЕ ВАВИЛОНСКЕ

Не варајмо се. Грчка нација, као и остale, наставиће својим путем. То је пут маса, пут многих, који је увек најлакши. Пут маса је увек онај који води удобности и задовољству. Можемо рећи или учинити било шта, нећемо постићи ништа због стања у које је свет доспео. Зло је неопозиво.

Најтрагичније је то што зло изгледа за људске очи као нешто добро. Осуда, која није наметнута од Бога него у коју човек сам упада, неће бити некакво уништење или нуклеарно разарање као што људи замишљају. У ствари, смрт тела би била врло мало зла за човечанство. Оно што наилази биће нешто незамисливо окрутније

и нељудскије. Биће то ремек дело ђаволске маште, највећа подвала која се икада додогодила. Уништење ка којем иде човечанство имаће изглед његовог највећег успеха. Биће то сабрање Куле Вавилонске, врхунац људске сујетне славе, круна човечије самообмане.

Уништење ће бити испуњење жеља маса, када ће свака страст и свако зло пливати слободно и неометано. Биће то потпуно испражњење срца, отупелост, поништење осећаја, досада неиздржива, другим речима духовна и вечна смрт.

Тада више неће бити места за Бога у људским срцима. „И што ће се умножити безакоње, охладнеће љубав многих.” (Мт. 24,12.) Извору живота неће више бити места међу већином људи. Јеванђеље ће бити проповедано целом човечанству „за сведочанство људима”. Сви ће га знати и скоро сви ће га суштински одбацити.

У раскоши градова, усрд достигнућа људског мозга и знакова и чуда антихриста, кружиће безживотни људски створови, мртви људи који ће мислiti да живе најсadrжajниji живот који је икада постојao и који ћe сe за узврат бесомучно ујedati за mесo.

26. ЦИВИЛИЗАЦИЈА

Кажу да је Папа оптимиста што се тиче будућности човечанства. Он и треба да буде! Човечанство је постало оно што је он вековима сањао да треба да буде. Нека се онда диви делу руку својих.

Сви ови учени, паметни и поштовани људи су његови ученици. Он их је први научио аритметику и слова. Он их је упознао са Аристотелом. Он их је научио философији још док су били варвари. Њему дугују своју цивилизацију.

Папство није проповедало Хришћанство. Није имало ни у изгледу ни у учењу ништа заједничко са рибарима из Галилеје. Папство је европљанима донело цивилизацију. Ако ико има право да говори о грчко-хришћанској цивилизацији онда је то папство.

Али, каква је веза између Хришћанства и цивилизације? Какву везу може да има религија која каже да „овде немамо града који ће остати, него чекамо онај који ће доћи”, са цивилизацијом, то јест, са човечијим напорима да утврди себе што је могуће удобније у замаљском граду?

Ако пажљivo посматрате беседе и тежње већине „хришћана”, видећете да оно што они траже и чему се надају није толико на славу Цркве, већ на славу цивилизације.

Такве „хришћане” свет тражи и прихвати, јер у суштини они имају исте циљеве. Али, остали, који не говоре о хеленско-хришћанској (или чак по некима јудео-хришћанској) цивилизацији већ о монаштву, борби, молитви, који имају као свој најсушни хлеб непрестано стремљење ка будућем граду, свет мрзи јер их не распознаје као своје. О првима говори као о истински религиозним људима, а о другима као о претерано ревноснима, религиозним фанатицима, онима који одбацују живот.

Сродство које постоји између оних који говоре о грчко-хришћанској цивилизацији и паписта је запањујуће. Они имају исти менталитет, исте циљеве, исту равнодушност према истини и мистичном животу. Њихово „хришћанство” је маска, светски поглед који испуњава празнине у њиховом уму и чини им земаљски живот много удобнијим.

Оваквих „хришћана”, који су увек спремни на нагодбе и компромисе са циљем да имају већину на својој страни, неће никада нестати.

Они су такође, као и Папа, оптимисти по питању будућности човечанства и за то имају оправдања, јер се труде да изграде цивилизацију која се чини све бољом свакодневно, на њихову велику радост. То ће бити цивилизација која ће поштовати вредности, пошто је цивилизација без вредности немогућа, и јер су вредности то што јесу управо зато што су употребљиве за друштво. Али, такве вредности неће спречити да смрт не испуни људска срда. Јер су оне жртве принете идолу Човеку; а не обожавање принето Богу

27. ТЕЖАК ПУТ

Све што је овде написано није упућено свету или овим „хришћанима”. Упућено је неколицини изабраних, који ће и сами бити у опасности да буду преварени у последња времена.

У хришћанским организацијама, у папизму и протестантизму, има душа које искрено желе Бога и траже будући град. Али њихова средина и њихови учитељи их неће пустити да нађу пут који њихово срце тражи.

Ових неколицина изабраних морају бити опрезни, врло опрезни. Ђаво не изгледа увек као ђаво; у већини случајева он се показује као светли анђео. Он проповеда хришћанство само мало друкчије од правог и овом замком се хвата много више људи у његову мрежу него да је послао читаву војску атеиста или диоклецијанаца.

Он жигоше вернике карактеришући их као нетрпељиве, ускогруде, фанатике, буквалисте. На овај начин он је подигао противу Христове Цркве најбеспоштедније гоњење до сада. Људи се често пута плаше карактеризације која умањује њихову част и добар глас више него гониочевог мача. Мало је оних који могу да прихвате жртву да их сматрају глупима. У данашњем свету је неизбежно да сваки прави хришћанин буде сматран за будалу, или најмање за ускогрудог и затуцаног. Мало њих има храбрости да напредује са таквим изгледима који воде мучеништву. Због тога већина људи више воли лакши пут компромиса, нагодби које проповедају фанатично.

Пагани никада нису mrзeli хришћане толико колико их данас mrзи „хришћански“ свет. Званична попустљивост је лажна. Свет трпи само такозване хришћане који иду у корак са њим, оне који покушавају да примене друштвено хришћанство и настоје да увек буду савремени. Друге, који не пристају на нагодбе у њиховој вери, свет mrзи. Али mrжња света је за нас мерило да знамо да ли smo прави хришћани. „Ако вас mrзи свет, знајте да је мене omрзнуо пре вас.“ (Јн.15,18.)

ГЛАВА ТРЕЋА

28. ЕКЛЕСИОЛОГИЈА

Цела збрка око јединства цркава показује да постоји незнаше, не само у круговима простих верника већ и теолога, о томе шта је Црква.

Они разумеју саборност (католичанство) Цркве као правно јединство, међузависност регулисану неким канонима. За њих је Црква организација са законима и уредбама као и националне организације. Епископи, као јавни службеници, су подељени на подређене и надређене: патријархе, архиепископе, митрополите, епископе. За њих, једна епархија није једна целина, већ део нечега већег: аутокефалне цркве или патријаршије. Такође, аутокефална црква осећа потребу да припада некој већој глави. Када спољни, политички, историјски или географски чиниоци спрече ово, нејасно осећање слабог јединства или чак одвојености пружима аутокефалне цркве.

Овакав концепт Цркве води директно ка папству. Ако саборност Цркве има овакво значење, онда је Православље вредно оплаќивања јер до данас није успело да се дисциплинује под Папом.

Али, истина ствари је другачија. Саборна Црква коју исповедамо у Символу Вере (Вјерују) се не зове Саборна (Католичка) зато што укључује у себе све хришћане на земљи, већ зато што сваки верник налази сву пуноћу Благодати Божије. Саборност нема ништа заједничко са светском (универзалном) организацијом, како је дух паписта и оних који су под његовим утицајем, разуме.

Наравно, Црква је основана за, и простире се, на цео свет, независно од држава, нација, раса или језика; и није грешка ако је неко назове Васељенска и због овога. Али, као што „човечанство“ постаје једна замишљена идеја, постоји опасност да се иста ствар додогди и са Црквом када је видимо као замишљен, универзални појам. Да би неко добро познавао човечанство, довољно је да добро упозна само једног человека, јер је природа тог человека заједничка свим људима на свету.

Слично томе, да би знали шта је Саборна Христова Црква, довољно је да добро упознамо једну помесну цркву. Као што је случај и са људима, да их не уједињује подчињеност истој хијерархији већ заједничка природа, тако и помесне цркве нису уједињене Папом или папском хијерархијом већ својом заједничком природом.

Месна Православна црква, без обзира на њену величину или број верника, је сама по себи, независно од других, саборна. Ово је због тога што њој не недостаје ништа од Божанске благодати и дарова. Све помесне цркве на свету заједно немају ништа више Божанске благодати од једне мале цркве са неколико чланова.

Она има своје презвитере и Владику, има Свете Тајне, има Тело и Крв Христову у Светој Литургији. У њој свака достојна душа може да осети присуство Светога Духа. Она има сву благодат и истину. Шта јој онда недостаје да буде саборна? Она је једно стадо и епископ је њен пастир, лик Христа врховног Пастира. Она је предсказање, праслика на земљи, једног стада са једним Пастиром Новога Јерусалима. У њој, чак и у овом животу, људи чистог срца могу да окuse Царство Божије, дарове Духа Светога. У њој они могу наћи мир који „превазилази сваки ум“, мир који нема везе са светским миром: „Мир свој дајем вам“.

„Павле, вољом Божијом позвани апостол Иисуса Христа... Цркви Божијој која је у Коринту...“ (Прва Кор. 1,1-2.) Да, заиста је била Црква Божија иако је била у Коринту, у једном одређеном и ограниченој месту.

Ово је саборна (католичка) Црква, нешто сасвим опипљиво у месту, времену и у личностима. Ова одређена стварност се може понављању догађати у времену и простору а да увек остане у суштини иста.

Њени односи са осталим помесним црквама нису правне и јуридикцијске међузависности, већ везе љубави и благодати. Једна помесна црква је уједињена са свим осталим помесним Православ-

ним црквама на свету везом истоветности (идентитета). Као што је једна Божија Црква тако исто је и друга Црква Божија, а такође и остале. Оне нису подељене границама народа или политичким циљевима земаља у којима живе. Њих чак не дели ни чињеница да можда једна не зна да друга постоји. Исто је Тело Христово којим се причешћују Грци, Црнци Уганде, Ескими са Аљаске и Руси Сибира. Иsta Крв Христова кружи њиховим венама. Свети Дух просвећује њихов ум и води их знању исте Истине.

Постоји наравно, међузависни однос између помесних цркава и канони којима се он регулише. Али, ова међузависност није однос правне потребе, већ веза поштовања и љубави у потпуној слободи, слободи благодати. И, канони нису правила закона већ мудре водиље вековног искуства.

Цркви нису потребне спољашње везе да би била једна. Није папа или патријарх или архиепископ тај који уједињује Цркву. Помесна црква је нешто потпуно (комплетно), а не део неке веће целине.

Осим тога, међуцрквени односи су односи између цркава а не искључиво њихових епископа. Епископ се не може замислiti без стада или независно од њега. Црква је невеста Христова. Црква је Тело Христово а не епископ сам.

Епископ се зове патријарх када је црква, којој је он пастир, патријаршија; а архиепископ када је црква архиепископија. Другим речима, част и поштовање припада помесној цркви и продужује се и преноси на њеног епископа. Атинска црква је највећа и данас најважнија помесна црква Грчке. Због тога, највеће поштовање припада њој и она заслужује веће части него друге грчке цркве. Њено мишљење је најуваженије и њена улога је најзначајнија у решавању заједничких проблема. Зато она са правом носи назив архиепископије. Сходно томе епископ те цркве, обзиром да он представља тако важну цркву, је једнако важна личност која са правом носи титулу архиепископа. Он лично није ништа веће од сваког епископа. У свештеним чиновима - ђакони, свештеници и владике - нема степена већег од епископског. Титуле: архиепископ, митрополит, патријарх или папа, не означавају већи степен духовних дарова, јер нема већег дара у свештеним чиновима од свете тајне хиротоније - епископства, која се даје владикама. Остале титуле само означавају разлику у истакнутости цркава којима су они пастири.

Овај значај једне цркве у односу на друге није нешто вечно. Зависи од спољних и унутрашњих прилика. Изучавајући црквену историју видимо да је првенство части и значаја прелазило са једне цркве на другу природним наслеђем. У апостолско време је Јерусалимска црква имала првенство ауторитета и важности. Она је знала Христа, чула Његове речи, она Га је видела распетог и ваксрлог и на њу је најпре сишао Дух Свети. Сви који су били у заједници вере и живота са њом су били сигурни да ходе Христовим путем. Због тога је Св. Апостол Павле, када су га оптужили да Јеванђеље које он проповеда није Христово Јеванђеље, пожурио да се оправда пред црквом у Јерусалиму, тако да сагласност те цркве може да ућутка његове непријатеље. (Гал. 2,1-2.)

Касније, мало по мало, то првенство је преузето од стране Рима. Он је био престоница Римске империје. Мноштво опробаних хришћана је сачињавало ту цркву. Два водећа апостола су живела и проповедала у њој. Мноштво мученика је напотило својом крвљу њену земљу. Зато су њене речи поштоване и њен ауторитет у решавању општих питања је био велики. Али то је био ауторитет цркве а не њеног епископа. Када је она питана за мишљење приликом решавања заједничких питања, њен епископ је одговарао не у своје име, као што би то данас Папа учинио, него у име своје цркве. Своју посланицу Коринћанима Св. Климент Римски почиње овим речима: „Црква Божија која је у Риму, цркви Божијој која је у Коринту”. Он пише љубазно и умољавајуће, да би пренео и посвездочио мишљење своје цркве у погледу онога што се дододило у цркви у Коринту. У своме писму цркви у Риму, Св. Игњатије Богоносац не помиње њеног епископа никде, иако пише тако као да ословљава цркву која је имала првенство међу осталим црквама у његово време.

Када је Св. Цар Константин пренео престоницу Римског царства у Византију, Рим је постепено почeo да губи свој сјај. Постао је провинцијски град. Нова помесна црква је почела да осваја свест хришћанског света: црква Константинопоља. Рим је љубоморно покушавао да сачува ранији сјај, али пошто прилике нису биле погодне, развио је мало по мало своју добро познату папску еклесиологију да би теоретски сачувао то што му ситуација није пружала. Тако је напредовао из једне лудости у другу, све до тачке када је прогласио да је Папа непогрешив када говори о учењу цркве, чак и

ако због грешности нема просвећење светости које су Оци Цркве имали.*

Црква Константинопоља је играла најзначајнију улогу кроз дуги период јереси и Васељенских сабора. Она је дала свој допринос у крви хиљада њене деце мученика у доба иконоборства.

Осим ових цркава, које су у различита времена имале првенство ауторитета, постојале су и друге које су заузимале друга и трећа места. То су били разни патријархати, стари и нови, и друге важне цркве и митрополије. Постојала је хијерархија, али хијерархија цркава а не владика. Св. Иринеј не саветује хришћанима да се обраћају важним епископима за савет, него црквама које имају најстарије корене у апостолима. (Adv. Haer. III, 4,1.)

* У ствари, ако хоћемо да верујемо папистима, морамо да прихватимо да су или све папе били свети и због тога просвећени благодаћу, или да Бог говори кроз њихова уста механички, као што је говорио кроз уста Валаамове магарице.

Прва претпоставка се побија када испитамо живот и дела многих папа који су седели на римском престолу, а друга значи да су уста грешних папа покретана од Бога да би правилно говорила о доктима, а да они сами нису осећали ни имали искуство истине коју су њихова уста говорила.

Основна истина хришћанства јесте да Бог нема заједницу са грехом. Он не пребива у нечистим срдцима и не просвећује поносне умове.

Грех је управо недостатак светла истине. Он је тама, помрачено стање људи, који својевољно остају у мраку јер „они мрзе светлост, и не долазе на светло”. Бог би наравно, могао да их принуди да дођу на светlost, могао би да на силу направи од њих светитеље, али Његова љубав према Његовим разумним створењима Му не дозвољава да врши насиље над слободом којом их је обдарио. Овако нешто би било побијање Њега самог.

Због тога је за нас светогрђе да прихватимо да би Бог на силу просвећивао грешне папе. Да је Бог обећао да ће папе у сваком случају поучавати Његову реч правилно, без обзира какви су они, то би значило да би Он говорио њиховим устима исто као и устима Валаамове магарице. И као што магарица није имала никакву свест о томе што су њена уста говорила, тако и грешни папа не би имао свести о истинама које објављује.

Можете дати атеисти цело Свето Писмо да прочита. Тај атеиста може бити искусни филолог или дипломирани теолог. Али, да ли ће он разумети ишта од онога што је прочитао? Дајте шкртици причу о богаташу и Лазару, или неправедноме да прочита блаженства и погледајте да ли су разумели ишта од онога што су прочитали. Толико би исто разумео грешни, поносни опортунисти, или можда атеиста папа, од онога што би Бог ставио у његова уста.

Да ли је то пут којим је Бог обећао да води Цркву до пуноће сваке истине? Да ли Римокатолици верују тако нешто? Нека они који нису фанатици испитају пажљиво колико је стран такав менталитет Христовој Цркви, стран мишљењу и пракси првих векова цркве у Риму.

Ако виде ово, можда им чак неће требати да претражују Свето Писмо да би нашли осуду свих таквих учења о непогрешивости и сваком облику папизма.

Зато, нису битне организационе, административне или правне везе међу црквама, већ везе љубави, благодати, исте љубави и благодати која постоји међу вернима сваке цркве, међу свештенством и народом. Однос између владике и свештеника није однос између послодавца и намештеника, већ благодатни и светотајински однос. Владика је тај који даје свештенику благодат свештенства, а свештеник даје народу благодат светих тајни. Једино што дели владику од свештеника јесте благодат рукополагања. Епископ није виши у ничему другом, чак и ако је епископ значајне цркве и има звање патријарха или папе. „Њих (превзите) не дели много од епископа, јер су они такође уздигнути да поучавају и бране Цркву... Они (епископи) их превазилазе једино у власти рукополагања и у овоме једино су виши од превзитера”. (Златоуст, Омилија 11. на 1. Тим.)

Епископи немају право да се понашају као владари, не само према другим црквама, већ и према свештеницима и вернима цркве којој су они владике. Они имају одговорност надгледања и старања у очинском смислу, да саветују, да предводе, да се боре противу неистине, да умољавају грешнике са љубављу и чврстином, да председавају у љубави. Али ове одговорности они деле са свештеницима. И свештеници за узврат гледају на епископе као на своје оце у свештенству и узвраћају им истом љубављу.

Све ствари у Цркви се управљају љубављу. Све одлике се истичу благодаћу. Оне нису одлике правне природе већ духовног ауторитета. И међу верним народом су разни благодатни дарови.

Јединство Цркве стога, није ствар послушности вишем ауторитету. Није предмет потчињености претпостављенима. Спољни односи не чине јединство, нити га чине заједничке одлуке сабора, па чак ни Васељенских сабора. Јединство Цркве је дано причешћивањем Телом и Крвљу Христовом, заједницом Свете Троице. Оно је литургијско јединство, јединство Светих Тајни.

Заједничке одлуке Васељенских сабора нису основа већ резултат јединства. Осим тога, одлуке било Васељенског или помесног сабора постају пуноважне тек пошто их прихвати савест Цркве у сагласности са Светим Предањем.

Папство је извртање, по превасходству, Црквеног јединства. Учинило је да ова веза љубави буде усиљена веза тираније. Папство је неповерење према сили Божијој и уздање у снагу људских система.

Али, нека нико не мисли да је папство нешто што постоји само на Западу. У последње време је почело да се појављује и међу православнима такође. Неколико необичних звања су карактеристични за овакав дух, на пример: „Архиепископ целе Грчке”, „Архиепископ Северне и Јужне Америке”. Много пута чујемо како људи називају Цариградског Патријарха „Лидер (вођа) Православља”, или чујемо како Руси говоре о Москви као трећем Риму и како њихов Патријарх држи узде целог Православља. У ствари, настала су многа оштра супарништва. Све ово су манифестације истог светског духа, исте жеђи за влашћу, и припадају истим токовима који карактеришу данашњи свет.

Људи не могу да осећају јединство у разноликости. Ипак, ово је дубока тајна. Наша слабост или неспособност да осетимо произилази из стања отуђености у коју је људско друштво пало. Људи су се изменили и од личности постају одвојене и непријатељске јединке, индивидуе, тако да им је немогуће да разумеју дубоко јединство њихове природе. Човек, међутим, је и један и многи: један по својој природи, многи по личностима. Ово је тајна Свете Троице, и тајна Цркве.

29. ПСЕУДО-ЕПИСКОПИ

Неопходно је да хришћани сквате да Црква има светотајинску а не административну основу; онда неће оболети од онога што се десило западњацима који су следили Папу у његовим погрешкама, јер су мислили да ће, ако не иду за њим, самим тиме остати изван Цркве.

Данас, многе патријаршије и архиепископије трпе велике притиске од политичких организација које хоће да управе Православне својим интересима. Познато је да је Московска Патријаршија под утицајем Совјетске политике. Али, Цариградска Патријаршија такође подлеже утицају Америчке политике. Захваљујући овом утицају је остварена сарадња Васељенске Патријаршије са протестантским Светским саветом цркава под сличним Америчким утицајем, и услужно расположење Патријаршије према Папи је почело да узима опасне разmere и да чак врши велики притисак на друге Православне цркве.

Америка мисли да ће оснажити Запад противу комунизма ако овим вештачким измирењима уједини своје духовне снаге. Али, на овај начин, Црква постаје играчка у рукама светских власти, са непредвидљивим последицама за Православље.

Да ли су православни обавезни да следе овакву услужну патријаршију заувек? Чињеница да је ова патријаршија вековима имала првенство у части и значају у хришћанском свету, не може да оправда оне који би је следили у поразно јединство са јереси. Рим је такође, некада имао првенство важности и части у хришћанском свету, али то није обавезивало хришћане да га прате на путу у јерес. Уважавање и јединство са неком црквом од стране других цркава постоји и одржава се само док та црква остаје у Цркви, то јест, толико дуго, докле год живи и пребива у духу и истини. Када нека патријаршија престане да буде црква, прихвативши јединство са јеретицима, тада њено признање од стране других цркава такође престаје.

Православни морају да постану свесни чињенице да они не дuguју послушност епископу, без обзира на то како високо звање он има, ако тај епископ престане да буде православан и јавно следи јеретике на њиховом лажном путу ка јединству „на једнаким основама”. Напротив, они су обавезни да се одвоје од њега и исповеде своју Веру, јер владика, чак и ако је он патријарх или папа, престаје да буде епископ оног момента када престане да буде православан. Владика је посвећена особа, и чак и ако је отворено грешан, поштовање и част му припадају све до саборске осуде. Али, ако постане отворено јеретичан, или је у јединству (или причешћу) са кривовернима, тада верни не треба да чекају никакву синодску одлуку, већ да се одмах повуку од њега.

Ево шта Црквени канони кажу о томе: „...Тако, ако се неки презвитер или епископ или митрополит усуди да прекине јединство са својим патријархом и не помиње више његово име, као што је то уређено божанском науком о Светим тајнама, па пре саборске оптужнице и његове осуде створи раскол, Свети Сabor заповеда да се ова особа одстрани од сваке свештене службе ако се докаже да је погрешio у овome. Ова правила су стога, потврђена и установљена, у погледу оних који се, под изговором неких оптужби противу њиховог председавајућег, одвоје стварајући раскол и прекидају црквено јединство. Што се тиче оних, који због неке јереси, осуђене од Светих Сабора, прекину јединство са својим председавајућим, то

јест, зато што он јавно проповеда јерес и отк rivene главе је објављује у Цркви, такве особе не само да не подлежу казни по канонима што су се оградили од јединства са такозваним епископом пре синодске одлуке, већ заслужују и достојну част међу православнима. Јер нису епископа, већ лажног епископа и лажног учитеља осудили, и они нису поцепали црквено јединство расколом, већ су се, од шизме и раскола озбиљно и трезвено трудили да избаве Цркву.” (15. правило Првог и Другог Сабора)

30. НА КРАЈУ ВРЕМЕНА

Свет и ђаво воде Цркву ка таквим искушењима, да може доћи дан када ће сви епископи ући у заједницу са јеретицима. Шта ће тада верни радити? Шта ће радити неколицина која буде имала храбрости да не иде за масама, за својим народима, ближњима, својим суграђанима?

Сви верни треба да разумеју да Црква није тамо где се чини. Литургије ће се служити и храмови ће бити пуни људи, али Црква неће имати везе са овим црквама, свештенством и тим верницима. Црква је тамо где је истина. Верни су они који настављају непрекинуто православно Предање, то делање Духа Светога. Прави свештеници су они који мисле, живе и уче онако као и Светитељи и Оци Цркве, не одбацујући ни један делић онога што су нам они предали. Где такав продужетак мисли и живота не постоји, илузорно је говорити о Цркви чак и ако се она свим спољашњим знацима представља као таква.

Увек ће се наћи канонски свештеник, рукоположен од канонског епископа, који ће следити Предање. Око оваквих свештеника ће остати мале групе верних све до kraja света. Свака од ових малих група ће бити помесна Саборна Божија Црква. Верни ће у њој наћи сву пуноћу благодати Божије. Они неће имати потребе за административним и другим везама јер ће заједница међу њима увек бити најсавршенија могућа. Биће заједница Тела и Крви Христове, заједница Светога Духа. Златне везе непрекинутог Православног Предања ће спајати ове цркве међусобно као и са црквама из прошlostи и црквама у слави на небесима. У овим малим групама ће Једна Света Саборна и Апостолска Црква бити сачувана неокрњена.

Наравно, дивно је да постоји поредак и сарадња у спољним делатностима разних цркава и да мање значајне цркве треба да буду предвођене већим црквама, онако како је сада међу епархијама, митрополијама, архиепископијама и патријаршијама. Али у последња времена ће овакве спољне везе и контакти бити углавном немогући. У свету ће владати таква конфузија да једна црква неће моћи да буде сигурна у православност друге од мноштва лажних пророка који ће испунити свет и говорити: Христос је овде! - или, Христос је онде! Може такође доћи до неспоразума међу заиста Православним црквама због пометње језика која постоји у савременом Вавилону. Али ништа од тога неће угрозити суштинско јединство Цркве.

Савремени пример таквог стања представљају Руси у расејању који су подељени у три групе. Једна жељи да припада Московској патријаршији. Друга, у жељи да се ослободи совјетског политичког утицаја, припада Цариградској патријаршији и под утицајем је пропапистичке политике.*

Трећа и најразумнија група, Руски заграницни Синод, остаје независан. Све три групе, бар до сада су Православне са пуним суштинским општењем међу собом.** У сваком случају, они немају

* Од када је ова књига написана ова група се прогласила аутономном. Њена копија у САД је Митрополија. (Прим. издавача)

** Ове три групе немају званичне или спољашње присне везе међу собом због разних канонски разлика. Толико дugo док свака група исповеда потпуно Православну Веру у речи и животу оне су Православне Христове цркве. Међутим, како је аутор написао горње редове 1963. године, известан број декрета је био синодски установљен од стране Васељенске и Московске патријаршије који њих стављају ван делокруга традиционалног Православља, на пр. 1. - заједничко скидање анатеме из 1054. од стране Васељенске патријаршије и Папске столице, и 2. - одлука Московске патријаршије да даје причешће Римокатолицима. Оба ова акта нису у сагласности са заповешћу о љубави и принципом верног држања истине који су нам заповеђени од Спаситеља, Апостола и Отца Цркве. Даље, укључење ових јуридиција у Светски савет цркава као „органских чланова“ противречи њиховом чланству у Једној Светој Саборној и Апостолској Цркви. Православље у вери и животу, а не јуридициска зависност или припадност „светском Православљу“, је критеријум којим се препознаје Православна Црква.

Добар пример је шизма у Бугарској цркви. За скоро две генерације они су били у шизми са црквом у Цариграду због административних и националистичких разлога. Тако ни једна грчка црква није имала никакву заједницу са црквом у Бугарској, али су словенске цркве наставиле односе како са Бугарском, тако и са грчким црквама. Грчке цркве нису због тога одбациле заједницу са словенским црквама јер су оне признавале Бугарску цркву. Када је шизма исцељена није било

званичне спољне контакте нити се заједно причешћују, јер су се изгубили у мрежи правних појмова и дискусија око тога којој патријаршији треба да се подчине. Овакав менталитет је погрешан у самој основи јер нема суштинске потребе за зависношћу од неке патријаршије, посебно у време када их огромне даљине и многе границе деле од ових патријаршија. Ништа не смета Православној цркви у Паризу, на пример, да буде у суштинској заједници и причешћу са Московском патријаршијом или црквом у Цариграду, иако није јуридицијски зависна од њих (под њиховом јуридицијом пр. пр.). Идеја да прекид јуридицијске зависности помесне цркве од патријаршије отсеца ову од Православне Цркве уопште, није православна већ папистичка. Осим тога, чак и постојање јуридицијске зависности цркве од патријаршије је надахнуто папством. Један православни патријарх је председник, координатор заједничких напора, саветник велике важности, али није деспот, суверен. Он не може да чини ништа ван своје епархије без сагласности свих других владика (34. Апостолско правило).

Могуће је онда у последња времена када различите цркве и религије буду уједињене и покажу се као једна целина, да истинска Православна Црква изгледа разједињена, распарчана у мале разбације, проређене парохије. Чак је могуће да једни сумњају у друге због недостатка поверења, као што и војници сумњају један у другога када сазнају да је и непријатељ у истој униформи.

поновног рукополагања или понављања Светих Тајни учињених за време шизме јер су се Бугари држали Вере.

Стање међу Русима је мало компликованије. Постојање званичне цркве (Московске патријаршије) и незваничне (катакомбне цркве) представља проблем чак и ако оставимо по страни питање сарадње цркве у Совјетском савезу са атеистичком државом, што је недвосмислено показано у више прилика. (Види посланицу митрополита Филарета под насловом „Катакомбна црква“ - Православна реч, април-мај-јуни 1966., и писма свештеника Николаја Ешлимана и Глеба Јакуњина Совјетској влади и патријарху Алексеју - Религија у областима под комунизмом, свеска 5., 9, 10, 11; и срамну посланицу патријарха Алексеја као „одговор“ на чињенице изнешене у писмима - исто, 15-16, и такође „Историју Руске заграницне цркве 1917 - 1971“, издану од манастира Св. Троице, САД.) Такође, патријарх Пимен, наследник патријарха Алексеја, је наставио и продужио политику започету од стране његова два предходника као што званични извештаји штампани у „Журналу Московске патријаршије“ јасно показују (као што је то случај и са Димитријем, наследником васељенског патр. Атинагоре). Више свега овога, званична одлука Совјетске цркве, јануара 1970. да даје причешће Римокатолицима, јасно криши правила Светога Писма и светог Предања. Ово отворено издајство Православне вере „откривене главе“ ставља цркву у Совјетском Савезу у директан сукоб са светим Предањем и озбиљно доводи у питање пуноважност њених Светих Тајни.

У последња времена ће сви тврдити да су Православни хришћани и да је Православље онакво каквим га они разумеју. Али, упркос овоме, они који буду имали чисто срце и ум просвећен божијом благодаћу препознаће Православну Цркву и поред привидних подела и потпуног отсуства сјаја. Они ће се окупити око истинитих свештеника и постати стубови Цркве. Нека светски људи раде како им је воља. Нека одржавају екуменске конференције; нека се цркве уједине; нека се хришћанство изфалсификује; нека се Предање и живот измене и нека се религије уједине. Христова Црква ће остати непромењена, као што Св. Златоусти каже, јер ако само један од њених стубова остане усправан, Црква неће пасти. „Ништа није јаче од Цркве. Она је вишта од неба и шире од земље. Она никада не стари; она увек цвета!”

Стуб Цркве је сваки истински верник који се држи Предања Отаца и поред свих застрашујућих светских струја које покушавају да га одвуку. Овакви стубови ће постојати до kraja света, ма шта да се дододи. Осим тога, када се ово буде дешавало, долазак Господњи неће бити далеко. Станје ствари ће бити најстрашнији знак да се Његов долазак приближава. Управо тада ће доћи kraj.

31. ЗНАК ДОЛАСКА

Заслађени, или пак неслани и сентиментални хришћани ће ово сматрати за екстремни и одбојни пессимизам. Као савезници света, они не могу да виде печат демона на ономе што они прихватају. Нити могу да оцене огромну провалију која дели свет од Бога, јер би онда требали да признају да исти понор дели и њих од Бога.

Због тога, они не могу да поднесу да неко буде пессимистичан по питању савременог Вавилона. Они су толико испуњени својим веком. Они виде тако светлу будућност. За њих је хришћанство сасвим у кораку са светом, и они су тако задовољни овим да вам никада неће опростити ако им покажете да се варају.

Они већ виде у будућности уједињену светску цркву са свим људима сједињеним везом љубави. Јеретици разних секта су за њих њихова хришћанска браћа од које су одвојени себичношћу и ускогрудошћу минулих векова. Они признају да постоје докматске разлике, али ове разлике ће бити превазиђене љубављу, или отвореније речено, биће заборављене љубављу.

Али, какве везе ова балава љубав има са љубављу Божијом? Како они могу бесрамно да тврде да имају више љубави у својим срцима од светитеља који нису могли својом љубављу да превазиђу препреке које су их делиле од јереси, већ су наспрот томе, они ове препреке учинили још вишим да би заштитили овце од вукова?

Али, то што они сматрају љубављу према човеку, није у суштини ништа друго већ љубав према свету. То је споразум са лажи, од људи који не могу да издрже тешкоће борбе са силама мрака.

Они сањају о идиличној слици где добри и љубазни људи владају са Христом на овој земљи то - кушање из пустинje - је сан који је још сам Господ осудио.

Нека ови велики оптимисти баце поглед на 24. главу Матејевог Јеванђеља и виде како Господ прориче о последњим данима:

И изишавши Исус иђаше од храма и приступише му ученици његови да му покажу грађевине храма. А Исус им рече: Не видите ли све ово? Заиста вам кажем: неће остати одвје ни камен на камену који се неће разметнути.

А кад сјеђаше на гори Маслинској приступише му ученици насамо говорећи: Кажи нам кад ће то бити и какав је знак твога доласка и свршетка вијека? И одговарајући Исус рече им: Чувајте се да вас ко не превари. Јер ће многи доћи у име моје говорећи: Ја сам Христос. И многе ће преварити. Чујете ратове и гласове о ратовима. Гледајте да се не уплашите; јер треба све да се збуде. Али још није kraj. Јер ће устати народ на народ и царство на царство и биће глад и помори и земљотреси по свијету. А то је све почетак страдања.

Тада ће вас предати на муке и побиће вас, и сви ће народи омрзнути на вас имена мага ради. И тада ће се многи саблазнити и издаће друг друга и омрзнуће друг на друга. И изиђи ће многи лажни пророци и превариће многе. И што ће се умножити безакоње, охладиће љубав многих. Али ко до kraja претрпи, тај ће бити спасен. И проповедаће се ово јеванђеље о Царству по свему свијету за сведочанство свима народима. И тада ће доћи kraj.

Кад, дакле, угледате гнусобу опустошења о којој говори пророк Данило, гдје стоји на мјесту светоме (који чита да разумије), тада који буду у Јудеји нека беже у горе; и који буде на крову да не силази да узме што му је у кући; и који буде у пољу да се не враћа натраг да узме халбине своје. А тешко трудницама и дојильама у те дане. Него се молите Богу да не буде бјежање ваше у зиму ни у суботу. Јер ће тада бити невоља велика каква није била

од постанка свијета до сад нити ће бити. И ако се не би скратили они дани, нико не би остао; али изабраних ради скратиће се они дани.

Тада ако вам ко рече; Ево овдје је Христос или онђе, не вјерујте. Јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци и показаће знаке велике и чудеса да би преварили, ако буде могуће, и изабране. Ето вам казах унапријед. Ако вам, dakле, реку: Ево га у пустини, не излазите. Ево га у собама, не верујте. Јер као што муња излази од истока и сине до запада, тако ће бити и долазак Сина Човјечијега. Јер гдје је труп онде ће се и орлови скupити.

И одмах ће се по невољи тих дана сунце помрачiti, и мјесец своју svjetlost izgubiti, i zvjezde s nebja pasti, i sile nubeske pokrenuti se. И тада ће се показати знак Сина Човјечијега на nebju; и тада ће proplostati sva plemena na zemlji; i ugledaћe Sina Човјечијега gdje ide na oblacima nubeskim sa silom i slavom velikom. И послана ће anđele svoje s velikim glasom trubnim; i sabraće izabranje svoje od četiri vjetra, od kraja do kraja nubeske.

А од смокве научите поуку: Kad се već њene granе подмладе i olistaju, znate da je blizu ljeto. Тако и ви када видите sve ovo, знајте da je blizu kog vrata. Заиста вам кажем: Ovaj naprashaj neće proći dok se sve ovo ne zбудi. Небо и земља ће проћi, ali riјечи moje neće proći.

А о дану томе и о часу нико не зна, ни anđeli nubeski, do Otač moj sam. Јер како је било u дане Ноја, тако ће бити и долазак Сина Човјечијега. Јер као што u дане pred potopom jeđahu i piđahu, жењahu se i udavaħu do onoga dana kad Ноје uđe u kovčeg, i ne sхватiše dok ne dođe potop i one se sve; takо ћe biti i dolazak Sina Човјечiјeg. Tada ћe biti dva na njivi; jedan ћe se uzeti, a drugi ostaviti. Dviđe ћe mjeti na hrđevima; jedna ћe se uzeti, a druga ostaviti. Stражite, dakle, јer ne znate u koji ћe час doći Gospod vaš.

Ученици су питали Господа да им каже какав ће бити знак Његовог доласка i kraja светa; i Христос, одговарајући, почиње ovim rечima: „Чувате се да вас ко не превари!” Опасност od обмане ће, dakle, biti zastrašujuća u poslednje dane; i to s toga što ћe „mogli doći u ime moje говорећi, ‘ja sam Христос’, i преварићe mnoge!” Многи ће doći говорећi da su они Христос, или da su Његovi представници, ili послani od Његa, ili pak da su учитељи правог хришћanstva - људи koji ћe tвrditi da su хришћani a da to u суштини neće biti. И, они neće ostati bez odgovora u људskim srćima, ali ћe ovesti mnoge u obmanu.

Христос, dakle, ne говори o очигледним Божијим непријатељима, он не говори o материјалистима, комунистима, атеистима, već o onima koji izgledaju kao prijatelji Božiji, kao хришћани koji to stvarno nisu. Од њих Христос жели da сачува верне, јер су они Његovi велики непријатељи, лицемери, „они који су u stauju da преваре”.

Онда Христос наводи неколико знакова који ћe бити почетак страдања: ратове, глади, помори, земљотреси. Све ово још нећe бити kraj. „Tada ћe вас предати на муке, и побићe вас”, i цео свет ћe омрзнути na вас, imena mogu radi. Тада ћe se многi хришћани саблазнiti i почети da издајu i mrze јedni друге. Многи лажни пророци ћe бити među њima i завешћe mnoge. И пошто se умножи безакoњe, oхладneћe љубав prema Богу i prema ближњем kod mnogih. Једини који ћe se спasti su они који izdrže ova искушењa стрпљivoшћu i постојanoшћu do kraja.

У tom хаосу отпадништва i хладноћe проповед Јеванђеља це-лом свету ћe бити objављena da bi људи знали i могли da чују Божији poziv. Али, како су „mноги звани или је мало изабраних”, људи ћe чути Јеванђеље или ga neće примити; научићe ga или ga neće живети. Оно ћe остати „за сведочанство свим народима” da људи знају истинu i ако је не прихватају то se не може приписati незнањu, već нетрпељivosti prema светlosti. Тада „ћe doći kraj”. Када se све ovo dogodi i свесно отпадништво достигne svoj vrhunac, tada ћe se kraj света i Drugi dolazak Христов dogoditi.

Тада Христос говори o нечем другом, невезаном за kraj светa: разорењу Jerusalima. Али то разорење, које se dogodilo четрдесет godina kasnije, biće praslika kraja света. Kada je отпадништво Израиљa било потпуно, kada su upoznali Хrista i umesto da Ga prihvate они su Ga распели i прогонили Његove учениke, tada је дошао kraj Jerusalimu. Тада, као што Прорok Daniilo говори, gnu-soba opustošenja dođe i оста na светом mestu u храму, i niye оstao „ni камен на камену”, i sve што је Израиљu било свето беше разметnuto i izgubљeno. Иsta ствар ћe se dogoditi i новом Израиљу, хришћanskom свету - баш као што је stari Израиль bio позван da буде дете Божије, i баш као што је онај stari Израиль tako ћe prezreo свог добrotvora Oца i umesto da trажи Царство Божије, trажио царство човека. Због тога, kada отпадништво света više ne буде moglo da напредујe даљe, Daniilovo proroštvo ћe se i na њemu испuniti. У њему ћe tako ћe бити gnu-soba opustošenja

на светом Божијем месту, у Његовој Цркви и у Његовим храмовима. Доћи ће антихрист који ће сести на место Божије и тражити да људи обожавају њега уместо Бога. Тада ће се светиње новога Израиља, Црква Христова, разметнути и гонити до крајева земље; и као што се дододило тада, када је Јерусалим био уништен од Римљана, колико год их је остало верних Богу и који су следили Христа, прешли су у нови Израиљ, тако ће се десити и на крају света. Истинити и вечни Јерусалим, права деца Божија, ће прети у нови Јерусалим, град вечни који није људска рука начинила, који је љубав Божија припремила.

Тако, када видите гнусобу опустошења да стоји на светом месту Божијем, нека колико год има правих верника побегну у планине; нека уздигну своје умове на висине духовног живота; неки пресеку своје везе са мртвим људима овога света. Ко се год уздигао у високе одаје молитве нека не силази доле из небеског разговора у таште бриге овога света; и онај „који је у пољу, и стави руку своју на плуг” радећи на њиви Господњој, нека се не осврће на сујетна дела људска. Али, тешко оним душама које још увек имају дете у својој утроби и које нису родиле никакав духовни плод; и тешко онима који су још на млечној храни а нису окусили чврсту храну Светога Духа. Молите се зато, да вас крај света не задеси у тешким условима хладноће срца и окованости ногу ваше душе. Јер ће у то време доћи невоља велика, каква није била од постасања света. И када се ови дани не би скратили, ниједна душа не би остала. Али ће се скратити ови дани због изабраних, да и они не би били заведени и изгубљени.

Тада, ако вам било ко каже да је Христос дошао и да је он овде или онде, не верујте му, јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци који ће чинити знаке и чуда да би преварили, ако могу, чик и изабране. И Господ наставља: „Ето, казах вам!” Рекао сам вам све унапред. Ако вам кажу да је Христос дошао и налази се у некој пустуни или граду, не верујте им; јер када Христос дође, неће бити могуће људима да саопштавају ту вест једни другима јер ће се светлост Његова појавити као севање муње од истока до запада, и пред Њега ће се довести цело човечанство.

Одмах после невоље коју ће верни искусити ових последњих дана света, сунце и месец ће се помрачити и звезде ће спasti са неба. Онда ће се Крст појавити на небу, „знак Сина Човечијега”, и заплакаће сви народи на земљи и видеће Сина Човечијега како

долази на облацима са силом и славом великим. И Његови анђели ће сакупити Божије изабранике са четири краја неба и земље.

Када видите да смоква олистава, знate по овоме знаку да долази лето. На исти начин, када видите да се све ово што сам вам прорекло догађа, знаћете да се крај приближава. Заиста вам кажем да пре него што ова генерација људи прође Јерусалим ће се разрушити, и пре него што генерација хришћана прође, пре но што зло које их снађе потпуно упрља њихову генерацију, све што сам вам рекао ће се догодити. Небо и земља ће проћи али моје речи неће проћи.

Не питајте ме када или после колико времена ће се ово догодити, јер о томе дану ни анђели небески не знају. Само будите увек спремни за тај дан, да не дође као лопов и не затекне вас неприпремљене. Дани, када Син Човечији дође поново, биће као дани у време Нојево. Као што су у дане пре потопа безбрежно људи јели, или и женили се, као да се ништа неће догодити, све док Ноје не уђе у барку и почне потоп који их подави пре но што су могли разумети шта се догађа, такви ће бити и дани када Син Човечији дође. У то време људи ће радити заједно, и од њих ће један бити умесец у Божију близину, а други ће се оставити далеко од Њега.

Будите зато будни јер не знate у који час ће доћи Господ ваш.

32. ТЕШКА ВРЕМЕНА ЂЕ ДОЋИ

Где је онда оптимизам за последње дане? Када Господ предвиђају да ће отпадништво преплавити целу земљу тако да ће чак и изабрани бити у опасности да буду заведени од лажних христоса и лажних хришћана којих ће бити свуда, како можемо да будемо оптимисти по питању будућности? Како можемо да будемо оптимисти када Господ предсказује умножавање безакоња и охладњење љубави код људи?

Наравно, ту су предвиђања о уједињењу пркава; уједињењу свих оних који ће доћи „у Његово име” да преваре многе. Али, „чувајте се да вас ко не превари. Ето вам казах унапред!” Јединство које данашњи лажни хришћани траже је савршена завера обмане, замка лицемерне побожности на коју нас Господ упозорава хотећи да нас сачува. Ако је јединство које данашњи лажни хришћани траже је савршена завера обмане, замка лицемерне побожности на

коју нас Господ упозорава хотећи да нас сачува. Ако је јединство и ширење истинитог хришћанства коначна судбина човечанства као што они уче, зашто онда Христос предсказује невоље за своје изабране тих дана? Ако ће Јеванђеље бити прихваћено и остварено у животу народа на земљи, зашто Христос каже да ће дани свршетка света бити као дани у Нојево време када је отпадништво прекрило земљу и само шака људи се нашла верна и ушла у барку која представља Цркву?

Ако последње дане овога света карактерише идилична слика о којој сентиментални, „духовни“ хришћани сањају, како то да Апостол Павле пише ове речи Тимотеју:

„Али ово знај да ће у последње дане настати тешка времена. Јер ће људи бити самољубиви, сребролљубиви, хвалисави, горди, хулници, непослушни родитељима, неблагодарни, непобожни, бе-зосећајни, непомирљиви, клеветници, неуздржљиви, сурови, недоброљубиви, издајници, напрасити, надувени, више сластољубиви него богољубиви, који имају изглед побожности а силе су се њезине одрекли!“ (2. Тим. 3,1-5)

Где је дакле, оптимизам Апостола Павла када пише со-луњанима који су свакога часа очекивали долазак Христов:

„Да вас нико не превари ни на који начин; јер неће доћи док најpriје не дође оштадништво и не појави се човјек безакоња, син поғибли, који се пропаши и преузноси изнад свега што се зове Бог или свешиња, шако да ће сам сјести у храм Божји као Бог, првређеши за себе да је Бог. Зар не памиште да сам вам ово казивао још док сам био код вас?“ И онда продужује о антихристу:

„И штада ће се јавити безаконик, којега ће Господ Исус убиши духом устна својих и уништиши појавом своја присуства; онога је долазак по дејству сатанину са сваком силом и знацима и чудесима лажним, и са сваком пријеваром неправде међу онима који пропадају, зато што не примише љубав истиине да би се спасли. И зато ће им Бог послати силу обмане да верују лажи; да буду осуђени сви који не вјероваши истиини, него завољеше неправду!“ (2. Сол. 2,3-6 и 8-12)

Будућност дакле, није тако лепа као што „они који пропадају“ замишљају, они, који „не примише љубав истиине да би се спасли“. Последња времена ће карактерисати отпадништво најгоре које је свет икада видeo. Јер неће бити чисто и искрено порицање Бога, већ лицемерство, фалсификат Вере и истине.

Зар нису Оци и многи Светитељи напе Цркве пророковали исте ствари о последњим данима? Ево дела разговора ученика са својим духовним оцем:

„И браћа учића:

- Шта, дакле, зар ће се обичаји код хришћана и Предање изменити; и зар штада неће бити свештеника у Цркви па да се шакве ствари догоде? А Старац рече:

- У време као ово, љубав многих ће охладити и биће не мала невоља: освајање земља и расељење народа, оштадништво краљева, раскалашност свештеника, немарност оних у монашком живоју; и биће претпослављених који ће пререзити своје спасење и повереног им страда, сви ће они бити жељни и истицати се на банкетима, претпирачи, проми у молитви, жељни клевете и српемни на криптику живоја Стараца и њихових речи, нити их следећи ни слушајући, већ прдећи их и говорећи: Да смо ми живели у њихово време, и ми би се подвизавали! И владике ће у то време бити поштоваоци мошних особа, одлучујући према ђоклонима, не бранећи сиромаха од осуде, прлачитељи удовица и злостављачи сирочади. Невера ће ући у народ, изојаченост, мржња, непријатељство, љубомора, супарништво, лојовлук, ијанситво! А браћа рече:

- Шта да се онда ради у шаква времена и године? Старац одговари:

- Сине, у данима као што су ови, онај ко може нека спасава своју душу, и он ће се великом звати у Царству Небеском!“ (Евергетинос, издање 1958, књига 7. стр 114.)

Из ових пророштава која су се великим делом већ испунила, може се лако закључити у ком правцу иде човечанство. Његова будућност је духовно банкротство у коме ће љубав према Богу и ближњему охладити и људи ће постати до крајњих граница се-бични, пожудни, разметљиви, хулници, љубитељи задовољства.

Али то духовно банкротство се неће показати откривено и стравично као што јесте, већ прекривено зачуђујућим изгледом религиозности. Ови људи, имајући много духовних чирева, имаје изглед побожности. Биће много оних који ће проповедати „у име Христово“ и превариће својом лажном побожношћу и религиозношћу оне „који пропадају“, све који у својим срцима немају љубави за истину да би могли препознати вукове у овчијим кожама. Шта више, лажни христоси и лажни пророци ће последњих дана про-

праћивати своју проповед знацима и великим чудима која ће чинити силом сатанском (спиритисти, окултисти, факири, гуруи и т.д.).

Конечно, када вера код великог дела човечанства буде искварена од ових лажних пророка, и њихове душе припремљене, тада ће се онај кога су јевреји чекали и кога још чекају, појавити; то ће бити тај, чије путеве човечанство припрема већ вековима, онај који ће бити симбол и бог целокупне изгубљене генерације последњих људи, „човек безакоња” - великог сатанског безакоња духа - син пакла, противник, који се као и луцифер узноси изнад свега што су људи поштовали до тада. Он ће сести у Божији храм као Бог, и путем страшних сила и знакова и чудеса која ће чинити силом сатанином, „доказаће” помраченим и кратковидим умовима људским да је он, и нико други, бог.

Он ће учинити жељено јединство сентименталиста стварним. Пред његовим троном ће се људи свих религија и духовних струја поклонити као браћа. Он ће ујединити све народе на земљи под свој скрптар, јер „дана му би власт над сваким родом и народом и језиком и племеном. И поклонише му се сви они који живе на земљи, чије име није записано у књизи живота Јагњета закланога од посташа свијета”! (Откр. 13,7-8.)

За светске људе, предвиђања о једној светској држави и универзалној религији су врло пријатна. Исто је и данас са свима који желе јединство цркава и не брину о истини. За њих су догматска питања узалудне византолошке дискусије. „Зато ће им Бог послати силу обмане, да вјерују лажи; да буду осуђени сви који не вјероваše истини него завољеше неправду!” (2. Сол. 2,11-12.)

33. НОВИ ЈЕРУСАЛИМ

У друштву које ће предводити антихрист, мали број оних који ће остати истинити православни хришћани, биће камен спотицања, једини несклад у ђаволској хармонији. За њих ће ови дани бити дани великих невоља: „И омрзнуће на вас сви народи имена мојега ради”. Биће то нови период мучеништва, мучеништва већег за душу него за тело. У тој огромној светској држави Православни хришћани ће бити отпад друштва. „И учини да буду побијени они који се не поклоне лицу звјерином. И учини све, мале и велике, богате и

сиромашне, слободњаке и робове, да им даду жиг на десној руци њиховој или на челима њиховим, да нико не може ни купити ни продати, осим ко има жиг, име звјери или број имена њезина!” (Откр. 13,15-17.) Да, „онда ће вас предати на муке и убиће вас”. „Јер сиђе к вама ђаво у јарости великој, знајући да мало времена има!” (Откр. 12,12.) „Али, ко претрпи до kraja biće spasen!” „Изабраних ради скратиће се дани они.” Јер, „одмах ће се по невољи тих дана сунце помрачити и мјесец своју свјетлост изгубити... и силе небеске покренути се... и угледаће Сина Човечијега где иде на облацима небеским са силом и славом великим!” (Мт. 24, 29-30.)

Нека се безверни ругају и нака нас сажаљевају. Хришћани не живе за овај свет. Они никада нису прихватили овај свет изгнаника као своју отаџбину, нити су икада били заљубљени у њега као да ће у њему живети вечно. Они живе на овом свету као избеглице са чежњом за Рајем који су изгубили, са чежњом за отаџбином. Иако су рођени на овој земљи отаџбина живи у њиховим срцима и они је на сваком кораку чују како их зове. Они жељно очекују тај час, час трубни, час када ће стати пред „светло око” свога Господа, час када ће сусрести Његов благи лик.

Хришћани су странци у овоме свету (Св. Макарије Египатски). Они су отуђени, презрени, скрушеног срца и тужног ума, живећи на начин различит од других људи (Св. Исаак Сирин). Они су као људи који држе своју крв у рукама, не имајући самопоузданја и не мислећи да су нешто, који су презирани и одбачени од осталих људи више него сви други (Св. Макарије Египатски).

Ви кажете да је наша религија опијум; то је нормално. Ви и не можете да је видите другачије. За вас, који нисте искусили Божије присуство и чија срца никада нису заиграла због шапата Божије благодати, и чије очи нису никада пролиле сузе божанске љубави, за вас који никада нисте видели ништа иза хоризонта ове земље, природно је да наша религија која пориче свет изгледа као опијум. Заиста, „Ако Христос не уста, ми смо најбеднији од свих људи!” Али, Христос је вакрсао и свака вакрснута душа живи овај ускрс. Природно је да се они који нису доживели то вакрсење смеју хришћанима.

Много пута су хришћани непобитно доказали свету како су смешни они који се подсмевају њиховој Вери. Али, шта с тим? Да ли је разум некоме сметао да поверије? Магла из мочваре у њиховим

срцима им не дозвољава да виде. Сам разум никада није омогућио човеку да разуме ишта. Зато, нека се смеју. Њихов смех доводи верне душе ближе Богу.

Пустићемо вас зато да се смејете. Али вас нећемо пустити да измените Јеванђеље, да покварите нашу религију и учините је слушкињом ваших циљева. Никада вам нећемо дозволити да приме-ните светску корист и циљ на нашу религију. „Јеванђеље не говори о земаљским већ о небеским стварима, учећи нас другачијем животу и уређењу, новим богатствима и сиромаштвима, невиђеној слободи и ропству, другачијем животу и смрти, различитом свету и поретку - не као Платон, који је измајсторисао његову смешну Републику, не као Зенон и други политичари, философи и законодавци. Јер сви они су имали заједничке одлике: открили су да су зли духови тајно надахњивали њихове душе. Наша властита савест која протестује, доказује да су све њихове идеје биле ђаволске измишљотине, и сва њихова учења супротна природи!“ (Св. Јован Златоуст, Омилија 1. на Јеванђеље по Матеју)

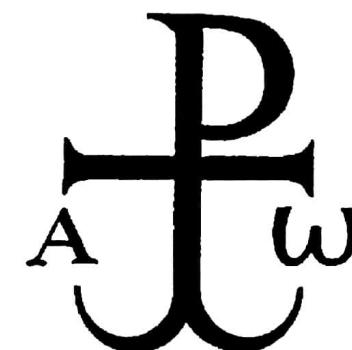
Хришћанство, због тога, не припрема ни једно земаљско царство или земаљски град. Нема ништа заједничко са цивилизацијама и светским системима. Нема заједничко са цезарима и цезаро-папистима. Све ствари којима светски људи теже су на нивоу пропадљивости. Хришћанин мисли, живи и креће се у свету непропадљивог.

Они који хоће да уједине такозване хришћанске цркве, не верују у Христову религију. Они је једноставно употребљавају за своје циљеве. Њихов циљ је земаљски град, коме жеље да покоре све људе.

У стварности, питање јединства хришћана не постоји. Истинити хришћани су били, сада су, и увек ће бити уједињени. Они су били, јесу и биће једно стадо једнога Пастира. Људи, без обзира какво име имају или којој религији припадају, имају исту судбину: да открију Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву Христову и да пију од воде која „увире у живот вечни“. Црква је једна. Људи су многи, и само су неки њена деца.

Град, који је припремљен пријатељима Божијим нема ништа од овога света. Он је вечан, нерукотворен, постоји на другој земљи, другом свету. „И видех ново небо и нову земљу... И видех свећи град,

Јерусалим нови, где силази с неба од Бога... И чух глас силни с неба који говори: Ево Скиније Божије међу људима, и Он ће ставановати са њима и они ће бити народ Његов, и сам Бог биће с њима; И Бог ће отворити сваку сузу из очију њихових и смрти неће бити више, ни жалости, ни јаука, ни бола неће бити више; јер прво ирође. И рече Онај што сједи на Јријесијолу: ево, све чиним новим... Ја сам Алфа и Омега, Почетак и Свршетак. Ја ћу жедноме бадава дати са извора воде живота!“ (Откр. 21, 1-6.) „И гледаће лице Његово и име Његово биће на челима њиховим. И ноћи неће бити више и неће потребати свећиљке, ни свећиљости сунчане, јер ће их обасјавати Господ Бог, и цароваће у вијекове вијекова!“ (Откр. 22, 4-5.)

ДОДАТАК

АЛЕКСАНДАР КАЛОМИРОС

ДА ЛИ ЈЕ ПАПСТВО ЦРКВА?

„Ойтсекли смо Латине од нас ни збој каквог другог разлога, него што не само да су шизматици, већ су шакође и јерешици. Због штога је поштуюно нейравилно уједињиши се са њима!”
(Св. Марко Евгеник Ефески)

Латини, који су дубоко унутра свесни лажи у којој живе, од давнина су осетили потребу да уче да су њихове разлике од Православне Цркве беззначајне. Ово није ништа друго него ухуткивање узбуркане савести код њихових верника који стално откривају у Православном предању и животу висине и дубине које њима недостају.

Они уче, због тога, да су наше разлике једино у инсубордацији (непокоравању, непотчињавању), и да су догматске разлике једино неспоразуми око непотпуних формулатија. Они су обликовали Унију у којој, без тражења да се учине било какве тренутне промене, би они прихватили Источњаке ако би се само они потчинили Папи. Они верују да је овај „миролубиви напад” набољи начин да умртве наш отпор.

Ова њихова лукава политика има ћаволску психолошку пропицљивост. Они знају да ако могу да убеде своје људе да их ништа

суштинско не дели од нас, могу их задржати за увек; и ако успеју да нас увере да ствари које нас деле нису толико важне, они су такође на добитку, јер немоћне људске душе увек имају страхопоштовање пред светским силама и великом бројем људи, и увек желе да их имају за савезнике.

Жртве овакве пропаганде Латина су углавном рукоположени или цивилни теолози, који, пошто су студирали у рационалистичкој, западњачкој средини, и пошто увек имају жељу за успехом у свету компромиса који не дозвољава апсолутности и истину, годинама су до сада распрострањивали ове једне исте папске идеје. Ако се довољно понавља, и најмонструознија лаж коначно може да изгледа природна. Тако су многи наши људи, који су до јуче, након вековног искуства, сматрали Западњаке за најгору љагу своје нације и религије, данас у опасности да се навикну на идеју да смо са вуцима у овчијим кожама паписта у ствари неправедно поступали и да су они наша несхваћена браћа у Христу.

Ево шта наши папофили говоре: „Западна Црква”; кажу они, „није само црква по имену, већ и у стварности, јер и поред шизме и догматских и других отступања, она је сачувала *благодат* свештенства и Светих Тајни!”

Они заснивају ову своју тврђњу на следећим аргументима:

1. Западна Црква је сачувала апостолско пријемство у својим рукоположењима.

2. Православна Црква прихвата крштење Римске Цркве, јер не крштава поново покајане паписте који јој прилазе. То значи, кажу они, да наша Црква признаје Свете Тајне Папске Цркве и њено рукоположење.

3. Не постоји, кажу они, јасна одлука православног Сабора којим се Западна Црква карактерише као јеретичка и због тога страна Једној Светој Саборној и Апостолској Цркви Христовој.

4. У старијим званичним документима која су упућивана папама од стране патријарха, Западна Црква се назива „Црквом”, а то значи да су у ствари ови патријарси признавали да је она у Цркви.

Да видимо колико су исправне њихове тврђње, и какав је у ствари став Православне Цркве по овом питању, да би неодговорна мишљења, која у последње време круже, могла да престану.

Може ли бити да су паписти заиста сачували апостолско пријемство у њиховим рукоположењима?

Када говоримо о апостолском пријемству, није довољно да докажемо да постоји непрекинут ланац рукоположења који допире до апостола. Христова Црква не зависи од слова закона, нити од механичког чина полагања руку. Ако они, који су рукоположени, нису имали истиниту веру, њихово рукоположење је неважеће и даље се не може говорити нити о свештенству, нити о апостолском пријемству. Полагање руку на оне који постају свештеници од стране првог епископа, преноси благодат Светога Духа. Да ли Свети Дух обитава тамо где је лаж? Где је јерес?

Ево шта Св. Василије Велики каже: „Никада не бих убрајао међу праве свештенике онога који је рукоположен од профаних руку јеретика и који је постављен да чува стадо од Православне Вере!”

68. правило Светих Апостола говори: „Ако неки епископ, презвитер или ђакон прими друго рукоположење од некога, нека оба, он и онај који га је рукоположио буду свргнути; осим наравно, ако се успостави да је он био рукоположен од јеретика. Јер они који су били или крштени или рукоположени од њих, не могу бити ни верни ни свештеници!” Само ако је неко био рукоположен од јеретика, канони дозвољавају друго рукоположење, јер рукоположење јеретика, у ствари као да се никада није ни дододило.

Какву вредност онда има само ритуално Апостолско пријемство код оних, од којих је Дух Свети одстуpio?

Други аргуменат којим хоће да докажу да је папство истинита Црква се увек наводи од стране паписта као највећи доказ њихове теорије. „Пошто наша Црква”, кажу они, „не крштава поново паписте који желе да постану Православни, то значи да је њихово крштење, а такође и свештенство и друге Свете Тајне важеће и стварне!”

Колико велика плиткост се показује у овом закључку! Ако је овакво размишљање правилно, онда би морали да прихватимо да ни Аријевци ни Македонијевци нису били јеретици, јер је Црква за неко време признавала и њихово крштење такође. Али, далеко било од оваквог светогрђа. Крштење јеретика и шизматика није крштење. Служи као крштење само док га касније, Црква по економији не оснажи. „Један Господ, једна Вера и једно крштење”, учи Ап. Павле. (Еф. 4,5) Картагински Сабор, који је потврђен од Шестог васељенског сабора, објашњава: „Јер, ако је Васељенска Црква једна и истинито крштење једно, како може јеретичко и

шизматичко крштење бити истинито у време када нису у Васељенској Цркви него су отсечени јересју? Ако је крштење јеретика и шизматика право и крштење Православне Васељенске Цркве такође право, онда нема једног крштења као што Павле каже, него два, што је потпуно бесмислено!"

Такође, Св. Василије Велики у својим канонима не прихвата крштење шизматика: „Ипак, чинило се да је најбоље, старим управитељима - онима, мислим, који су сачињавали страну Кипријанову и нашег Фирмилијана - да их сврстају све под једну главу, укључујући Катаре и Енкратите и Акваријане и Апотактите; јер је почетак расцепа, заиста, имао свој узрок у шизми; у сваком случају, они који су се отцепили од Цркве нису више имали благодат Светога Духа на себи јер је Његово руковођење престало када је континуитет нарушен. Јер, иако су први који се отцепише били рукоположени од Отца и полагањем њихових руку они добише дар Духа, ипак, пошто су отпали, постали су обични људи и нису имали власт да крштавају ни да рукополажу, нити су могли пренети благодат Светога Духа на друге пошто су је они сами изгубили. Стога су наредили да се они који су крштени од њих сматрају за крштење од обичних људи и да, када они долазе да ступе у Цркву, треба да буду очишћени истинитим кршењем Цркве!" (1. канон Св. Василија) Даље, у истом тексту Св. Василија, Отачка мисао се показује још јасније, јер они утврђују да је крштење не само јеретика, већ и шизматика, неважеће - то јест, без благодати и освећења. Ипак, из разлога економије, они дозвољавају да буде потврђено по пријему шизматика у Цркву. Стога Свети Василије пише: „Међутим, као што се показало разумним некима од ових, у пределима Азије, да њихово (шизматичко) крштење буде прихваћено као економија за многе, нека дакле, буде прихваћено!"

Из овога је јасно и очигледно да Оци сматрају крштење јеретика и шизматика непостојећим. Када они под одређеним условима одлуче да га не понављају, они, наравно, не мењају мишљење. Они чине дело економије у коме спољашње и празно крштење шизматика и јеретика добија, по његовом уласку у Цркву, садржај: освећујућу силу и благодат коју он, човек који је до тада био ван Цркве, није никада примио.

Ако онда, Св. Василије Велики каже овако за шизматике, „оне који су због еклесијастичких узрока и поправљивих чињеница изазвали свађе међу собом" - како их он описује, нека свако

размисли колико више ово важи за јеретике, „који су отпали потпуно и постали туђи само Вери" (1. канон Св. Василија), а нарочито за оне јеретике који нису оптерећени само једном јереси, већ мноштвом стравичних и неименованих јереси, као паписти.

Свети Јован Златоуст такође каже: „Нека те јеретички системи не преваре, о слушаоче, јер они имају крштење али не и просвећење; и тако су они крштени по телу, али по души, они су непросвећени" (Омилија на „У почетку беше Реч"). И Свети Лав: „Ни један јеретик не даје освећење кроз Тајне" (Посланица Никити). И Свети Амвросије: „Крштење непобожних не освећује" (О катихуменима).

Али, неко још може да се пита: - Ако је тачно да јеретици немају крштење, онда, зашто је Црква на Другом и Шестом васељенском сабору прихватила крштење извесних јеретика, као Аријеваца и Македонијеваца?

Ево како Свети Никодим Агиорит одговара на ово питање: „Да би смо имали лако разумљиво решење ове сложености, потребно је знати унапред да се Црква придржава два начина управљања и поправљања. Један се зове 'тачност' (акривија), а други економија и 'снисходљивост' (икономија и синкатастависис). Са овим Руковође (економи) Духа руководе спасењем душа, час једним, час другим начином. Тако су Свети Апостоли у раније поменутим канонима, и сви Светитељи које смо навели користили 'тачност', због чега су потпуно одбацили крштење јеретика, док са друге стране два Васељенска сабора су применили економију и прихватили крштење Аријеваца и Македонијеваца и других, али су одбили на признају крштење Евномијеваца и неких других... ови јеретици, чије крштење су признали, такође су исправно користили облик и средства крштења православне Цркве и били су спремни да се крсте према условима Васељенске Цркве. Они јеретици, са друге стране, чије крштење су одбили да признају, су искварили чин крштења и фалсификовали обред, или пак начин обављања, или (по латинској терминологији) спецификације, и исто се може рећи и за 'призывања' на крштењу, или средства, трикратно погружавање, што се односи и на Римокатолике и Протестанте!" (Друга примедба на 46. канон из „85 Апостолских канона")

Морамо добро разумети да када Црква из разлога економије приhvati kрштење јеретика и шизматика, то не значи да она признаје да је њихово крштење исправно од почетка. Она само

скреће пажњу на то да облик крштења не мора бити поновљен у колико је обављен као и у Православном чину. Овај облик (троструко погружавање у име Свете Троице, и т.д.) не освећује јеретика, осим онда, када се он покајањем прима у Православну Цркву миропомазањем. Тада, и само тада се освећујућом благодаћу у Цркви, даје вредност форми крштења коју је човек некада примио и која је до тада била мртва форма.

Видимо, стога, да иако наша Црква повремено прихвата покајане паписте а да их не крштава поново, ова пракса уопште не значи да она прихвата свештенство папске цркве и њене Тајне као праве Цркве. Знамо савршено добро, а и сви Латини признају, да је наша Црква увек у почетку крштавала покајане паписте. Имамо све-
доочанство папског латеранског концила у Риму, из 1215. године, да Источни никада не би обављали литургију тамо где је Западњак раније литургисао, док најпре не освете воду на том месту ради очишћења, и такође, да су они крштавали оне који долазе у Православну цркву као да никада нису крштени. Зато, ако је Црква крштавала паписте који су имали много мање јереси онда, колико више то треба да чини сада када су Латини надодавали грешку на грешку? „Због тога”, пише Св. Никодим Агиорит, „према све-
доочанству ових истих непријатеља (Латина) Источњаци су их крштавали, а касније, ради велике економије, они су употребили метод миропомазања... Када је потреба за снисходљивошћу (економијом) престала, тачност и Апостолски канони морају заузети своје место!”

„Крштење Латина”, пише Св. Никодим, „је погрешно називано крштењем, и стога није прихватљиво нити са разлога тачности, нити снисходљивости. Није прихватљиво са становишта тачности, зато што су они јеретици!” Даље он објашњава да ни из разлога снисходљивости није дозвољено прихватити га, јер Латини нису сачували чак ни облик крштења исправним, јер, „они не врше три погружавања у воду по апостолској традицији. Стога су Латини некрштени”, закључује светитељ. Затим, као да живи у наше време, он додаје: „Знам шта непозвани бранитељи Латинског псеудокрштења говоре. Они кажу да је наша Црква имала обичај да прихвата обраћене Латине миропомазањем, и у вези тога се могу наћи и нека објашњења у којима су наведени услови под којима их ми прихватамо. На ово ми једноставно и правилно одговарамо: Довољно је ако ви признајете да их је Црква примала миропомазањем.

Значи да су јеретици. Јер, због чега миропомазање, ако нису јеретици? Непоручени (или поручени) браниоци Латинске обмане, каже светитељ, разумеју да чим је Црква уобичајила да прихвата Латине без покрштавања, ово значи да их не сматра јеретицима и потпуно странима Цркви. Али, одговара светитељ, коме Црква даје миропомазање? зар она не миропомазује оне који немају Светога Духа? Зар миропомазање није „Печат дара Духа Светога”? Стога, да ли би она икада миропомазивала да није сматрала да им недостаје Свети Дух, то јест, да су страни Цркви? Чињеници да их миропомазује јесте најочигледнији доказ да их сматра јеретицима. Осим тога, миропомазање, тај дар Духа Светога, је то што чини дејствујућим раније мртво латинско крштење, које Црква једино снисходљивошћу дозвољава да се не понови.*

* Овде треба приметити да је примена принципа снисходљивости приликом примања неправославних само миропомазањем, без поновног крштења, била само онде, где је у јеретичком крштењу сачуван чин трикратног погружавања у име Свете Троице, без обзира да ли га је обавио свештеник или не - јер се ни свештенство ни крштење не признају ван Цркве. Ако је чин крштења ког јеретика спичан пра-вославном чину, онда Црква снисходљивошћу може да му да садржај кроз миропомазање. Тако, за Цркву крштење које је обавио Папа и оно које је обавио баптистички министар имају исти статус, јер ни један од њих немају пуноважно свештенство. Може се слободно рећи да протестантско крштење извршено тро-структурим погружавањем у воду, може пре бити освећено од стране Цркве, снисходљивошћу, него кропљење латина. Очигледно је да је данашња пракса у неким местима примања Латина само кроз миропомазање, каснијег порекла и стоји у супротности са Апостолским и Саборским канонима, као и расположењем Отаца по питању употребе снисходљивости. Црква Константинопоља се до скоро модерних времена чврсто држала праксе крштавања покајаних Латина када их је при-мала. Једна од оптужби кардинала Хумберта упућених Православнима 1054. године је била да „као Аријевци, они поново крштавају крштене у име Свете Троице, посебно Латине“. Велики каноничар, Теодор Валсамон, 1193.г. је био мишљења да сви који нису били крштени погружавањем треба да буду поново крштени, укључу-јући Латине, 1215.г. исте оптужбе су упућене Православнима као и 1054. од стране Четвртог латерансоконцила. Првом половином четрнаестог века, велики Матија Властар изражава исто мишљење као и Валсамон - да крштење без трикратног погружавања није крштење, 1450. год. византијски теолог Јосиф Брејниос каже за Латине да су некрштени. Патријарх Јеремија Други (1595.) је био истог мишљења, као и Јеремија Трећи који је 1718. писао руском цару Петру Великом да се Латини не могу примати само миропомазањем. Руска црква је већ била потврдила овај став Цркве на Московском синоду 1620.г. у време патријарха Филарета. Али, 1666. на Московскому синоду који је укључивао Староверце и патријарха Никона, одлука је промењена, стога је Јеремија Трећи од Константинопоља и писао Петру Великом 1718.

1756. године, за време Кирила Петог, саборски је био објављен Томос источних патријарха, по коме Латини треба да се примају као некрштени, кроз крштење. Молба неких Латина из Галате 1750. год. да буду примљени у Православље, је била разлог за овај саборски Томос. 1786. је био објављен декрет

„Да су Латини јеретици”, наставља св. Никодим „није потребно даље доказивати. Сама чињеница да смо ми осећали толико велику одбојност према њима кроз векове, је чист доказ да смо их се гнушали као јеретика, то јест, исто као и Аријеваца или Савелијанаца, или Духобораца Македонијеваца. Ако би, међутим, неко хтео да се увери у њихову јеретичност их књига, може наћи о томе потврду у делима најсветијег патријарха Јерусалимског Господина Доситеја, под насловом „Папски бич”, заједно са његовим мудрим оповргавањима. Осим тога, може се добити довољно обавештења из књижице мудрог Минија под насловом „Камен стопилицања”. Довољно је речено о њима и од св. Марка Ефеског у Фиренци (на 25. Сабору), који је храбро рекао: „Ми смо одсекли Латине од нас, ни из једног другог разлога него што, не само да су шизматици, него такође и јеретици. Из овог разлога, потпуно је неправилно ујединити се са њима!” И Силвестер, велики Еклесијарх, је ракао: „Разлике код Латина су јерес, и таквима су их сматрали и они пре нас (одељак 9, глава 5.). Стога, пошто је одавно установљено да су Латини јеретици, следећи закључак је да су некрштени, по св. Василију Великом, раније цитираном, и по светитељима који су му претходили, Кипријану и Фирмилијану. Јер, пошто су постали обични људи као резултат тога што су отсечени од Православне Цркве, они више немају Светог Духа којим православни свештеници обављају Свете Тајне!”

Видели смо, тако, да су се по мишљењу Отаца јеретици и шизматици повукли од животворне и просвећујуће благодати Светог Духа, и да то што многи називају „Црква” у стварности није ништа друго него мртво тело које иако је сачувало спољне одлике Цркве, изгубило је живот. Било би глупо и хулитељски сматрати да

канона Патријарха Прокопија упућен епископу Рашке (Расције) Герману, да прими бившег унијату Нарциса кроз „једни, истинито крштење Православне Цркве”. 1803. патријарх Калиник објављује други декрет канона којим се потврђује онај из 1786. 1844. два латинска свештеника са својим парохијама су молила да буду примљени у Цркву Константинопоља. Саборна одлука, у време Германа Четвртог, је била да снисходљивост не може бити примењена. Тако су сви били примљени крштењем, укључујући и два свештеника, који су потом били рукоположени, 1875. је саборски објављено да се снисходљивошћу дозволи примање Латина само миропомазањем. Три године касније, 1878. ово је опет саборски опозвано.

Треба приметити да снисходљење никада не може да заузме место канона. Канонска тачност увек стоји на првом месту и њој се враћа увек након што се привремено сматрало од стране Цркве мудрим да употреби снисходљивост. До данас, на Светој Гори и у другим деловима Грчке, Латини се крштавају када се примају у Цркву.

паписти, који су одговорни за најгору шизму коју је историја Цркве икада знала, као и за читав систем јереси, имају важеће Тајне и свештенство. Чињеница да их Православна Црква у новије време, када се покају и врате њој, не крштава поново, не значи, као што смо видели, признавање Тајни папске „цркве” и њеног свештенства, већ испоручивање живота и благодати мртвом облику који би заувек остао празан друштвени обред да се дотична особа није покајала и била прихваћена од истините Цркве Христове.

Има ли потребе да још доказујемо да папство није ништа друго него огромна организација јеретика без истине, без Тајни, без Божанске благодати; да није Црква већ светска организација са маском религије и да је као и друге јереси потпуно страна Цркви Христовој? Али, с помоћу Божијом, наставићемо и одговорити и на друге тврдње непозваних бранилаца Латинске обмане.

Латинофили истичу и друге две тврдње да би доказали да папство није престало да буде права Црква. Најпре, они кажу да како Православље никада није сазвало сабор на коме би екскомуницирали паписте, ми немамо права да их сматрамо отсеченима од Цркве. Друго, они тврде да како у званичној преписци са Римом разни патријарси називају папство Западном или латинском Црквом, или Црквом Рима, морамо закључити да су ови патријарси сматрали Латинску јерес стварном црквом.

Заиста, зачуђујуће је добровољно слепило ових људи! Шта се заиста догодило 1054.? Истина је да Православље није екскомуницирало папство. Међутим, охоло папство је екскомуницирало Православље. Шта више папофили хоће? Какав би други званични акт требало да буде јачи од овога? Шта друго може да отвори ширијаз између папизма и Цркве? Латини су одгурнули Цркву, али су се сами одгурнули. Театрална сцена папских легата у цркви Свете Софије је била озваничење, потврда отступања Латина од Цркве Христове. Да ли је неки други званични чин неопходан? Нико није избацио Јуду из броја дванаесторице. Он је сам напустио. Нико га није екскомуницирао. Он је сам себе екскомуницирао.

Православна Црква, кажу папофили, никада није сазвала сабор да одлучи да ли су Латини искључени из Цркве. Каква бесмислица! Који је православац икада сумњао да је папство искључено из цркве? Ко је год сумњао није био православан. Јер, након званичног чина Латинске Цркве, постоје само две могућности: или је папство заиста Црква Христова, у ком случају су

православни у ствари „кривославни” и шизматици; или је Православље истинита Црква, а Латини јеретици и шизматици, отсечени од цркве. Каква средина или компромис је могућа? Црква је једна. Због тога је један од ова два престао да буде Црква. Сваки хришћанин може само да испита своју савест и да одлучи. Ко год остаје православан аутоматски одбације папство.

Сабори су се састајали када су се појављивале размирице по одређеним питањима. Међутим, у целокупној историји Православне Цркве од расцепа на овамо, никада није настала дискусија или подела мишљења у вези папизма. Чак су и учесници лажног Флорентинског сабора били свесни да су чинили издајство. Латинске мисе су сматране не само празнима и без садражја, него чак и профанација - баш као и магични обреди; стога, као што смо видели, када је православни требао да врши литургију тамо где се пре тога одржавала латинска миса, он је најпре вршио обред освећења да би очистио место. Тада ни један Латин није био примљен у Цркву без поновног крштења. Ко је икада протествовао због тога у Православној Цркви? Зашто би протествовао? Било је оштећено да папство није Црква. Како би се онда нашла потреба за сазивање сабора? О чему би онда сабор дискутовао? О нечему о чему је већ одлучено постојећим условима? О нечему у шта ни један православни није, нити је могао заиста да сумња. Латини су страни Православној Цркви, страни њеним осећањима, њеном менталитету, догмама, религиозном животу. Како су онда могли да их сматрају Црквом? То би била полазна тачка за тврђу да Црква није једна као што се исповеда у Симболу вере, него су две!

Иако ни један сабор није сазван да расправља да ли је или не папство Црква, ипак су многи сабори сазвани због стања које је повремено стварало папство међу православнима. У званичним документима и одлукама ових сабора свако добронамеран може да види јасно шта је Православље веровало у вези папства. Ова документа постављају ствари на своје место тако јасно да нема места за сумњу чак ни код најневернијих.

У ограниченом простору овог поглавља, само један званични документ је довољан да потпуно покаже читаоцу шта је Православна Црква званично објавила у вези папства.

1583. године римски Папа Григорија Тринаести, који је променио јулијански календар, у више наврата је вршио притисак на цариградског Патријарха Јеремију Другог, званог Славни, да га

следи у календарским иновацијама. Патријарх је више пута одбијао у својим писмима, док најзад, исте године није сазвао сабор у Цариграду, на коме су поред њега били присутни Александријски Патријарх Силвестер, Јерусалимски Софоније и многи други епископи. Овај сабор је издао „Сигилион” који је послан свим помесним Православним црквама. У њему се набрајају основне јереси папства и анатемишу се (т.ј. објављује да су ван Цркве) сви они који их исповедају. Ево целог текста „Сигилиона”:

Свакој истинској деци Свете, саборне и Апостолске Цркве Христове од Истока, у Триговисту и свим местима: милост мир и благодат од Свемогућег Бога!

Не мала забринутост је обузела древну барку када је бацана буром и ношена таласима. И да се Господ Бог није опоменуо Ноја и својом благом вољом умирио воду, не би било наде на спасење у њој. Слично се дододило и са новом барком, нашом Црквом. Јеретици су подигли беспоштедни рат противу нас и ми смо сматрали за добро да оставимо овај томос противу њих тако да уз помоћ онога што је написано у њему можете сигурније бранити ваше Православље. Да овај докуменат не би био тежак простијим људима, одлучили смо да изнесемо читав предмет пред вас у једноставном облику, као што следи:

Из старог Рима су дошли извесне особе које су тамо научиле да мисле као Латини; и лоше је то, што будући Византинци (т.ј. Грци), рођени и одрасли у нашим крајевима, они не само што су променили своју веру, него се још и боре противу православних и истинских догми Источне Цркве коју је сам Христос и божански Апостоли и Свети Сабори предали нама. Изопштивши ове, дакле, као покварене чланове, ми наређујемо:

1. Ко год не исповеда срцем и устима да је дете источне Цркве, крштено по православном обреду, и да Свети Дух исходи само од Оца у Кому има своје суштинско биће, као што Христос говори у Јеванђељу, иако исходи од Оца и од Сина у времену, нека такав буде изван наше Цркве и нека је анатемисан.

2. Ко год не исповеда да у Тајни Причешћа верни треба да имају заједницу у оба, Часном Телу и Крви, него говори да је доволно да прими само Тело, јер је Крв такође тамо, иако је Христос говорио и давао свако од ових посебно, а они га се не држе, нека такав буде анатемисан.

3. Ко год каже да је наш Господ Исус Христос на Тајној вечери употребио бесквасни хлеб, као Јевреји, а не квасни, нека буде далеко од нас, и под анатемом, као и неко ко мисли као Јеврејин, и као неко ко уводи учење Аполинарија и Јермена у нашу Цркву, и због тога нека је анатемисан и по други пут.

4. Ко год говори да када наш Христос и Бог дође да суди, Он неће судити душама заједно са телом, него долази да одлучи само о телу, нека му буде анатема.

5. Ко год каже да када хришћани умиру, душе оних који су се покајали у овом животу али нису испаштаје, иду у Чистилиште - које је грчки мит - где их ватра и муке очишћавају, и мисле да нема вечних мука, као што је мислио и Ориген, и овиме проузрокују слободу грешака, нека такав има анатему.

6. Ко год каже да је Папа глава Цркве, а не Христос, и да он има власт примати у Рај својим писмима, и да може оправдати онолико грешака колико може да учини неко ко за новац прими од њега индулгенцију, нека такав има анатему.

7. Ко год не прати црквене обичаје проглашене од стране седам Васељенских сабора, и Свету Пасху и календар које су они добро установили за нас да их пратимо, него жели да прати новоизмишљену Пасхалију и нови календар безбожних, папиних астронома; и противећи се жели да одбаци и уништи учење и обичаје Цркве, које смо примили од наших Отаца, нека свако такав има анатему и нека буде изван Цркве и ван Сабора Верних.

8. Ми позивамо све побожне Православне хришћане: останите у ономе у чему сте научени, у чему сте рођени и одрасли, и када време и прилике захтевају, пролијте и само своју крв да би сачували Вери коју су нам наши Оци предали и своје исповедање. Чувајте се оваквих људи и водите рачуна, да би вам Господ наш Исус Христот помогао. Нека благослов нашег смирења буде са свима вами. Амин!

Године 1583. од рођења Богочовека, индикта 12. новембра 20.

*ЈЕРЕМИЈА Константинопољски
СИЛВЕСТАР Александријски
СОФРОНИЈЕ Јерусалимски
(и остали епископи присути на сабору)*

Овај Сигилион је пронађен у рукописном кодексу бр. 772 у манастиру Светог Пантелејмона на Светој Гори, и у рукописном кодексу бр. 285 ћелије „Акатистне молитве“ Светог скита Кафса-каљиве на Светој Гори. Први пут је штампан 1881. у билтену бр. 12, „Румунска православна црква“ у Букурешту, од стране руског архијерарха Порфирија Успенског који га је преписао из рукописног кодекса Велике библиотеке манастира на Синајској Гори.

Да ли је јаснија од ове, или речитија осуда папизма потребна? Сигурно не! Али ипак, модерни „хришћани“ и „теолози“ ће је у себи презрети, као што су презрели многе друге отачке изјаве.

Из свега овог што је до сада написано природно произилази одговор на четври аргумент папофила. Заиста, у многим званичним документима Папство се назива Латинска или Западна црква (иако је очигледан покушај писаца ових докумената да чешће употребљавају изразе „Западњаци“, „Латини“, „Запад“ и т.д.). Неопростива је површиност приписивати догматски садражј оваквим изразима, који су потребни за комуницирање међу људима, јер су оваква имена превагнула кроз историју, и нису укинута између осталог и због разлога учтивости. Догађало се да су чак и највећи борци противу папизма много пута употребљавали израз „Западна“ или „Латинска“ црква, иако је добро познато да је они никада нису признавали за Цркву.

Али, ако би и упркос свему коначно прихватили да, када се јерес званично назива црквом то собом носи и догматско признање да у њој обитава благодат и освећујућа сила Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве, онда би свакако морали да прихватимо да је и такозвана Протестантска црква Црква, чим се тако назива званично. Исто би важило и за Адвентистичку цркву, Пентехосталну цркву, и т. д. Али, ако сви јеретици сачињавају Цркву Христову, чemu онда све борбе за Православље? Онда су сви Оци, Мученици и Исповедници били најбеднији од свих људи! Најгори од свих би били они монаси са Свете Горе, у време владавине Михајла и Јована Палеолога, од којих су двадесетшесторица живи спаљени (у светом манастиру Зографу), неки су посечени (Карејски скит), други удављени у мору (у светим манастирима Ватопеду и Иvironу), неки обешени на Брду Вешала, а други заробљени и померли као робови од малтретирања, једино због тога што нису хтели да прихвате унију са Латинима коју је император Михајло Палеолог наредио заједно са достојним претком Атинагоре, Патријархом Бекосом.

Заиста, за модерне „православне теологе“ ови мученици за Вери нису ништа друго него јадни и сажаљења достојни, фанатични, ускогруди и назадни људи, који нису искусили драж и смисао љубави наше „браће“ јеретика; људи који су живели у „Мраку прошлости“, из које другови и сапунитици „кардинала из Фанара“ (грчки део Константинопоља) покушавају да нас изведу.

Нека им буде. Хришћани су увек „Јеврејима били камен спотицања, а Грцима лудост” Ово је њихов знак рапознавања и такви ће остати до краја: прогоњени и исмевани од света. Свет није ништа друго него маскарада у којој свако игра улогу покривеног лица. Многи играју добре хришћане, неки свештенике, епископе, патријархе, други су теолози или проповедници. Све њих свет трпи са великим лакоћом, јер они глуме, јер су и они маскирани. Тешко онеме ко се не маскира него је у стварности хришћанин, а посебно онеме ко почне да назива сваког његовим правим именом.

НЕКОЛИКО СВЕТИХ КАНОНА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ПРЕТХОДНИ ОДЕЉАК:

10. канон Св. Апостола

Ако се неко моли, макар и у приватној кући, са собом која је екскомуницирана, нека такође буде екскомунициран.

11. канон Св. Апостола

Ако се неки клирик придружи молитви свргнутог клирика, ако је био свештено лице нека се и он уклони са положаја.

45. канон Св. Апостола

Нека епископ, презвитер или ђакон, који се само молио са јеретицима, буде свргнут; а ако им је дозволио да врше неку званичну службу, нека се одлучи од Цркве.

46. канон Св. Апостола

Наређујемо да епископ или презвитер, који је прихватио крштење или жртву јеретика, буде свргнут, јер какву заједницу има Христос са Велијаром, или какав део има верник са неверником.

47. канон св. Апостола

Епископ или презвитер, који поново крсти некога ко је био правилно крштен или не крсти онога ко је био заражен непобожношћу, нека буде свргнут као неко ко презире Крст Господњи и не прави разлику међу истинитим свештенством и лажним.

65. канон Св. Апостола

Ако свештено лице или мирјанин уђе у јеврејску синагогу или међу јеретике да се моли, нека први буде свргнут а други екскомунициран.

68. канон Св. Апостола

Ако неки епископ, презвитер или ђакон прими од некога друго рукоположење, нека оба, онај који рукополаже и онај који се рукоположио, буду свргнути, осим ако се докаже да је прво рукоположење било од јеретика; јер они који су од њих рукоположени не могу бити ни верни а ни свештенослужитељи.

Канон 1. Картаџенског Јомесног сабора

Благослов јеретика је преклетство.

Канон 34. Лаодикијског Јомесног сабора

Ко год поштује јеретичког лажног мученика, нека буде анатема.

Канони 37; 38; 39; Лаодикијског Јомесног сабора

Немој славити празнике са Јеврејима или јеретицима, нити примати празничне поклоне од њих.

Канон 84. Шеснаестог васељенског сабора

Следујући канонима установљеним од Отада ми наређујемо да ко год не зна или не може да докаже документима да је крштен, мора без икаквог оклеваша да се хрсти.

Томос

Свеће Цркве Христове,
која држи свећо крштење дано од Бога
и осуђује разна крштења вршена од јеретика*

Од многих средстава кроз која се ми спасавамо, спојених узведећим степенима у једно, и повезаних истим циљем, прво је свето крштење предано од Бога светим Апостолима. Оно је такво, да без

* Овај Томос се налази у интересантној књизи под насловом *Ραντιόν Σπίλη – τεφσιος* (Побијање кропљења), штампаној у другом издању у Лайпцигу 1758. на три језика - грчком, латинском и италијанском. Прво издање је изашло неколико година раније на грчком у Константинопољу, под светим Патријархом Кирилом Петим, који је провео последњих четрнаест година свога живота као отшелник у скиту Св. Ане на Светој Гори. На рају другог издања је додатак на грчком о побијању латински јереси, од „најсветијег Оца Марка, Архиепископа Ефеског, новог богослова”, и сличан трактат на грчком од Никите Визаниоса, „Философ и учитељ”. Ово ретко издање броји 248 страна. За оне који су заинтересовани, фотокопије се могу набавити из манастира Светог Преображења, Бостон, по цени од \$15.00 (петнаест долара).

њега сва друга немају дејство (јер, ако се неко не роди водом и Духом, каже Он, не може ући у Царство Небеско). Било је потребно и заиста неопходно да се установи рођење различито од првог рођења које доводи човека у овај смртни живот, тајанственији начин - који нити почиње нити се завршава у покварености - кроз који би нама било могуће да следимо извршиоца нашег спасења, Исуса Христа. Јер вода и христионица постају мајчина утроба, и оно што је од ње рођено постаје њеним дететом, као што Златоусти говори. И Дух који се узидже над водом врши дејство Бога који обликује заметак. И као што се Господ, након полагања у гроб, после три дана вратио у живот, тако и верни, покривени водом уместо земљом, оличавају на себи троструким погружењем благодат тридневног васкрсења. Свесвети Дух, осењујући воду, освећује је да би тело било просвећено видљивом водом и да би душа могла да прими освећење од невидљивог Духа. Јер, као што вода у котлу прима топлоту ватре, тако се и вода у христионици енергијом Духа претвара у божанску силу која очишћава и удостојава усновљења оне који се овако крштавају. Али, они који се крштавају на другачији начин, уместо да примају очишћење и усновљење, показују се нечисти и синови tame.

Ево већ три године се поставља питање могућности примања јеретика који приступају нама, т. ј. њиховог крштења које се врши супротно Предању светих Апостола и божанских Отаца, и супротно обичају и пропису Саборне и Апостолске Цркве. Божијом милошћу однеговани у Православној Цркви и држећи се канона светих Апостола и божанских Отаца, знајући једино нашу Цркву као једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву, ми прихватамо само њење Тајне и због тога само њено божанско крштење. А, тајне јеретика, које су изум покварених људи, нису вршene онако како је Свети Дух наредио светим Апостолима и као што их Црква Христова до данас врши. Тако, знајући их као стране и туђе целом Апостолском Предању, ми их се гнушамо заједничком одлуком. Стога, оне који долазе к нама, ми примамо као обесвећене и некрштене, следећи заповести нашег Господа Исуса Христа који је рекао ученицима: „Крстите у име Оца и Сина и Светог Духа”, и светих и божанских Апостола који наређују да се они који приступају крсте са три погружења и појављења (из воде), и да свако погружење буде праћено призывањем имена Свете Троице. Такође, следећи светом и равнопостолном Дионисију, који каже: „Онај који долази међу нас, пошто свуче сву одећу, погружава се три пута

у христионицу у којој је вода и освећено уље, призывајући троструке ипостаси Божанске Благословености, и одмах се крштени запечаћује Боготворним миром, и стога показује се учесником у тајанственом чуну Евхаристије!” Следећи такође Другом и Петошестом Васељенском Сабору који наређују да они који нису крштени троструким погружењем и појављењем из воде, или при сваком појављењу није једино од Божанских Ипостаси, већ су крштени другачије, имају се сматрати некрштенима када приступају Православљу.

Ми, стога, следујући овим светим и божанским правилима, држимо да крштења јеретика, како они нису у сагласности и страни су божанским апостолским уредбама, будући бескорисна вода, као што свети Амвросије и Велики Атанасије кажу, која не дају освећење онима који их примају и немају уопште користи у очишћењу грехова, имају се одбацити и избегавати са гнушењем. Оне, који приступају у Православну Вери из лажног крштења, ми примамо као некрштене и без опасности их крштавамо, по апостолским и саборским канонима на којима је Света, Саборна и Апостолска Црква, заједничка мајка нас свих, чврсто изграђена.

Овим нашим заједничким решењем и одлуком ми запечаћујемо овај наш Томос који је у сагласности са апостолским и саборским одлукама, потврђујући га нашим потписима.*

У години спасења 1756.

КИРИЛО, Божијом милошћу архијериског Константинојаља (Новоћа Рима) и васељенски патријарх.

МАТЕЈ, Божијом милошћу патија и патријарх великоћа града Александрије и судија васељене

ПАРТЕНИЈЕ, Божијом милошћу патријарх свештог града Јерусалима и целе Палестине

* Патријарх Антиохијски, Силвестер, није био присутан на сабору, али се такође слагао са одлукама изразивши своје одобравање.

Многи истакнути људи из црквеног живота су били консултовани и сагласно мишљење свих је било да се треба строго држати канона, који признају једино православно крштење као исправно.

ПРОГЛАС *

*Свете Горе Атоса
и обожном православном грчком народу
и целој Православној Цркви*

Доле потписани Оци Свете Горе, игумани, свештеномонаси и монаси, сазнавши за недавне сплетке и завере противу наше беспрекорне Православне Вере од стране папског устанка и про-унијатских дела и речи Васељенског патријарха и његових сарадника, објављују велегласно да ми одбацијемо ове унијатске тежње и склоности, и остајемо чврсти и непоколебани у нашој Православној Вери, следујући у свему ономе што су божански Пророци пророковали, Бого-објављујући Апостоли, скуп Богоносних Отаца, седам светих Васељенских сабора и других помесних, учинили, имајући за Главу Крајеугаони Камен, Христа нашег Бога, и уопште држимо се свега што наша Православна Вера учи, било словом или својим Светим Предањем, одбацијући „јединство“ или „Сједињење“ које про-унијати пропагирају у последње време.

Ако Римокатолици и други јеретици желе да се врате Православљу, слободни су да дођу и траже милост од Бога, пригрливиши у потпуности догме и Предање наше беспрекорне Православне Вере. Ни на који начин није целисходно да ми православни трчимо ка њима на рачун Истине. Ми позивамо Васељенског Патријарха да престане са својом про-унијатском делатношћу, јер, ако остане упоран, ми ћемо се њега одрећи. Објављујемо унапред да ћемо до свога последњег даха исповедати Православље, чак и пролити своју крв ако прилика захтева, подражавајући наше вечне успомене претходнике и узвикујући са блаженим Јосифом Брјениосом: ‘Никада те нећемо одбацити, вољено Православље! Никада вас нећемо изневе-

* Овај Проглас Свете Горе Атоске је састављен одмах по сусрету Патријарха Атинагоре са Папом, и његове молитве са њим, у Јерусалиму. Први пут је објављен у „Агиоритки Библиотеки“, мај - јуни 1964. страница 161-164.

У то време, манастир Симонопетра је одмах престао да помиње име Патријархово на литургијама. Од тада су следила многа писма, чланци и апели, писани од стране многих игумана и монаха Патријарху, захтевајући од њега да јасно исповеди Веру и да престане са скандалозним изјавама и акцијама.

Одговор је био уклањање анатеме из 1054. године, децембра 1965. Тако, данас, са изузетком неколицине, сви манастири Свете Горе и сви скитови и испоснице су следили пример Симонопетре и престали да помињу Патријарха Атинагору на литургијама, као онога који је пао под забрану многих канона које је прекршио.

рити, о поштовани Оци! Никада те нећемо напустити, мајко побожности! У теби смо рођени, у теби живимо и у теби ћемо се упокојити. И ако време захтева, умрећемо хиљаду пута за тебе!”

Ми хвалимо Преосвећеног Архиепископа православне цркве у Грчкој и целу православну јерархију Грчке због њиховог чврстог става у Православљу и објављујемо свима да стојимо на њиховој страни.

На Светој Гори, 23. јануара 1964. (стари календар)

Игуман Дионисијајша, архимандрит Гаврило, и браћа у Христују самном.

Игуман светиће киновије Григоријајша, архим. Висарион, и браћа у Христују самном.

Игуман светиће манастира Симонойејре, архим. Харалампије.

Игуман светиће манастира Ксенофонита, архим. Евдоким, и браћа у христују самном.

Епитејрији светиће манастира Иверона, Старац Агапитангел, Проигуман Методије, Старац Гервасије, Атанасије иверонски свештеници, и сва наша браћа у Христују.

Затим следи преко ститину потписа свештенимонаха, отшелника, проигумана, стараца и братије, монаха, житеља испосница, келија, и других манастира на Светој Гори.

ПРОТЕСТ

*Ућућен Патријарху Атинагору,
половодом уклањања анатеме из 1054. године*

Децембар 2/15. 1965.

Ваша Светости,

Наследили смо завештање од светих Отаца да све у Цркви треба да се чини исправно, једногласно и у сагласности са древним Предањем. Ако неко од епископа или чак поглавара неке од аутокефалних цркава учини нешто што није у сагласности са учењем целе Цркве, сваки члан Цркве може да негодује противу тога.

15. канон Првог и Другог Цариградског саобра 861. године, каже да су „достојни похвале и части која им приличи међу

православним хришћанима" они епископи и свештенство, који прекину заједнику чак са својим патријархом ако он јавно исповеда јерес и отворено је учи у цркви. На тај начин, ми сви смо чувари истине наше Цркве која је увек била заштићена бригом да ништа од оштре важности за цркву не може бити предузето без сагласности свију.

Стога, наш став према различитим шизмама, ван граница поједињих помесних аутокефалних цркава, није никада био другачије одређиван, осим заједничком сагласношћу ових цркава.

У почетку, наш расцеп са Римом је био проглашен у Константинопољу, а касније је постао ствар која се тицала целог Православног света. Ни једна од православних цркава, и посебно, високо цењена црква Константинопоља, од које је наша, Руска црква примила ризницу православља, не може да промени ништа у овој ствари без претходне сагласности свију. Шта више, епископи који су сада на положају, не могу доносити одлуке које се тичу Запада, које би биле у супротности са учењем светих Отада који су живели пре нас, посебно, Св. Фотија Цариградског и Св. Марка Ефеског.

У светlostи ових начела, иако најмлађи од поглавара, као глава слободног, самосталног дела Руске цркве, сматрамо својом дужношћу да уложимо наш одлучни протест противу дела које је Ваша Светост учинила у погледу ваше заједничке свечане декларације са Римским папом, која се тицала уклањања осуде искључења коју је донео патријарх Михајло Керуларије, 1054. год.

Чули смо многе изразе збуњености када је Ваша Светост, пред лицем целога света извршила нешто сасвим ново и несвојствено нашим претходницима, а такође и недоследно 10. канону Светих Апостола, на састанку са Римским папом Павлом Шестим у Јерусалиму. Чули смо да су потом многи манастири на Светој Гори Атосу одбили да помињу Ваше име на божијим службама. Допустите да кажемо отворено, збуњеност је била велика. Али, сада Ваша Светост иде још даље када, једино својом одлуком са епископима вашег Синода, ви поништавате одлуку Патријарха Михајла Керуларија, прихваћену од целог православног Истока. На тај начин Ваша Светост поступа супротно ставу прихваћеном од стране целе наше Цркве по питању Римокатолицизма.

Нија била у питању оваква или онаква процена понашања кардинала Хумберта. Није то ствар личног спора између папе и

патријаха која може бити лако зацељена њиховим заједничким хришћанским оправштањем. Не! Суштина проблема је у отступању од Православља које је ухватило корена у Римској цркви током векова, почевши са догмом о непогрешивости папе која је коначно срочена на Првом ватиканском концилу. Декларација Ваше Светости и папе са добрым разлогом признаје да је ваш чин „заједничког праштања“ недовољан да учини крај старим и новијим разликама. Али, више од тога, ваше дело ставља знак једнакости између заблуде и истине. Вековима је Православна Црква са добрым разлогом веровала да се није огрешила ни о једно учење светих Васељенских сабора, док је Римска црква увела известан број иновација у своје догматско учење. Што су више ове иновације увођене, већа подела је настала између Истока и Запада. Отступања у учењима Рима у једанаестом веку нису још увек поседовала заблуде које су додане касније. Стога би поништење међусобне екскомуникације из 1054. године могло да има смисла у оно време, али сада је оно само знак равнодушности по питању најважнијих заблуда, то јест, нових учења, страних старој Цркви, од којих су нека, пошто су била извргнута од стране Св. Марка Ефеског, послужила као разлог због кога је Црква одбила Флорентинску унију.

Изјављујемо чврсто и одлучно:

Никакво јединство са Римском црквом није могуће док она не одбаци своја нова учења; и никаква заједница у молитви не може бити обновљена са њом без одлуке свих цркава, што тешко може бити могуће пре ослобођења Руске цркве која за сада мора да живи у катакомбама. Јерархија, која је сада под патријархом Алексејем, не може да изрази истинити глас Руске цркве јер је под пуном контролом безбожне владе. Поглавари неких других цркава у земљама у којима владају комунисти, такође нису слободни.

У исто време, Ватикан није само религијски центар него и држава, и пошто односи са њима имају такође политичку природу, као што се види из папске посете Уједињеним нацијама, мора се рачунати и на могућност извесног утицаја безбожних ауторитета у пословима Римске цркве. Историја сведочи да преговори са инославним под притиском политичких чинилаца нису донели никад ништа Цркви осим забуне и поделе. Због тога, налазимо за неопходно да изјавимо да се наша руска заграницна црква, а такође сигурно и Руска црква која је сада у катакомбама, неће сложити ни са каквим „дијалозима“ са другим вероисповестима, и унапред

одбацује сваки компромис са њима, налазећи да је јединство са њима могуће једино ако они прихватају Православну Веру, сачувану до данас у Светој, Саборној и Апостолској Цркви. Док се ово не догоди, екскомуникација, објављена од стране Патријарха Михајла Керуларија, остаје пуноважна, и њено поништавање од стране Ваше Светости је незаконито и неважеће дело.

Сигурно, ми се не противимо добрым односима са представницима других конфесија, све док се истина Православља не изневерава. Због тога је наша црква у своје време прихватила позив да пошаље своје посматраче на Други ватикански концил, а такође је слала посматраче на седнице Светског савета цркава да би се на лицу места обавестила о раду ових скупова, без икаквог учешћа у њиховим разматрањима.

Ми ценимо љубазан пријем наших посматрача и проучавамо са интересовањем њихове извештаје који показују да се многе промене уводе у Римокатоличкој цркви. Бићемо захвални Богу ако ове промене послуже њиховом приближавању Православљу. Међутим, ако Рим има да промени многе ствари да би се вратио Апостолској Вери, Православна Црква, која је сачувала Веру бе спрекорну до сада, нема ништа да промени.

Црквене Предање и пример светих Отаца нас уче да Црква не одржава дијалоге са онима који су се отцепили од Православља. Уместо тога, Црква им упућују монолог, позивајући их да се врате у њену заједницу, одбацујући свако несагласно учење.

Истинити дијалог садржава у себи размену мишљења са могућношћу убеђивања учесника да би постигли сагласност. Као што се може видети из Енциклке "Ecclesiam suam", Папа Павле Шести разуме дијалог као план за наше јединство са Римом уз помоћ неке формуле, која би оставила непромењеним учење и посебно догму о положају Папе у Цркви. Међутим, сваки компромис са заблудом је стран историји Православне Цркве и суштини Цркве. Не би могао да донесе склад у вероисповедању, већ само лажно спољашње јединство, слично помирењу у Екуменском покрету Протестантских заједница које се међусобно не слажу.

Нека овакво издајство Православља не дође међу нас.

Ми искрено тражимо од Ваше светости да учини крај забуни, јер пут који сте одлучили да следите, чак и када би вас довео до јединства са Римокатолицима, изазвао би расцеп у Православном свету. Сигурно да би и многи од ваше духовне деце више волели

верност Православљу уместо идеје о погодбеном јединству са инославнима, без њихове потпуне сагласности са нама у истини.

Просећи Ваше молитве, Ваше Светости понизни слуга,

+ Митрополит ФИЛАРЕТ
Председник синода енцикле
Руске заједничке цркве.

ОТВОРЕНО ПИСМО ВАСЕЉЕНСКОМ ПАТРИЈАРХУ

часојица „Св. Три Јерарха“ *

Ваша Светости,

Ево, већ неколико година како тело Православне Цркве, свесно религиозно тело, стоји као забринут посматрач пред опасним по Веру акробацијама првог епископа Православља. Укратко, да би избегли акробације друге врсте, ваше понашање и неких од ваших представника према папи и папизму баца истински православну дечу Цркве у не само неизрециву жалост, већ, такође и у страшно духовно искушење.

Ви водите преписку са папом по сваком црквеном питању као да живимо у петом веку по Христу. Излажете се непријатностима дугог путовања да би сте се срели са њим. Ви размењујете с њим нежне загрљаје и братске пољупце. Називате га „Првим епископом Хришћанства“, а себе другим. Ви објављујете *urbi et orbi* да „никакве разлике не деле две цркве“. Ви се молите са његовим представницима и понашате се према њима готово онако како се понашате према Православним епископима. Ви уклањате давно постављену у средњем веку екскомуникацију која, чак и да је учињена под притиском и као последица моменталних догађаја нечуvene оштрине, ипак представља васељенски, саборни ум беспреконог и богоносног Православља и сачињава чисту примену, иако прилично закас-

* Ово отворено писмо се појавило у грчком религијском часопису „Св. Три Јерарха“, Бр. 1228, децембар 1965., као уводни чланак. Написано је специјално за обај броја од једног од најученијих грчких свештених лица, архимандрита Епифанија Теодоропулоса.

нелу, уредба канонског права Цркве које налаже искључење из богоосноване заједнице неизлечивих и на смрт оболелих оваца - то јест, јеретика и квартитеља Вере.

Ваша Светости:

Које од ових ствари су се додориле? Да ли се папа придружио Православљу или сте ви папству? Ако је прво, објавите да ми сви можемо радносно да славимо и играмо једни са другима. Ако је друго, реците искрено и отворено да би могли да знамо да је заједно са старим и нови Рим пропао и потонуо у јерес. Ако се ништа од овога није додорило, већ оба, и ви и папа остајете сваки у својим оквирима, онда како да објаснимо ваша дела? Како је могуће да јеретички папа буде први епископ Хришћанства а ви други? Када је уопште наша Црква бројала јеретичке епископе са православним епископима? Да ли ви употребљавате језик доктматске и канонске тачности или разорно дипломатско лицемерство? Јесте ли ви епископ или дипломат? И даље, како је могуће да канонске казне Цркве буду уклоњење, када њихов предмет (јерес) не само да наставља да постоји већ се напредујући појачава, постаје већи, и ликује у себи? Чак и да није постојала екскомуникација паписта због њихових брзоплетих промена у Вери, она би требала да буде проглашена данас заједничком сагласношћу свих Православних цркава, у смислу изречених и јасних наредаба светих канона. Како је онда и зашто, с обзиром на постојеће стање, она поништена?

Ваша Светости:

Речено је да чините тако да би стекавши пријатељство светски моћног Ватикана могли да се одупрете турским претњама, сјају и снази постигнутим њиховим савезништвима, и тако били у стању да оснажите силно угрожени и пољуљани трон некада владајућег града. Ако је ово истина, ви сте и преварени и плаћате узалуд. Зар нам Бог није савезник, ваша Светости, да или не? Ако је да, онда ће „један гонитиши шисућу и два ће окренутиши у бећ десетиши шисућа”, онда чак и ако се огромни таласи подигну или морска бура или гњев туристичких дивљака биће за нас мањи од паучине; „онда ће јусиши Јорданска йроџвештиши и обрадоваће се дрвећу и биће радосна” и „хроми ће скакаши као јелен и језик мућавога ће говориши јасно”, онда „разумиши народи и љокоравајши се јер је с нама Бог”. Ако не, онда каквог смисла има „уздаши се у кнезове и синове људске у

којих нема спасења”? Онда, Ваша Светости, речи пророка се односе на нас: „Тешко онима који иду у Мисир за љомоћ, који се ослањају на коње и уздају се у кола што их је много, и у коњанике што их је велико мноштво, а не гледају на свеца Израиљева и не траже Господа. Али је и Он мудар и навући ће зло, и неће Јорећи своје ријечи нега ће уситиши на дом неваљалијех људи и на оне који љомажу онима који чине безакоње. А Мисарци су људи а не Бог и коњи су њихови шијело а не дух, и зато ће Господ махнути руком својом, ће ће љасши љомаћач, љашће и онај коме љомаже, и сви ће заједно Јогинути!” (Ис. 31, 1-3)

Ваша Светости:

Десет хиљада пута је корисније да се историјски трон Константинопоља искорени и пресади на пусто острво морско, или чак потоне у дубине Босфора, него да се и најмање отступи од златног пута Отаца који једногласно валију: „нема места компромису у стварима Православне Вере!” Седам свеђњака из Откровења су се угасила одавно због наших грехова. Седам апостолских цркава, црква које су имале највећу част да приме посланице са неба преко богонађног Видеоца са Патмоса, нестале су са лица земље.*

И тамо где су некада вршиле са страхопоштовањем свете Тадје, сада вероватно сове хучу или „немани играју тамо”. Међутим, невеста Христова није умрла. Црква Божија није несталла. Она наставља своје путовање кроз векове, рањена и крвава као и њен Оснивач, али бесмртна и несавладива, просвећујућа, ширећи топлину и живот и спасавајући душе. Она никада неће умрети, па чак и ако Васељенски престо буде премештен или уништен. Ни један православац се не моли за премештај или уништење Васељенског престола. Сачувай Боже! Али опет, ни један не би жртвовао за њега ни једну јоту из Православне Вере. Борите се за њега свом својом снагом. Не само да имате на то право, од вас се захтева да осигурате ваш трон. Жртвујте за њега било шта: новац, имовину, част, славу, вредне ризнице, ђаконе, свештенике, владике, па чак и Патријарха Атинагору! Једну ствар само задржите, једну ствар сачувавте, једну ствар поштедите и немојте је жртвовати: Православну Веру.

* Ово су апостолске цркве у Ефесу, Смирни, Пергаму, Тијатиру, Сарду, Филаделфији и Јаодикији, које су потпуно уништене приликом разарања Мале Азије 1924. године, када су сви хришћани били прогнани или масакрирани.

Васељенски престо има вредност и сврху само док зрачи напоље, на целу земљу, слатку и незалазну светлост Православља. Светионици су потребни ако, и док год осветљавају пут онима који путују морем, да би избегли гребене. Када њихове светлости нестане они постају стан сова и слепих мишева, и не само да су неупотребиви, него и штетни јер сами постају опасност.

Ваша Светости:

Ви сте већ напредовали дosta далеко. Загазили сте у Рубикон.* Стрпљење хиљада побожних душа, свештенства и мирјана, постепено се исцрпљује. За љубав Господњу, вратите се назад! Немојте одлучити да створите расцепе и поделе у Цркви: Ви покушавате да уједините раздвојено, а једино што ћете успети јесте да раставите уједињено и да отворите пукотине на тлу које је до данас било солидно и чврсто. Уразумите се и пробудите! Али, авај, ви сте отишли далеко. Већ „се вече спушта и дан се нагао крају“. Како можете да видите зјапеће провалије у које стаза којом путујете ускоро води? Можда ће, о, можда ће Онај који је једном зауставио „Сунце над Гаваоном и Месец над долином Ајалонском“ поновити чудо и још једном продужити дан, појачати своју светлост и отворити ваше очи да можете видети, разумети и вратити се.

Са најдубљим поштовањем,
„СВ. ТРИ ЛЕРАРХА“

* Ово се односи на случај из живота Јулија Цезара када је марширао на Помпеју. Река Рубикон је била граница области којом је он управљао. Прешавши Рубикон Јулије Цезар се одрекао сваке могућности коју је имао да се врати у своју провинцију и тако је отворено испољио одлуку да нападне Рим у борби за влашћу.

ПИСМО ПАРОХИЈИ СВ. НЕКТАРИЈА

Од архим. Панићељмона,
из манастира Св. Преображења

„Браћо моја љубљена и најжељенија, радости моја и вијенче мој, тако стојте у Господу, љубљени!“
(Филип. 4,1.)

Вољеном свештенству и хришћанима
парохије Св. нектарије у Сијатлу, Вашингтон,
Христос васкрсе!

Радујте се у Господу увек,
и опет кажем, радујте се.

Десет година је прошло од оснивања наше вољене парохије Светог Нектарија, десет година сведочења и исповедања наше свете Православне вере. Радујмо се овом приликом, и опет, радујемо се и дајмо хвалу нашем Господу и Владици, јер у чему другом би се могли радовати и ликовати ми сиромаси и грешни до у ономе што је најдрагоценје у нашем животу, нашој Православној вери, и у Њему Који је у њој и њоме прослављен, Христу нашем истинитом Богу.

Разлог због кога је наша парохија у Сијатлу основана под омофором Синода епископа руске заграничне цркве, као и друге наше парохије у Сједињеним Америчким Државама и Канади, јесте тај што је наша мајка, Велика Црква Христова - како она себе жели да назива, Престо Константинопоља, покорен и авај, од стране свог властитог пастира одведен у ново Вавилонско ропство. Ово није први пут у историји тог старог престола, некада достојног поштовања. У време светог Василија Великог и светог Григорија Богослова, био је одведен у Аријеву јерес. Мало затим, његов патријарх Несторије је био творац Несторијеве јереси, за којом су следили монофизитски и монотелитски патријарси. Неколико векова доцније, Константинопољ је био у средишту иконоборачке јереси за више од једног века. Онда је следило Латинско ропство под лажним унијама: Лионском у тринаестом, и Флорентинском у петнаестом веку, које су срећом кратко живеле.

Због тога нисмо изненађени, иако смо веома ожaloшћени када смо у овом веку, двадесетих година, видели новаторске тежње ове исте патријаршије, а од тада и њену веридбу и проповедање откривене главе јереси Екуменизма. У свим овим случајевима, верни су били исмевани, клеветани и прогањани. Свештенство које је остало верно било је прогнано, затворено, мучено, а у неким случајевима и убијено, али је Вера победила по обећању нашег Спаситеља.

Одвајајући се од цркве Константинопоља, ми не чинимо нешто без преседана, већ следимо пример којим су нас Оци завештали. Ми се одељујемо од Константинопоља да би остали Православни, јер остати у заједници са њима занчи бити у заједници са јереси.

Наши противници, желећи да оправдају своје отпадништво и да утишју своју савест, оптужују нас за шизму. Али, ми чујемо јасан глас Цркве која нас учи:

„Они, који због неке јереси, осуђени од светих Сабора или Отаца иступе из заједнице са својим поглаваром, то јест, ако он јавно проповеда јерес и откривене главе је учи у Цркви, овакве особе не подлежу законској казни због тога што су се оградили од заједнице са такозваним епископом пре саборске одлуке, већ ће се они сматрати вредними части која им припада међу православнима. Јер, нису епископа, већ лажног епископа и лажног учитеља осудили и нису нарушили црквено јединство шизмом, већ су се од шизме озбиљно трудили да сачувају Цркву.” (15. канон Првог и Другог Цариградског сабора)

Ми смо се одвојили од „лажних епископа” и „лажних учитеља” који „јавно проповедају јерес и откривене главе је уче у Цркви”. Одвојили смо се од цркве у Константинопољу ни због чега другог, већ због јереси и отпадништва; као што смо и раније набројали, да су се наши Оци одвојили од те исте цркве због Христолошких јереси: Аријанизма, Несторијанизма, Монофизитства, Монотелитства и касније због Иконоборства и Унијатства. Тако и данас, због Еклесијастичке јереси Екуменизма и Синкретизма ми смо прекинули све међусобне везе, „оградивши” себе „од заједнице” са истом црквом као што канони кажу, „пре саборске одлуке”. Да Константинопољ „јавно проповеда јерес и откривене главе је учи у цркви” бесрамно, у то нема сумње. Јер кроз многе различите новотарије, почевши од реформе календара, па кроз поништење анатеме из 1054. године, органско чланство у Светском савету

цркава, синодску потврду светогрдног „Тијайирског исловедања”, преко проповедања јереси Екуменизма речју и делом и чланства у масонским ложама до верних - Константинополь је заиста и отворено у јереси и отпадништву.

Наши противници нам говоре да немамо љубави, да се сами градимо праведницима и да смо горди. Али, каква је то љубав коју они проповедају, одвојивши се од истине? Зато што волимо нашег Спаситеља и нашу Веру, и зато што не волимо обману и превару, оптужују нас да немамо љубави. Зар није увек тако било, да ко год је стојао чврсто за своју веру био је назван гордим и само-праведним и зар није био отпужен да нема довољно љубави и разумевања? Међутим, каква је њихова љубав? - призна, сентиментална, нелогична и телесна љубав. Није саможртвена љубав нашег Спаситеља која нас учи „послушности до смрти, смрти Крсне”. Њихова љубав је као слепац који каже ономе који види „Ти ме не волиш. Јер да ме волиш ти би ископај своје очи и постао као ја. Тако, кад и ти ослепиш као ја, знаћу да ме заиста волиш!” Беда воли друштво. Али истинита љубав налаже да човек чува своје очи да би могао да помогне и себи и своме ближњему. Због тога волимо и ми нашу Веру као зеницу свога ока и сматрајмо је драгоценјом од нашег телесног вида и од самог живота.

Свет је пакостан јер после хиљада година још увек постоје верни који се држе Вере која је накада предана светима, правим Израиљцима, који се по Вери разликују од незнабојаца; и свет нас позива да изневеримо своју Веру, да је заменимо, тако да би постали једно са незнабојцима и живели без разлика. Они који су требали да буду наши пастири пријружили су се Египту и постали нови фараони употребљавајући аргументе Великог Инквизитора против нас и прете нам ако их не послушамо. Али ми одбијамо да се зовемо синовима ових нових фараона „волећи више да страдамо са народом Божијим него да имамо привремену насладу греха, сматрајући поругу Христову за веће богатство од свега блага египатскога. Вером остависмо Египат, не побојавши се јарости цареве, јер се чврсто држимо Невидљивога, као да га видимо” (Јевр. 11,25-28.), нашег истиинитог Цара.

Оптужују нас да смо јеретици. Али ми нисмо ништа ни додали ни одузели из наше Вере. Не као они, ми се не показујемо као исправљачи Вере, већ као чувари. Сада нам прете новим „Васељенским сабором”, као у дане несрећног Флорентинског сабора, пот-

сећајући нас на казне и канонске осуде изречене од Васељенских сабора онима који се усуђују да се послушају њихова наређења. Али ми одговарамо речима Оца нашега који је међу светима, Марка Ефеског, који је у сличним околностима одговори:

„Сабори су осудили оне који нису послушали Цркву него су се држали мишљења супротних њеном учењу. Ја не изражавам своје мишљење, не уводим ништа ново у Цркву нити браним икакве заблуде. Ја чврто чувам учење које је Црква примивши од Христа нашег Спаса одувек чувала и чува... А, ко ће оклевати или оборити Његово учење? Ако ја стојим чврсто у овом учењу и не желим да га одбацим, ко се усуђује да ми суди као јеретику? Прво морате судити учењу које ја браним; али како је оно примљено једногласно као свето и православно, како онда да ја заслужујем осуду?”

Ови нови унијати и лажни епископи и учитељи су тако отпали од здраве науке у своје латинско и протестантско ропство, да газе под ногама све каноне о јединству и јединствености цркве и њених светих Тајни, прекоревајући нас као јеретике јер одбацијемо њихова увозна учења и теорије о разним гранама цркве и о постојању благодати свештенства, светог крштења и евхаристије ван Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве. Они су до тог степена отпали од православља и доспели су до таквог стања потпуне забуне да бљују отров своје јереси и злих учења научених у школама tame и непобожности, жељећи да га преставе као православно учење; док здраво и православно учење називају јерес.

Будући да их пеће савест што смо се одвојили од њих, они нам кажу да смо ми сами себе екскомуницирали и сами се ставили под своју анатему не имајући заједницу са њима. „Ви ните у зајеници са светским Православљем”, кажу нам. Овај аргумент опет показује њихов недостатак правосланвог менталитета и еклесиологије. Заиста, они мисле као и паписти. Ево како побожни мирјанин Цркве пише о овом менталитету:

„Они разумеју саборност Цркве као правну повезаност, као међузависност регулисану неким законима. За њих је Црква организација са законима и уредбама као и националне организације. Епископи, као друштвени радници, су подељени на надређене и подређене: патријархе, архиепископе, митрополите, епископе. За њих једна епархија није нешто потпуно него само део веће целине: аутокефалне цркве или патријаршије. Али и аутокефална црква takoђе осећа потребу да припада нечemu већем...

Овакав концепт Цркве води директно у папство. Ако саборност Цркве има овако значење, онда је православље вредно суза јер до сада није успело да се дисциплинује под папом.

Али ово није истина ствари... Саборност нема ништа са светском организацијом, онаквом каквом је паписти и они који су под њиховим утицајем разумеју.

Наравно, Црква је назначена за, и простире се на цео свет независно од земаља, нација, раса или језика; и није грешка ако је неко зове саборном и због тога. Али, као што човечанство постаје једна апстрактна идеја, постоји опасност да се иста ствар деси и Цркви када је видимо као апстрактну, универзалну идеју. Да би неко добро разумео човечанство, доволно је да добро упозна само једног человека јер је природа тог человека заједничка свим људима у свету.

Слично томе, да би разумели шта је Саборна Христова Црква, доволно је да добро упознамо само једну помесну цркву. И, као и међу људима, не уједињује их подчињеност хијерархији већ њихова заједничка природа. Тако и помесне цркве нису уједињене папом или папском хијерархијом, већ својом заједничком природом.

Помесна православна црква, без обзира на њену величину или број верних, је сама по себи, независно од других саборна (васељенска). То је због тога што њој не недостаје ништа од дарова и благодати Божије. Све помесне цркве на целом свету не поседују ништа више Божије благодати од једне мале цркве са неколицином чланова.

Она има свештенike и епископа, она има Свете Тајне, има Тело и Крв Христову у светој Литургији... Она има сву благодат и иситну.

Ово је Васељенска Црква, нешто конкретно у простору, времену и лицима. Ова конкретна ствар се може понављати у простору и времену а да не престане да буде једна иста.

Њени односи са осталим помесним црквама нису везе правне и јурисдикцијске међузависности, него везе љубави и благодати. Једна помесна црква је уједињена са свим осталим православним црквама на свету, везом идентитета. Баш као што је једна црква Божија, и друга је црква Божија, а такође и све друге. Њих не деле границе народа нити политичка достигнућа земаља у којима живе: оне чак нису подељене ни чињеницом да једна може и да не зна да друга постоји...

Није папа тај, или патријарх, или архиепископ, који уједињује Цркву. Помесна Црква је нешто комплетно, а не део веће целине...

Свим стварима у Цркви се управља љубављу. Свака разлика је благодатна разлика. Оне нису разлике правне природе, већ духовног ауторитета...

Јединство Цркве, због тога, није ствар послушности вишој власти. Није ствар потчињености подређених њиховим претпостављенима... Јединство Цркве је дар заједнице Тела и Крви Христове, заједница Свега Духа. Оно је литургијско јединство, јединство Светих Тајни.

(A. Каломирос, Противу лажног јединства, Босфор 1967.)

Ако је наш епископ православан и ако смо ми православни у својим парохијама, онда смо уједињени са свим православнима где год они били, у прошлости и будућности - ми смо у заједници са свим древним и новим часним престолима у колико су они православни. Али ако се покажемо да нисмо православни у нашим парохијама, онда немамо заједницу Тела и Крви нашег Спаситеља, онда нам сви православни на свету (или, како га неко назива „Светско православље”) не могу бити од помоћи. Ако смо пак, сада ми православни а стари и поштовани престоли и седишта то више нису, као што се десило у време св. Максима Исповедника, онда од какве је користи да будемо у заједници са њима? Ако смо ми православни а они не, онда само по себи следи да више нисмо у заједници са њима, и свака заједница са њима би довела у опасност наше православље.

Због тога, не само да ми нисмо увређени и заплашени њиховим аргументима да нисмо у заједници са „светским православљем”, већ радије, будући недвосмислено уверени да су Константинополь и његови истомишљеници у јереси и под самом својом анатемом коју у својој обмани мисле да су поништили, ми одговарамо речима светог Марка Ефеског, које је упутио мало пре својег упокојења ондашњем патријарху Константинопоља:

„Не желим ни на који начин и потпуно не прихватам заједницу са њим или са онима који су са њим, нити у овом животу нити после смрти, као што не прихватам ни Унију ни латинске догме које су они и његове присталице прихватиле, и због чијег наиметања он заузима председавајуће место са циљем да преокрене истините догме Цркве. Ја сам потпуно убеђен да што сам даље од њега и оних као он, то сам ближи Богу и свим светима, у коликој мери се одвојим од њих, у толико сам ближи истини, Светим Оцима и Богословима Цркве; и такође сам убеђен да они који себе убрајају међу њих стоје далеко од истине и од блажених Учитеља Цркве. И због тога кажем: као што сам у току мога

целог живота био одвојен од њих, тако и у тренутку мога пресељења, да, и после моје смрти, ја се одричем свих односа и заједнице са њима и заветујем и наређујем да нико од њих не приступи мојој сахрани или моме гробу, а такође и нико са наше стране нека то не учини покушавајући да нас споји или саслужује у нашим Божијим Службама; јер то би био покушај мешања онога што се не може помешати. Њима приличи да буду потпуно одвојени од нас до тога времена када Бог подари поправак и мир својој Цркви!”

Зато слушајмо, вољени хришћани, и стојмо чврсто у нашој светој Вери. Ми смо грешно стадо, сви ми; и ми исповедамо да је наш Спаситељ, Син Божији, дошао у свет да спасе грешнике од којих смо први ми, али нисмо подлаци и презирачи наше Вере и Предања. Ми немамо друге наде на овом узбурканом мору живота, осим присаништа наше Вере у барци спасења којој је Пилот и Кормилар сам наш Спаситељ. Наши противници хоће да нас забуне и заплаше називајући нас сектом, као што су нас означили један њихов епископ преко мора и један њихов познати теолог на овим обалама. Али ми се не бојимо њихових оптужби и назива, већ се сећамо сличног догађаја из живота Св. Апостола Павла, апостола незнабожаца. Пред крај његовог боравка у телу био је доведен као затвореник у ланцима последњи пут у Рим. Он је затражио да говори старшинама јеврејске заједнице у Риму, којим је рекао:

„Људи, браћо, ја ништа не учиних против народа или обичаја отачких, а предан сам из Јерусалима као сужањ у руке Римљанима. Из тога разлога затражих да вас видим и разговарам, јер због наде Израиљеве окован сам у ове ланце.

А они му реконше: Ми нити примисмо писма за тебе из Јудеје, нити дође ко од браће да јави или каже нешто зло о теби. Уосталом, желимо да чујемо од тебе шта мислиш, јер нам је познато за ову секту да се свуда говори притову ње!” (Дјел. 28, 17-22.)

Дај Боже, браћо и сестре, да сада и у онај дан будемо достојни да се убројимо у секту којој је припадао Св. Апостол Павле, „противу које се свуда говори”. А нека наши противници припадају њиховој синагоги, елитног, законског „светског православља”. Ако је Св. ап. Павле, тај анђео у телу, припадајући Христу, нашем Спаситељу, био секташ, онда је наша радост и част да будемо секташи такође и припадамо истој секти. Наш свети Отац, Цар и пророк Давид вали у Псалмима. „Волим бити на прагу дома Божијега него живјети у шаторима безбожничким!” (Пс. 84,10.)

Драги хришћани, десет година је прошло од како сте пошли нашим примером и примером ревносних отаца на Светој Гори и прекинули заједницу са онима који су одбили да послушају Цркву и тако нам постали „као незнабоши и цариници”. (Мт. 18,17). Непрестано захваљујемо нашем заједничком Владики и Господу због вас. Наша апостолска ревност и несебична љубав се показују свима. Заиста, у вама се испунио стих Пслама: „По свој земљи иде казивање њихово и ријечи њихове на крај васиљене!” (Пс. 19,4) Вашом верношћу и молитвама, вашом издавачком делатношћу и милосрђем ви сте се посведочили на све четири стране света и постали сте радост горњем Јерусалиму, мајци свих нас, дому Израиљевом. „Слава и част и мир свакоме који чини добро!” (Рим. 2,10.) И заиста, ви заслужујете част и славу, јер је мала парохија, од мање од четрдесетак породица, због ваше вере, преданости и жртве, постигла Божијом помоћу више него моћни и богати центри оних који су вольно одступили од Вере. Опет и опет, у разговору и дописивању са људима, ми смо их питали одакле знају о Вери, о збивањима у Цркви, прогонима верних у СССР-у, и опет и опет је одговор: из ваших публикација - „Православно хрићанско све- дочанство” и образовних серија. Овде имамо у нашем манастиру неколико њих који су сазнали за нашу свету Веру из ваших издања. Један је већ постао монах, а други, који је некада био Старокатолички свештеник и служио у Англиканској парохији и Њу Јорку, је сада пред завршетком свога искушеништва.

Нека вас наш Господ Бог награди за ваш труд у љубави, за ваш трошак и време које тако несебично и неуморно дајете у Његову славу. Нека наставите само у свој смирености и љубави и јединству Вере свој рад у винограду Господњем, још много година сведочећи Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву у овим злим данима отпадништва и неверја, у којима је „охладнела љубав многих”.

Вољена децо Сиона, када мислимо о вама, сећамо се трубе народа, Великог Павла, Господњих уста, који се обраћа Филипљанима са „радости моја и венче”, када им пише: „Зато, браћо моја љубљена и најжељенија, радости моја и вијенче мој, тако стојте у Господу, љубљени!” (Фил. 4,1.) Због тога „стојимо чврсто и држимо се Предања које примисмо речју или посланицом” од нашег Спаситеља, од Апостола, пророка, Отаца, браће и свих Праведника. Будимо часни у Вери браћо, и боримо се људски и праведно да би заиста могли бити нашем Спаситељу, апостолима и

један другом, не венац туге и трња, него радости и славе, тако да се на нама испуне речи Апостола који говори: „Јер, ко је наша нада или радост или вијенац хвале? Зар нисте то и ви пред Господом нашим Исусом Христом о Њехову доласку? Јер, сте ви наша слава и радост!” (1. Сол. 2,19-20.) Амин! Нека тако буде!

Опет вас поздрављам у дане овог најсветијег и блиставог Празника над Празницима и Славе над Славама, са радошћу:

Христос вакрсе!

Ваш духовни отац,
јеромонах Паничелемон
са браћом у Христу

О Пасхи, 1978.
Келија Светих Апостола
Јорк, Мејн.

САДРЖАЈ

Предговор	5	24. Отпадништво	54
ГЛАВА ПРВА		25. Сабрање куле вавилонске	55
1. Мир без истине	11	26. Цивилизација	56
2. Није било делења	13	27. Тежак пут	57
3. Понуда, не дискусија	15		
4. Спасење од света	16	ГЛАВА ТРЕЋА	
5. Антихрист	19	28. Еклесиологија	59
6. Тајна безакоња	20	29. Џесудо - епископи	65
7. Уједињење религија	22	30. На крају времена	67
8. Поглед у прошлост	23	31. Знак доласка	70
9. Питање старог календара	25	32. Тешка времена ће доћи	75
10. Парање	29	33. Нови Јерусалим	78
11. Бог се не да преварити	30		
12. Непогрешиви критеријум	31	ДОДАТAK	
13. Скривено, али живо	32	Да ли је папство црква?	83
14. Барка	33	Томос о крштењу	97
15. Маске	34	Проглас Свете Горе Атоса	100
ГЛАВА ДРУГА		Протест патријарху Атинагори	101
16. Савремено идолопоклонство	37	Отворено писмо Васељенском патријарху	105
17. Са крстом као заставом	40	Писмо парохији Св. Нектарије	109
18. Пут ка сазнању	41		
19. Западне школе	44		
20. Застрешујуће тајне	45		
21. Светлост	47		
22. Спасење	49		
23. Велики понор	51		

Библиотека ПОСЕБНА ИЗДАЊА
Књига 2

Др Александар Каломирос
ПРОТИВ ЛАЖНОГ ЈЕДИНСТВА

Превод и предговор:
Србољуб Милетић
Рецензент:
Данило (Крстић), епископ будимски

Покровитељ ове књиге је Ђелошевић Небојша

Издавач: Светосавска књижевна заједница
Уредник: Александар Радојковић
Технички уредник: Ненад Кричка
РС 386 Драган Каргановић
Штампа: Биро "Радунић"
Тираж: 500

Београд, 1994.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

28

КАЛОМИРОС, Александар
Против лажног јединства / Александар
Каломирос ; предговор и превод Србољуб
Милетић. - Београд : Светосавска књижевна
заједница, 1994 (Београд : Биро „Радунић“). -
120 стр. ; 21 цм. - (Посебна издања /
Светосавска књижевна заједница : књ. 2)

Превод дела: Against False Union /

Alexandar Kalomiros. - Тираж 1000. -
Предговор: стр. 5 - 8
ISBN 86 - 82257 - 09 - 2

ИД = 22529804